

మాతృక

ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం (పీవోడబ్ల్యూ) అధికార మాసపత్రిక

MAHILA GONTUKA MATRUKA

సంపుటి : 5

సంచిక : 4

మార్చి : 2019

52

పేజీలు : 48

వెల : 15 రూ.లు

మహిళలపై జరుగుతున్న హిండుత్వ ఫాసిస్టు దాడులపై వ్యతిరేకంగా పోరాడదాం !

పెచ్చరిల్లుతున్న పితౄస్వామిక, కులస్వాధీన దాడులు, అత్యాచారాలు, హత్యలు, అణచివేతలను ప్రతిఘటించదాం !!

మార్చి 1 నుండి 8 వరకు ప్రదర్శనలు, సదస్సులు నిర్వహించండి - POW పిలుపు

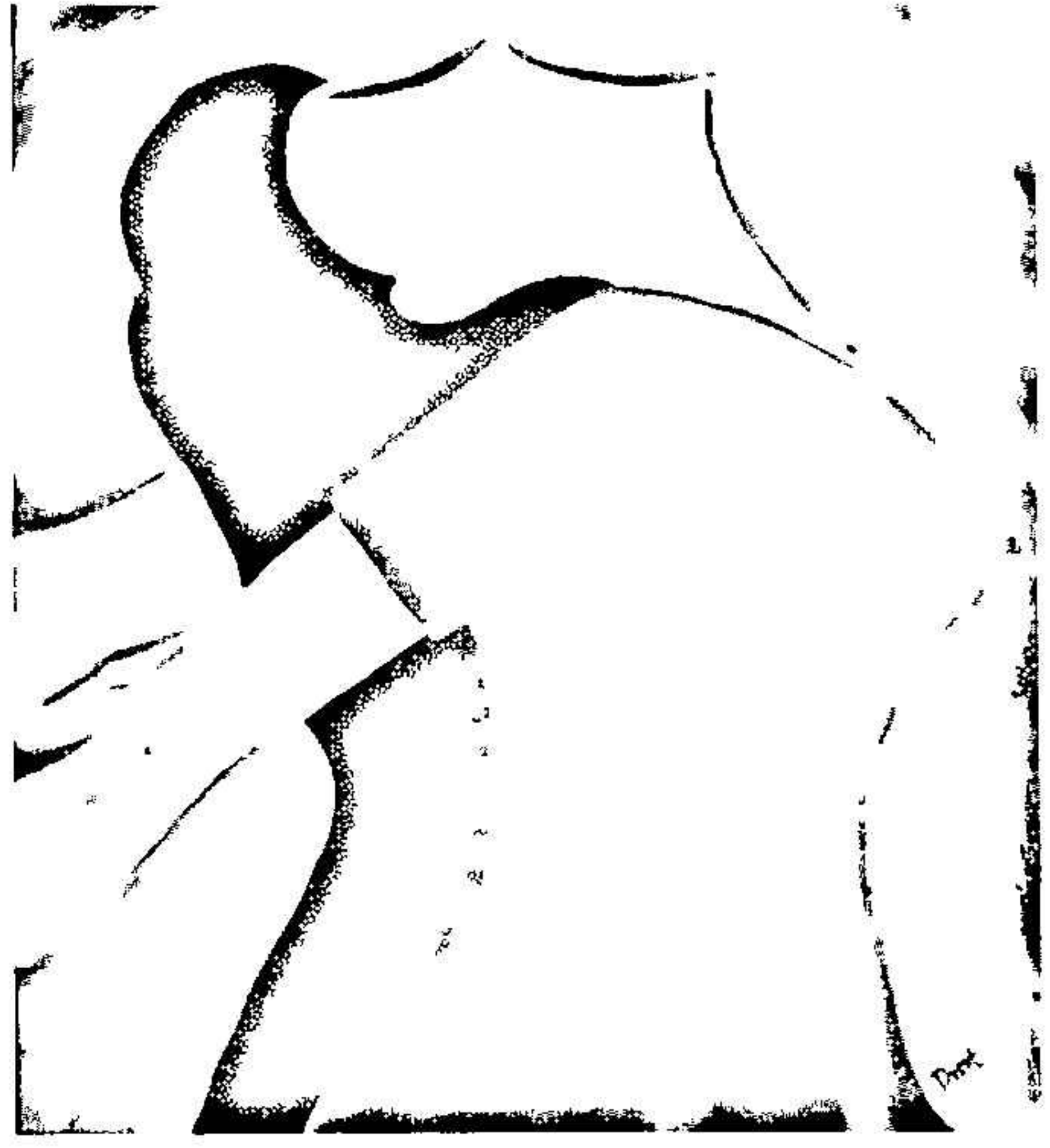
మార్చి 8 : అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళా పోరాట దినం వర్ధిల్లాలి.

అబ్బాయియే కావాలి

- అనిల్ ద్యాని

ఏ ఊరైనా ఒకటే

కొన్ని పల్లెలు

మరికొన్ని పట్టణాలు

కలిసి కోరన్ గా మాట్లాడతాయి

మనసుకు లెక్కలు రావు

ఇన్ని సార్లెందుకూ

అన్ని సార్లూ పాపే ఏడ్చింది కాబట్టి

పిల్లలు ఎంతమంది

చేతి అయిదు వేళ్ళూ

హత్యలని కలిపి లెక్కేయకుండా

అబద్ధాన్నే చెబుతాయి

వాళ్ళకి వైతరణి నది దాటాలని కోరిక

అందుకోసం సగం పిల్లల్ని సగం తల్లులనీ

మరణింపజేస్తారు

ఇప్పటికే బతికున్న పిల్లల నూకల్ని

మరో కొంత ఎక్కువ భాగం చేసి

మిగతా వారిని ఓర్పుకో అంటారు

తరతరాల యావదాస్త్రీ వారసులకోసం కలలు కంటారు

దేశం వసారాల్లో తిరుగాడే పిల్లలందరూ

అబ్బాయిలే కావాలనే శాసనాలు తయారు చేస్తారు

మైనెస్ లు స్లస్సులు అని కొత్త సూత్రీకరణలకి కూడా

తెగబడతారు

ప్రసూతి ఆసుపత్రుల గోడల పక్కనే

తచ్చాడుతూ ఆడపిల్ల అని వినబడగానే

మహానటుల్లా హావభావాల్ని పలికిస్తారు

ఇలాంటప్పుడే స్వజాతి ధ్రువాలుకూడా

వికర్షించబడతాయి

అందరూ కలిసి గాయపడిన తల్లి శరీరాన్ని

మళ్ళీ మళ్ళీ ముక్కలు చేస్తారు

అన్ని తుపాన్లకీ తట్టుకుని నిలబడ్డ వాళ్ళంతా

గాజు కుప్పెల్లా భయం భయంగా

బతుకుతుంటారు

ప్రేమ ఒక చోట గాయం చేస్తే

పెళ్ళి మరో చోట తగలబెడుతుంది

ఫోన్ లో దాక్కున్న వాడొకడు

అస్తమానం అశ్రీలంగా వేధిస్తుంటాడు

ఎప్పుడూ కనబడని మూడో కన్ను గమనిస్తూనే ఉంటుంది

మనవెనకే నడుస్తూ మన వీడియోని

ఎక్కడో సమూహాల్లోకి ఎక్కిస్తాడు

ఎప్పుడైనా తానే అందరికీ ఒక పావుగా మారుతుంది

పెత్తనం ఎప్పుడూ చచ్చిపోదు

దాని రూపాన్ని మార్చుకుంటుంది

ఇంకా దినపత్రికల నిండా కారుతున్న ఆమె నెత్తురే

ఎంత సారవంతమైన భూమైనా కన్నీటితో పండదు

ఇప్పుడంతా ఇదే నిస్సారత నడుస్తుంది

అడుసు తొక్కగానే బొమ్మ తయారవదు

పగిలిన బొమ్మలన్ని పోయాక

ఒకే ఒక్కటైనా నిలబడి

ఆమెతనాన్ని ఈ ప్రపంచానికి చెబుతుంది

అప్పటివరకైనా రెప్పలమీద

నిద్రని పార్శించకుండా

రెండు చేతుల మధ్య దీపాన్ని నిలబెడదాం ❁

మహిళా సంఘటిత శక్తి
ఉద్యమించే మహిళల ఊపిరి

మహిళా గొంతుక

మాతృక

MAHILA GONTUKA MATRUKA

సంపుటి : 5

సంచిక : 4

పేజీలు : 48

మార్చి - 2019

ఎడిటర్

చొప్పర పద్మ

సంపాదకవర్గం

వి. సంధ్య

ఎస్. విష్ణు

బి. రమాసుందరి

రాజకీయ, ఆర్థిక,
సామాజిక, సాంస్కృతిక
సమానత్వం కోసం
పోరాడుదాం

ధరణి ఎంటర్ ప్రైజెస్

డిటిపి & డిజైనింగ్

హైదరాబాద్ - 500 044.

సెల్ : 9491875063

ముద్రణ : నవ్య ప్రింటర్స్,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్ - 29

రచనలు, చందాలు
పంపవలసిన చిరునామా

మహిళా గొంతుక

మాతృక

ఇం.నెం. 35-3-6931 (4)

కామ్రేడ్ మాదాల నారాయణస్వామి

భవన్, సంజయగాంధీ కాలనీ,

శర్మ కాలేజీ దగ్గర,

ఒంగోలు - 523 001

సెల్ : 9676206230

ఫోన్ : 08592 - 238350

e-mail : matruka2015@gmail.com

విషయ సూచిక

మాతృకమాట	: నిరుద్యోగం కోరల్లో అర్థప్రపంచం	4
మార్చి 8 : శ్రామిక మహిళా పోరాట దినం		
	: పోరాట దినంగా పదునెక్కిద్దాం.	కాత్యాయనీ విద్యుహే 6
	: మన సాధికారత ఎంత?	ల.లి.త. 9
	: శ్రామిక మహిళా హక్కుల దినం	వంగపల్లి పద్మ 11
కరపత్రం	: అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళా హక్కుల దినం	పీవోడబ్ల్యూ 14
కథ	: శోకం	పాలపర్తి జ్యోతిష్కృతి 16
	: మాకెవ్వరు?!	నంబూరి మనోజ 31
నివాళి	: తొండెపు రాఘవమ్మ	పీవోడబ్ల్యూ 17
	: పుట్ల హేమలత	పీవోడబ్ల్యూ 20
ఫోకస్	: పసుపు కుంకుమ పథకం	బి. పద్మ 18
కతలు వెతలు	: విషపు గాలులు	బమ్మిడి జగదీశ్వరరావు 21
సమకాలీనం	: భారత ఈశాన్యం	రమాసుందరి 25
పుస్తక పరిచయం	: డు యు రిమెంబర్ కూనన్ పోప్పొరా	శివలక్ష్మి 33
మేడి పండు	: 'మగ కేబినెట్' తెలంగాణ	తులసి 37
మాతృక వాఖ్య	: కశ్మీర్ పై నిర్బంధం	పీవోడబ్ల్యూ 38
తెర	: 'పరయేరుం పెరుమాళ్'	చల్లపల్లి స్వరూపరాణి 39
పోరాటం	: మతంపల్లి	జయా వింధ్యాల 41
నిజం	: చావులో బతుకులో	పరోమితావోహ్రా 43
ఉద్యమ గమనం	: ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం	44
	: తెలంగాణ రాష్ట్రం	46
గుండెచప్పుడు	: అబ్బాయే కావాలి	అనిల్ డ్యాని 2
	: పోరాట స్త్రీలు	శ్రీరాం 47
	: మార్చ్ ఆన్ మహిళ	ప్రసాదమూర్తి 48
ముఖచిత్రం	: కరుణాకర్	1
ముఖచిత్ర డిజైన్	: ధరణి	

నిరుద్యోగం కోరల్లో అర్థప్రపంచం

నిరుద్యోగం అనగానే పైళ్లు పుచ్చుకొని ఆఫీసులకు వెళుతున్న అబ్బాయిలు, ఇంటర్వ్యూల దగ్గర క్యూలో నిలబడి వున్న యువకులు మాత్రమే మనకు కనపడుతుంటారు. నిరుద్యోగ యువతులు అలా క్యూలో నిలబడ్డ దృశ్యాలు మనకు గోచరించవు. కాని ఇది వాస్తవం కాదని భారతదేశంలో యువకుల కంటే యువతులు, మహిళల్లో నిరుద్యోగం మరింత అధికంగా వుందని జాతీయ గణాంకాల సర్వే సంస్థ విడుదల చేసిన నివేదిక లోకానికి వెల్లడి చేసింది. దేశవ్యాప్తంగా నిరుద్యోగం పెరిగిపోయిందని, 45 ఏళ్ల కాలంలో ప్రస్తుత నిరుద్యోగస్థాయి గరిష్టస్థాయికి చేరుకుందని కూడా ఆ సంస్థ తెలిపింది. మోదీ అధికారానికి వచ్చిన తర్వాత మేక్ ఇన్ ఇండియా, మేడ్ ఇన్ ఇండియా, డిజిటల్ ఇండియా తదితర పిలుపులు అందమైన నినాదాలుగా మిగిలిపోయాయి. అవి దేశంలో ఉద్యోగాల సృష్టిచేయకపోగా నిరుద్యోగ సైన్యాన్నే పెంచిందని మన ఆచరణ తెలియజేస్తుంది.

దేశంలో యువకులైన ఇంజనీర్ల కంటే ఇంజనీర్లుగా కాలేజీల నుంచి బయటకు వస్తున్న యువతుల్లో నిరుద్యోగం ఐదురెట్లు ఎక్కువగా వుందని కాలిఫోర్నియా యూనివర్సిటీ, హేస్టింగ్స్ ఆఫ్ లా కు చెందిన ఇంజనీర్లు భారతదేశంలో మహిళా ఇంజనీర్ల నిరుద్యోగ పరిస్థితిపై అధ్యయనం చేసి వెల్లడించారు. పట్టణ ప్రాంతాల్లో పనిచేసే కార్మికవర్గంలో మహిళల ప్రాతినిధ్యం 21శాతం వుండగా, పురుషుల ప్రాతినిధ్యం 76శాతం వుంది. 2018 దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ 1.1కోట్ల ఉద్యోగాలను కోల్పోయిందని, నిరుద్యోగ రేటు 7.38శాతానికి చేరిందని కూడా సెంటర్ ఫర్ మానిటరింగ్ ఇండియన్ ఎకనమీ (సిఎంఐఇ) సర్వే అంచనా వేసింది. గత ఐదు సంవత్సరాలుగా దేశ ఆర్థికవ్యవస్థ 12శాతం వృద్ధి రేటుతో పెరిగిందని, ప్రపంచంలో అతి పెద్ద ఆర్థికవ్యవస్థల్లో భారతదేశం ఐదోస్థానానికి చేరిందని భారత పాలకులు బడాయి మాటలు చెప్పకోవడం తప్ప కొత్త ఉద్యోగాల సృష్టికి దోహదం చేయలేదని ఆర్థికవేత్తలు ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. ఉపాధికోసం పరుగులు తీస్తున్న యువతీ యువకులు ఆశలు నెరవేరాలంటే సంవత్సరానికి 81లక్షల ఉద్యోగాలను ప్రభుత్వాలు సృష్టించగలగాలి. లేకుంటే అశాంతి అంచులకు భారతదేశం చేరుకుంటుందని కూడా వారు హెచ్చరించారు.

ఉద్యోగం అనగానే ఆఫీసులు, బ్యాంకులు, తదితర ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు సంస్థల్లో పనిచేసేవాళ్లే గుర్తుకు వస్తారు. కాని సగం మంది భారతీయులు ఆధారపడ్డ వ్యవసాయరంగంలో కూడా ఉపాధి మాయమైపోతున్నదనే విషయం గుర్తించడంలేదు. గిట్టుబాటుధరలు లేకపోవడం, వరుస కరువులు రైతాంగాన్ని వ్యవసాయానికి దూరం చేస్తున్నాయి. నిరుద్యోగ రైతులు, రైతు కూలీలు, గృహ నిర్మాణ రంగాలపై ఆధారపడుతున్నారు. వ్యవసాయంలో మహిళల పాత్ర గతం కంటే మరింత పెరిగింది. వ్యవసాయ రంగంలో 2011-15 మధ్య 2కోట్ల60లక్షల మంది ఉపాధి కోల్పోయారని మెకిన్సీ గ్లోబల్ ఇన్స్టిట్యూట్ అధ్యయనం తెలిపింది. దీనిలో అత్యధికంగా మహిళలు ఉపాధి కోల్పోయారని కూడా పేర్కొన్నది.

దేశవ్యాప్తంగా సుమారు 16కోట్ల మంది మహిళలు నిరుద్యోగులుగా వున్నారు. 2009-11 లెక్కల ప్రకారం దేశజనాభా మొత్తంలో కేవలం 25.63 శాతం మంది మహిళలు మాత్రమే ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. 16కోట్ల మంది మహిళా నిరుద్యోగుల్లో 15 నుంచి 59 సంవత్సరాల వయసుగల మహిళలు కూడా వున్నారు. సుమారు 45శాతానికి పైగా మహిళలు గృహిణి బాధ్యతల్లోనే వంటింటికి పరిమితమై పోతున్నారు.

2011-12 సంవత్సరాల్లో గ్రామీణ యువతలో 5శాతం నిరుద్యోగం వుండగా 2017-18కి 17.4శాతం నిరుద్యోగం పెరిగింది. నిరుద్యోగం 4.8శాతం నుండి 13.6శాతానికి పెరిగింది. ఉత్తర ప్రదేశ్లో ప్రకటించిన 400 గుమస్తా ఉద్యోగాలకు 23లక్షల మంది దరఖాస్తు చేసుకున్నారంటే, దేశంలో నిరుద్యోగం ఎంత తీవ్రస్థాయిలో వుందో అర్థం చేసుకోవచ్చు. 2018 అజీం ప్రేమ్జీ యూనివర్సిటీ చేసిన 2018 వర్కింగ్ ఇండియా రిపోర్టు ప్రకారం 2013-15 మధ్య 70లక్షల ఉద్యోగాలు యువతీ యువకులు కోల్పోయారు. వివిధ

పరిశ్రమలు సర్వీసుల మూసివేతలు, లేఆఫ్లు నిలిపివేతల కారణంగా 15 లక్షల మంది కార్మికులు ఉపాధి కోల్పోయారు. వీరిలో మహిళలు కూడా గణనీయంగా వున్నారు. భారత దేశంలో 120 కోట్లు మంది ప్రజలుంటే రోజుకు 450 ఉద్యోగాలే సృష్టిస్తున్నారు. అదే చైనా రోజుకు 50 వేల ఉద్యోగాలు సృష్టిస్తుందని లోక్సభకు ఆర్థికమంత్రి ఇచ్చిన లెక్కలు చూస్తే మన పాలకులు ఎంత బాధ్యతారహితంగా వున్నారో తేటతెల్లమౌతుంది.

దేశంలో చాలా మంది నిరుద్యోగులు తమ కుటుంబాలపైనే ఆధారపడుతున్నారు. ఉపాధి కొరత కారణంగా తక్కువమంది చేయగలిగిన పనిని ఎక్కువ మంది పంచుకోవడంతో వారి ఆదాయం కూడా తగ్గిపోతున్నదని, ఉపాధి కల్పన భారత దేశం ముందు వున్న పెద్ద సవాల్ అని ఆర్థికవేత్తలు అందరూ విశ్లేషిస్తున్నారు. ఏడాదికి రెండు కోట్ల ఉద్యోగాలు కల్పిస్తామని మోదీ దేశ ప్రజలకు హామీ ఇచ్చాడు. కాని ఆ వైపుగా ఎన్డిఎ పాలన సాగడంలేదు.

లైసెన్స్ లేని కారణాలను చూపి కబేళాలను మూసివేయడం, గోవధను నియంత్రించడం తదితర కారణాలతో ఇండియాలో లెదర్ ఎగుమతులు తగ్గిపోయాయి. తక్కువ ధర కలిగిన చిన్నచిన్న బొమ్మలు, నేత వస్తువులు తయారీ లాంటి పరిశ్రమల విషయంలో చైనా మార్కెట్పై ఇండియా ఆధారపడటం వలన నిరుద్యోగం పెరుగుతుందని, దీనిలో అత్యధికం మహిళలే ఉపాధి కోల్పోతున్నారని, ఉద్యోగాల కల్పన విషయంలో భారతదేశం ఘోరవైఫల్యాన్ని ఎదుర్కొంటుందని ఇటీవల ఒక అధ్యయన సంస్థ వెల్లడించింది. ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థలో భారతదేశం భాగమైన తర్వాత ఇతర దేశాల పెట్టుబడి ప్రవాహంతో ఇక్కడ పరిశ్రమలు దెబ్బతిని ఉపాధిని కోల్పోతున్నారు.

వరల్డ్ ఎకనమిక్ ఫోరం ఇటీవల నిర్వహించిన ఓ అధ్యయనంలో ఆటోమేషన్ కారణంగా 20 ఉద్యోగాలను కోల్పోవలసి వస్తే మగవాళ్లకు తిరిగి ఐదు కొత్త ఉద్యోగ అవకాశాలు వుండతాయి. అదే ఆడవాళ్లకు మాత్రం ఒక ఉద్యోగమే లభిస్తుంది. బ్యాంకుల్లో, ఇతర కార్యాలయాల్లో చాలా పనులు ఆటోమేషన్ అవుతున్న కారణంగా భవిష్యత్ ఉద్యోగాలను కోల్పోయే ప్రమాదం మగవాళ్లకంటే ఆడవాళ్లవే ఎక్కువగా వుందని కూడా వరల్డ్ ఎకనమిక్ ఫోరం అధ్యయనం స్పష్టం చేసింది. దేశంలో విద్యావంతులైన నిరుద్యోగుల సంఖ్య 10.2 కోట్లు వుంటే నిరక్షరాశ్యులు మరో ఐదుకోట్ల మంది వుంటారని వీరిలో మహిళల శాతం గణనీయంగా ఉందని పేర్కొన్నారు.

మహిళల్లో నిరుద్యోగుల సంఖ్య ఎక్కువగా వుండటానికి వారిపట్ల అంచనాలు, దృక్పథం ప్రధాన కారణం అని కూడా కాలిఫోర్నియా యూనివర్సిటీ, హేస్టింగ్స్ ఆఫ్లా కు చెందిన ఇంజనీర్ల బృందం తెలిపింది. మహిళలు ఇంజనీర్లు అయినా కుటుంబ బాధ్యతలు తీసుకోవాలన్న వత్తిడి వారిపై అధికంగా వుంటుంది. పిల్లలు కలిగిన తర్వాత మహిళలు ఎక్కువ మంది గృహ జీవితానికి పరిమితం అవుతున్నారు. తల్లులు ఉద్యోగాలు చేస్తూ సంపాదించినప్పటికీ సరైన పోషణలేక పిల్లలు వివిధ రకాల యిబ్బందులు పడతారని దీర్ఘకాలిక సాంప్రదాయక పద్ధతుల్లోనే వారిపై కుటుంబ వత్తిడి పెరుగుతుంది. గట్టిగా నవ్వినా, మాట్లాడినా నాయకత్వ స్థానాల్లో వున్న మహిళలను, సాంప్రదాయాలు పాటించని మహిళలు అని వారి ప్రవర్తనను తప్పుబట్టి వారిని వెనక్కి నెడుతున్నారని కూడా ఆ సంస్థ తెలిపింది. ఫలానా ఉద్యోగానికి మీరు సరిపోరని వారి మొఖాన్నే చెబుతున్నారు. ప్రమోషన్లలో వారికివ్వాలన్న స్థానం, సమాన అవకాశాలు వారికి ఇవ్వడంలేదు అని పేర్కొన్నారు.

దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో తయారీ రంగం వాటాను పెంచుకోని పక్షంలో కృత్రిమ మేధ సాంకేతికత కారణంగా సేవల రంగంలో కొలువులు కునారిల్లి ఇండియాలో పెద్ద ఎత్తున నిరుద్యోగ సమస్య తలెత్తే ప్రమాదం వుంది అని నోబుల్ గ్రహీత పాల్ క్రుగ్మన్ హెచ్చరిక చేశాడు. అదేవిధంగా ప్రపంచీకరణ బాటలో పయనించిన ఏ ప్రభుత్వమైన ఉపాధి రహిత అభివృద్ధివైపు అడుగులు పడటం అనివార్యమని దీన్ని గుర్తెరిగి తమ బాట మార్చుకోకపోతే అశాంతి అంచుకు జాతి భవిష్యత్ చేరుతుందని, సామాజిక అశాంతి ప్రబలుతుందని మేధావులు హెచ్చరించారు.

ఒక సమాజంలో 15 నుంచి 29 సంవత్సరాల లోపు నిరుద్యోగ యువత ఆ సమాజ జనాభాలో 30 శాతం కంటే అధికంగా ఉంటే ఆ సమాజంలో హింస ప్రజ్వలిల్లే అవకాశం అధికంగా వుంటుందని స్వీడిష్ సమాజ శాస్త్రవేత్త చేసిన హెచ్చరికలు పాలకులు పట్టించుకోకపోతే భారతదేశంలో నిరుద్యోగ బుడగ ఎప్పుడైనా పేలే ప్రమాదం వుంది. భవష్యత్ భారతంలో రాబోయే కల్లోలానికి బాధ్యత వహించాల్సింది యువత కాదు. దేశాన్ని పాలించే పాలకులే. ❀

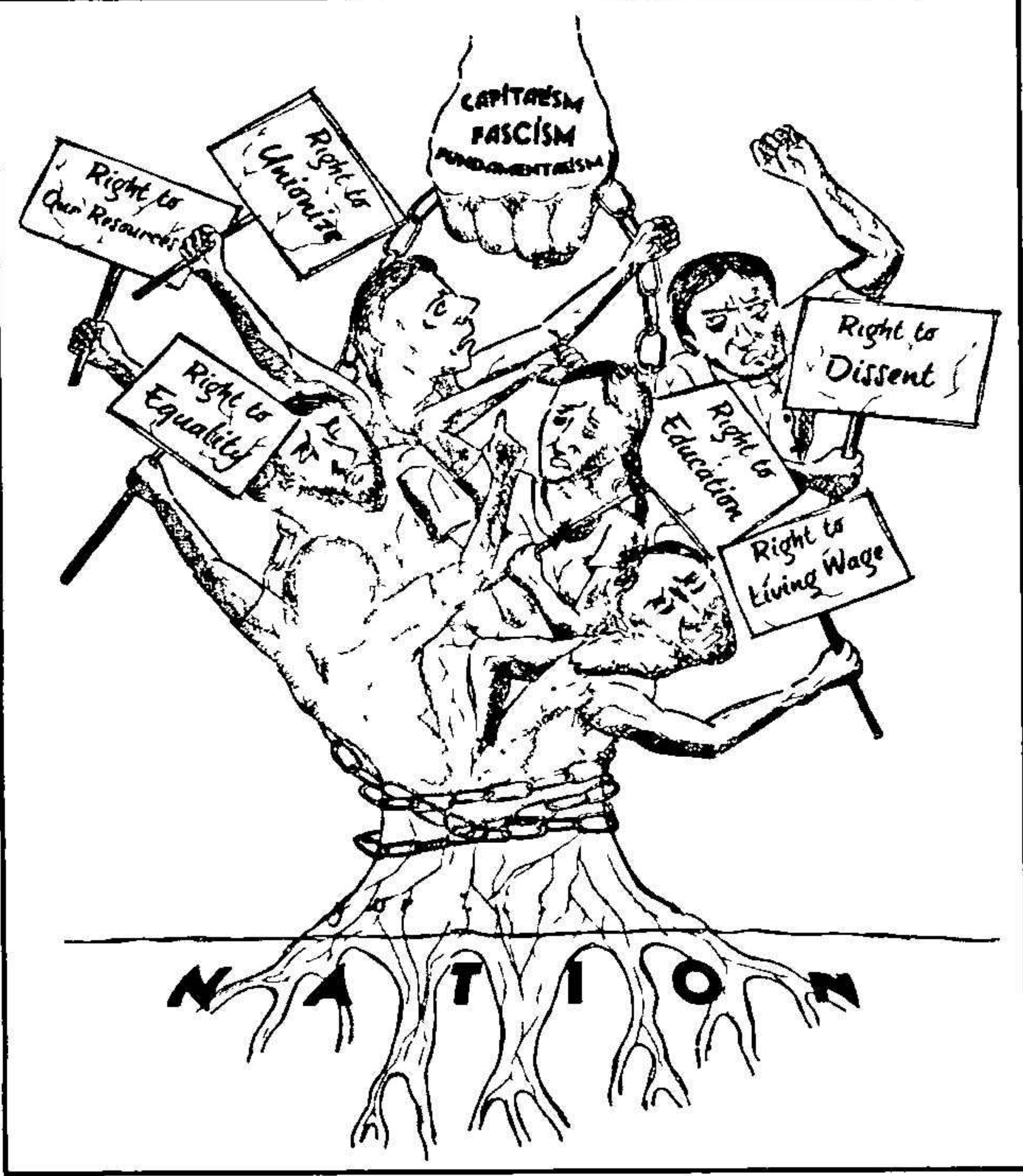

మార్చి 8 అంతర్జాతీయ గ్రామీక మహిళా పోరాట దినం

మార్చి 8ని మహిళా హక్కుల పోరాట దినంగా పేరునెక్కిద్దాం

కాత్యాయనీ విద్యుహే

మార్చి 8, అంతర్జాతీయంగా మహిళలు తమ సమస్యలను, గాయాలను, పోరాటాలను, ఓటములను, విజయాలను తడుముకొనటానికి, ఇంటా బయట వివక్షలేని సమాజాన్ని గురించిన ఆశను పునరుద్ధాటించుకొనటానికి నిర్దేశించబడిన రోజు. నిజానికి 1909లో న్యూయార్క్ సిటీలోని వస్త్ర పరిశ్రమలో పనిచేసే మహిళలు ఎక్కువ పనిగంటలకు, తక్కువ వేతనాలకు, అననుకూలమైన పని పరిస్థితులకు వ్యతిరేకంగా సమ్మె కట్టి మూడు నెలలు పోరాడి సాధించుకొన్న హక్కుల స్ఫూర్తి నుండి 1910లో కోపెన్హేగ్లో జరిగిన అంతర్జాతీయ సోషలిస్టు సంస్థ సమావేశంలో క్లారా జెట్కిన్ చేసిన ప్రతిపాదన పరిణామమే మార్చి 8ని అంతర్జాతీయ మహిళా దినంగా గుర్తింపుకు తెచ్చింది. అయితే ఈ నాడు హక్కుల సాధన, పోరాటాల వారసత్వం మరుగునపడి స్త్రీలు సాధించిన అభివృద్ధికి, ప్రత్యేక హోదాలకు గుర్తింపుగా ఉత్సవాలు చేసుకొనే రోజుగా అది కుదించివేయబడింది. స్త్రీలలో ఉన్న శక్తులకు అభివృద్ధిని కల్పిస్తున్నామంటూ, స్త్రీల శక్తి సామర్థ్యాలను గౌరవిస్తున్నామంటూ రకరకాల కార్యక్రమాలను ఏర్పాటుచేసి స్త్రీలకు ఒక ఆటవిడుపు రోజుగా మార్చి 8ని మార్చేశాయి ప్రభుత్వాలు, కార్పొరేట్ శక్తులు, వ్యాపారసంస్థలు, దృశ్య మాధ్యమాలు.

స్త్రీ పురుష వివక్ష ప్రపంచమంతటా కొనసాగుతున్న పచ్చి నిజం. దానిని అధిగమించటానికి 1975ను అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరంగా ప్రకటించటం దగ్గరనుండి, దానిని అంతర్జాతీయ

దశాబ్దిగా పొడిగించటం నుండి మహిళలపై అమలవుతున్న అన్యాయాల వివక్షలకు హింసకు వ్యతిరేక విధాన రచనకు, మహిళా సాధికారత కొరకు అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలు అనేకం వచ్చాయి. అయినా ఆచరణలో కొరవడిన నిజాయితీ, చిత్తశుద్ధి కారణంగానూ, అలసత్, నిర్లక్ష్యం కారణంగానూ ఇంకా రెండు మూడు వందల సంవత్సరాలకైనా జండర్ సమానత సాధ్యమేనా అన్న సందిగ్ధం ప్రపంచమంతటా పరచుకొని ఉన్న వర్తమాన సందర్భంలో భారతదేశంలో, ప్రత్యేకించి తెలుగురాష్ట్రాలలో స్త్రీల స్థితిని మనం అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ఐక్యరాజ్య సమితి ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 8కి ప్రపంచ దేశాలన్నీ స్త్రీల విషయంలో సాధించవలసిన ప్రగతి లక్ష్యంగా పని చేయటానికి ఒక అంశాన్ని నిర్దేశిస్తుంటుంది. 2018కి Time is now; Rural and Urban activists transforming Women's lives (గ్రామీణ నగర క్రియాశీల కార్యకర్తలకు స్త్రీల జీవితాలను పరిణామింప చేసే తరుణం ఇది) అనే అంశాన్ని ఇచ్చింది. Press for progress (పగతికోసం ఒత్తిడి) ప్రచారం చేయవల్సిన అంశంగా పేర్కొన్నది. 2019 మార్చి 8 రానే వస్తున్నది. ఈ సారి మార్చి 8 విషయం "Think equal, build smart, innovative for change" (సమానంగా ఆలోచించండి, చురుకుగా నిర్మించండి, మార్పుకోసం కొత్త మార్గాలు శోధించండి) ప్రచారం చేయవలసిన అంశం "Balance for better" (మెరుగైన సమాజం కోసం బెండర్ సమతులన) ఆయా నిర్దేశిత అంశాలకు ఉన్న పరిమితులు విషయం అలావుంచితే అసలు వాటిని ఏదేశమైనా పట్టించుకొంటున్నదా, తమతమ దేశ పరిస్థితులకు అనుకూలంగా సర్దుబాట్లు చేసుకొని అమలుచేయాటానికి ఎంతవరకు ప్రయత్నిస్తున్నాయి అనేది పెద్ద ప్రశ్న. గత మార్చి 8 తరువాత భారతదేశంలో స్త్రీల అనుభవాలను పరిశీలిస్తే స్త్రీల విషయంలో అభ్యుదయానికి జరిగిన ఒత్తిడి కన్నా స్త్రీల జీవితంలో మార్పు కోసం నిరంతర కార్యమగ్నులైన స్త్రీల మీద ఒత్తిడి బాగా పెరిగిందని సులభంగా అర్థం అవుతుంది.

2018 బాలికలపై అత్యాచారాలతో మొదలైంది. జమ్మూ కాశ్మీర్లోని కథువాలో సంచార జాతి ముస్లిం తెగకు చెందిన ఎనిమిదేళ్ల ఆసిఫాపై జనవరి 10 నుండి 17వ తేదీ వరకు

వారంరోజులు వరుసగా అత్యాచారం చేసి చంపివేసిన ఘటన దేశాన్ని కుదిపివేసింది. ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని ఉన్నావాలో మైనర్ బాలికపై జరిగిన అత్యాచార ఘటన కూడా వెలుగులోకి వచ్చింది అప్పుడే. ఈ రెండు ఘటనలలో నిందితులను శిక్షించి బాధితులకు న్యాయం చెయ్యాలని దేశమంతా నిరసన వ్యవహారాలు పెల్లుబిక్కింది. కానీ జమ్మూకాశ్మీర్‌లో లాయర్లు కథువా రేప్ నిందితుల పక్షాన నిరసన ఉద్యమం చేపట్టి కోర్టులను బహిష్కరించటమే కాక అత్యాచారానికి, హత్యకు గురి అయిన బాలిక పక్షాన వాదించటానికి సిద్ధపడి కేసు చేపట్టిన లాయర్ దీపికా సింగ్ రజ్వత్‌ను బెదిరించి, భయపెట్టి, ఒంటరిని చేసి వేధించటం కూడా తెలిసిన సంగతే. ఇదంతా కేంద్ర ప్రభుత్వ పాలక వర్గ మత రాజకీయాల ఫలితమే. ఆర్థిక ప్రయోజనాల పరిణామమే. అత్యాచారం ఒక ఆర్థిక మత రాజకీయ సాధనం అయ్యాక దానికి రాజ్యం, న్యాయవ్యవస్థ జతకూడి మద్దతుగా నిలబడిన చోట స్త్రీలకు, బాలికలకు స్వీయ ప్రగతికై ఒత్తిడి తేగలిగిన అవకాశాలు, శక్తి ఎట్లా సమకూరుతాయి?

ఇక్కడ మరొక సంగతి కూడా గుర్తించాలి. వృత్తిరీత్యా చేపట్టవలసిన కేసులలో ఎంపిక అవకాశాలు కూడా దీపికాసింగ్ రజ్వత్ వంటి లాయర్లకు నిషేధమవుతూ ఆ కేసులో వాదించినందుకే రేప్‌కు గురికావాల్సివస్తుందో, హత్యకు గురి కావాల్సివస్తుందో, భవిష్యత్తులో వృత్తి నిర్వహణే అసాధ్యమవుతుందోనని భయపడ వలసిన స్థితిని ఆమెకు కల్పించే సమాజంలో స్త్రీల జీవితంలో మార్పుకు, ప్రగతికి అవకాశం ఎలా ఉంటుంది? ఇది ప్రజాస్వామికమేనా? స్త్రీలను సాధికారులను చేసే ప్రక్రియేనా? ఆడపిల్లలను రక్షించు, ఆడపిల్లలను చదివించు అన్న పథకాలకు ఈ వాస్తవానికి మధ్య వైరుధ్యం సంగతి ఏమిటి? ఇవన్నీ మనముందున్న ప్రశ్నలు.

ఈ రెండే కాదు 2018 నుండి ఈ ఫిబ్రవరి నెలలో కూడా దేశంలో అనేక ప్రాంతాలలో బడికి, కాలేజీలకు, కోచింగులకు వెళ్లే ఆడ పిల్లలమీద, ఏవో పనుల మీద వెళ్లే స్త్రీల మీద వీధి మూకల అత్యాచారాలు, విద్యాలయాలలో విద్యార్థుల మీద అధ్యాపకులు తెచ్చే ఒత్తిడి మొదలైన రూపాలలో లైంగిక హింస రిపోర్ట్ కానీ నెల లేదు. స్త్రీల అక్రమ రవాణా, స్త్రీల శరీరాన్ని అమ్మకపు సరుకుగా చేసిన ఉదంతాలు మామూలుగానే సాగుతున్నాయి. ప్రేమను అంగీకరించ లేదని ఆడపిల్లలపై యాసిడ్ దాడులు, కత్తితో నరకటాలు, కాల్చి చంపటాలు యథాపూర్వకమే. నిన్న హైదరాబాదులో మధూలిక. ఈ రోజు వరంగల్‌లో రవళి. అమ్మాయిలు కోరి కులాంతర మతాంతర వివాహాలు చేసుకొంటే లౌకిక ప్రజాస్వామ్య దేశంలో వాళ్లు నేరస్థులవుతున్నారు. వాళ్లుగానీ, వాళ్లను ప్రేమించినవాళ్లుగానీ, పెళ్లాడినవాళ్లుగానీ పరువు హత్యలకు గురవుతున్నారు. ఉత్తరప్రదేశ్, రాజస్థాన్ వంటి చోట్ల జరిగే ఈ పరువు హత్యలు ఇప్పుడు తెలుగు రాష్ట్రాలకు కూడా విస్తరించాయి. తెలంగాణాలో ఆనాడు మధుకర్, ఈ సంవత్సరం ప్రణయ్. పేర్లు మారుతున్నాయి. ఎన్ని మార్చీలు వెళ్లినా పరిస్థితులు మారటం లేదు. ఈ విధంగా చదువుకొనటానికి, ఇష్టమైన రంగాన్ని ఎంచుకొని కృషిచేయటానికి, వృత్తి ఉద్యోగాలు చేపట్టి తమను తాము నిరూపించుకొనటానికి, ఎవరిని

సోనెసోరీ వంటి ఆదివాసీ మహిళా కార్యకర్తలపై

భౌతికదాడులు, లైంగిక హింసలు తెలిసినవే అయినా ఇప్పడవి నగరాలకు కొత్త రూపాలలో వ్యాపించాయి. కథువా రేప్ ఘటనకు అనంతర పరిణామాలకు ప్రతిస్పందనగా కార్మిక్ వేసినందుకు స్వాతివడ్లమూడి ఆకేసు చేపట్టిన లాయర్ దీపికా వలెనే బెదిరింపులకు గురికావలసి వచ్చింది. పోలీసు కేసును ఎదుర్కొనవలసి వచ్చింది.

సామాజిక మాధ్యమాలలో అసభ్య దూషణలను తట్టుకోవలసి వచ్చింది. రాముడిని, కృష్ణుడిని దేవుళ్లుగా కాక మనుషులుగా భావించి వాళ్లు ఇప్పుడు ఉంటే భారతీయ శిక్షా స్మృతి ప్రకారం నేరస్థులవు తారని అన్నందుకు సంధ్యను అంతర్జాలంలో అనరాని మాటలు అని హింసించారు. 99

ప్రేమించాలో, పెళ్లాడాలో నిర్ణయించుకొనటానికి హక్కులు అవకాశాలు నిరాకరించబడుతున్న ఆడపిల్లలు సాధికారులు ఎలా కాగలుగుతారు? కుటుంబాలలో, సమాజంలో, స్త్రీల పట్ల మారవలసిన పురుష వైఖరి గురించిన సోయి లేకపోయిన తరువాత స్త్రీల జీవితంలో అభివృద్ధికరమైన మార్పు ఎలా సాధ్యమవుతుంది?

ఈ నేపథ్యంలో 'భారతదేశం స్త్రీలకు భద్రతలేని దేశమే' అవుతుంది. చట్ట నిర్మాతలే చట్టాన్ని అతిక్రమించే వాళ్లు కావటం, చట్టసభలలో 30 శాతం మంది నేరచరితలు కలిగి ఉండటం, వారిలో స్త్రీలపట్ల నేరాలు చేసినవాళ్లు ఉండటం -ఇవన్నీ నేరస్థులను కాపాడటానికే వాళ్లను పురికొల్పుతాయి. సంప్రదాయ మూస నమూనాలలో జీవించటమే స్త్రీలకు ఆదర్శంగా ప్రబోధించే మనుసంస్కృతి, మత సంస్కృతి పెంచి పోషించే వివక్ష గురించిన వివేకమే లేని ప్రజా ప్రతినిధులు జనాభాలో సగమైన స్త్రీలకూ ఏ విధంగానూ ప్రాతినిధ్యం వహించలేరు. స్త్రీలపై జరుగుతున్న దోపిడీని అరికట్టలేరు. అభివృద్ధికి అవసరమైన చర్యలు అసలే చేపట్టలేరు. అందువల్లనే స్త్రీల విషయంలో ఏ కొత్త చట్టం గానీ, ఏ అంతర్జాతీయ ఒప్పందం కానీ కాగితాలకే పరిమితమైపోతున్నాయి.

స్త్రీలు సామాజిక ఆర్థిక రాజకీయ సాహిత్య కళా సాంస్కృతిక రంగాలన్నిటిలో సమభాగస్వాములైనప్పుడే ప్రగతి సాధ్యమవుతుంది. కానీ స్త్రీలు జనాభాలో పురుషులతో సమమైనప్పటికీ ఈ సామాజిక రంగాలలో వేటిలోనూ సగభాగం పంచుకోలేకపోయారు. 30 శాతం ప్రాతినిధ్యం కారణంగా ఇటీవలి కాలంలో పరిస్థితి కొంత మెరుగైంది. కానీ స్త్రీపట్ల పురుషుల భోగ దృష్టి మారకపోవడం వల్ల ఆ మాత్రం సామాజిక రంగాలలోకి వచ్చిన స్త్రీలకు కూడా చేపట్టిన రంగంలో పని నైపుణ్యాలను పెంచుకొని ఉన్నత స్థాయికి ఎదగటానికి పనిచేసేచోట లైంగికవేధింపులు పెద్ద అవరోధం అవుతున్నాయి. స్త్రీలు చేసిన పోరాట ఫలితంగా పనిచేసేచోట స్త్రీలపై లైంగిక వేధింపుల నివారణకు 1997లో సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాలు జారీ చేసిన ఇరవై ఏళ్లకు కూడా పరిస్థితులు ఏమీ మారలేదని 2018 సృష్టం చేసింది. పనిచేసే చోట ముఖ్యంగా సినీ పరిశ్రమలో స్త్రీల పై

లైంగిక వేధింపుల తీవ్రత ఎలావుంటుందో శ్రీరెడ్డితో మొదలై బయటకు రావటమే కాదు, మొత్తంగా సినీ పరిశ్రమలో స్త్రీలకు గౌరవకరమైన పని పరిస్థితులు కల్పించటం గురించిన ఉద్యమాన్ని నిర్మించటంలో ఎందరినో కూడగట్టిన సంవత్సరం 2018. సినీమా పత్రికా రంగాలలోని లైంగిక వేధింపుల భీభత్సాన్ని బయటపెట్టే నైతిక స్థైర్యాన్ని వ్యక్తులలో కూడగట్టిన మీ టూ ఉద్యమం కూడా ఈ సంవత్సరపుదే. విద్యావంతులు, అంతో ఇంతో సామాజిక గుర్తింపు ఉన్న మహిళల విషయంలోనే లైంగిక వేధింపులు ఇంతలా ఉన్నప్పుడు అసంఘటిత రంగంలో పనిచేస్తున్న స్త్రీలు ఎంత లైంగిక హింసను ఎదుర్కొంటున్నారో వూహించవలసినదే.

ఇటువంటి సమాజాన్ని స్త్రీ పురుష సమానత్వం ఒక విలువగా, మొత్తంగా ఏ అసమానతలు లేని నిజమైన ప్రజాస్వామిక సమాజంగా పునర్నిర్మించటానికి సమాంతరంగా ప్రయత్నాలు జరగాలి. జరుగుతున్నాయి కూడా. అవే మనకు ఊరటను, ఉత్సాహాన్నిచ్చేవి. అయితే స్త్రీ పురుష సమానతకు, స్త్రీ దళిత ఆదివాసీల ప్రాథమిక హక్కుల సాధనకు అవరోధంగా వున్న మత సాంస్కృతిక భావజాలం మీద, ప్రభుత్వ విధానాల మీద, కార్పొరేట్ శక్తుల మీద న్యాయబద్ధ పోరాటాలకు నిలబడిన మహిళలను వేధించటం - స్త్రీల జీవితాలలో మార్పుకు గ్రామీణ నగర స్థాయిలలో కార్యకర్తలు పూనుకోవలసిన తరుణం ఇదే అన్నది మార్చి 8 థీమ్ అయిన 2018లో మరీ ఎక్కువైంది. సోనెసోరీ వంటి ఆదివాసీ మహిళా కార్యకర్తలపై భౌతికదాడులు, లైంగిక హింసలు తెలిసినవే అయినా ఇప్పుడవి నగరాలకు కొత్త రూపాలలో వ్యాపించాయి. కథువా రేప్ ఘటనకు అనంతర పరిణామాలకు ప్రతిస్పందనగా కార్టూన్ వేసినందుకు స్వాతివడ్లమూడి ఆకేసు చేపట్టిన లాయర్ దీపికా వలెనే బెదిరింపులకు గురికావలసి వచ్చింది. పోలీసు కేసును ఎదుర్కొనవలసి వచ్చింది. సామాజిక మాధ్యమాలలో అసభ్య దూషణలను తట్టుకోవలసి వచ్చింది. రాముడిని, కృష్ణుడిని దేవుళ్లుగా కాక మనుషులుగా భావించి వాళ్లు ఇప్పుడు ఉంటే భారతీయ శిక్షా స్మృతి ప్రకారం నేరస్థులవు తారని అన్నందుకు సంధ్యను అంతర్జాలంలో అనరాని మాటలు అని హింసించారు. వ్యక్తిత్వ హననానికి పూనుకొన్నారు. ఈ ఫిబ్రవరి నెలలోనే దేవి ఒక సభలో సంస్కృతి గురించి, స్త్రీల మీద ఆధిపత్యం గురించి చేసిన ఉపన్యాసం వీడియోపై స్పందిస్తూ బూతులతో ఆమెను సంబోధిస్తూ పోలీసు స్టేషన్లో కేసుపెట్టమని రెచ్చగొడుతూ సామాజిక మాధ్యమాలలో ఎవరో పెట్టిన పోస్టును చూశాను. ఇవన్నీ ఏమి చెబుతున్నాయి? స్త్రీల సమస్యల గురించి మాట్లాడే, రాసే, గీసే, పాడే పనులలో వున్న వాళ్లనెవరినీ సహించలేని ఒక పితృస్వామిక దురహంకారం ఎంత భయంకరంగా ఒళ్లు విరుచుకొంటున్నదో చెప్తాయి. సామాజిక మార్పుకు ఎవరూ ముందుకు రాకుండా చేయటం దీని లక్ష్యం. సామాజిక మార్పును ఆశించి ఆచరణలో ఉన్న సుధాభారద్వాజ్ వంటి వాళ్లను అర్బన్ నక్సలైట్లు అని రాజ్యం చెరసాలపాలు చేస్తుంది. సంధ్య, దేవి, స్వాతి వంటివాళ్లను అదే రాజ్యం కరుడుగట్టిన మత దౌష్ట్యంతో నిలువరించాలని చూస్తుంది.

ఇటువంటి పరిస్థితులలో 2019 మార్చి 8 ఇచ్చిన స్త్రీపురుష

సమానత్వ సాధనకు సమానమైన ఆలోచన, చురుకైన నిర్మాణం, కొత్తమార్గాల శోధన ఒక్క మహిళా మంత్రి కూడా లేని ప్రభుత్వాల వైపునుండి జరిగే పనేనా? స్త్రీలపట్ల, స్త్రీల సామాజిక ఆచరణ పట్ల అసహనం వెల్లువెత్తుతున్నచోట మరింత మెరుగైన సమాజం కోసం చింతన, అందుకోసం స్త్రీపురుష సమతులన ఒక విలువగా మనుగడలోకి వస్తాయా అన్న ప్రశ్నలు రాకమానవు. కార్పొరేట్ రంగాలలో పురుషులతో సమానంగా ఆలోచించటం, పోటీపడటం, కృత్రిమ మేధోనిర్మాణం మొదలైన కొత్త జ్ఞాన రంగాలలో స్త్రీల నైపుణ్యాల అభివృద్ధి, ఈ మార్చి 8 లక్ష్యాలుగా కనబడతాయి. ఉన్నత విద్య ఉద్యోగ సాంకేతిక రంగాలలో స్త్రీల భాగస్వామ్యం పెరగటం అవసరమే అయినా అంతకంటే ఎక్కువగా భారతదేశంలో వనరులకు దూరంలేయబడుతూ, గౌరవంగా జీవించే హక్కును కోల్పోతూ నిత్య హింసకు, పీడనకు గురి అవుతున్న ఆదివాసీ మహిళ లక్ష్యంగా మార్చి 8ని మహిళల హక్కుల పోరాట దినంగా పదునెక్కించుకొనటమే కర్తవ్యం. సాహిత్య కళా రూపాల ద్వారా ప్రతీఘాత భావజాలం మీద నిరంతర యుద్ధమే కొనసాగించవలసినదే. ❀

రచయితలకు విజ్ఞప్తి

వ్యాసాలు, కవితలు, కథలు మాతృకకు ఈ-మెయిల్ ద్వారా కానీ, పోస్ట్లో కానీ పంపవచ్చు. తాము పంపే రచనలు తమ సొంత రచనలేననీ, ఇతర ఏ పత్రికకూ ప్రచురణకు పంపలేదనీ, ఇంతకు ముందు ఏ పత్రికలో ప్రచురించలేదనీ, వారి సొంత పుస్తకంలో ముద్రించ లేదనీ చెబుతూ హామీ పత్రం కూడా జత చేయాలి. రచనలు, కథలు, వ్యాసాలు, ప్రింట్లో 3, 4 పేజీలకు మించకుండా వుండేలా జాగ్రత్తపడాలని కోరుతున్నాం.

ఆన్లైన్ పత్రికలు, ఫేస్ బుక్, బ్లాగులలో ప్రచురించినవి కూడా మాతృకలో ప్రచురణకు అర్హం కావు. ప్రచురణ జాప్యమైన సందర్భంలో రచయితలు సహకరించాలని కోరుతున్నాము. రచనల ఎంపిక విషయంలో మాతృక సంపాదకవర్గానిదే చివరి నిర్ణయం. మహిళా రచయితలకు మాతృక అత్యంత ప్రాముఖ్యం ఇస్తుందని తెలియచేస్తున్నాము.

మాతృక సంపాదకవర్గం

**మార్చి 8 అంతర్జాతీయ శ్రామిక
మహిళా పోరాట దినం**

మేమూ పని చేస్తున్నాం. మాకూ హక్కులున్నాయి. మేమూ ఆలోచిస్తున్నాం. మాకూ నిర్ణయాధికారం కావాలి. మేము ఆకాశంలో సగం. అవకాశంలోనూ సగానికి అర్హులం అంటూ అన్ని రంగాల్లోనూ 'వివక్ష' అనే మాటనే చెరిపివేయాలన్న కాంక్షతో ఇంటా బయటా పోరాటం సాగిస్తూ నడుస్తున్న మహిళా లోకానికి, మార్చ్ ఎనిమిదో తేదీ అంటే సాధికారతకు ఒక రిమైండర్. అడుగులు ఎంత చురుగ్గా పడుతున్నాయని ఆగి చూస్తే... నిజమే, మనతో నడుస్తున్న రెండో సగానికి ఎప్పటిలాగే ఏమీ తీసిపోకుండానే నడుస్తున్నాం. చదువుల్లో సరస్వతులమే. అయినా చదువుకూ తెలివీకీ ఏ విలువా ఇవ్వని ఏ మూర్ఖుడో ప్రేమవేధింపులతో ఆడపిల్లను అడ్డంగా నరకటం ఆగటం లేదు. ఒంటరిగా తిరిగే ధైర్యం ఉంది. ఆ ధైర్యాన్ని దెబ్బ కొట్టే మద మగమృగాల సంచారం కూడా అంతగానూ కనిపిస్తోంది. ఆఫీసు నుంచి అంతరిక్షం దాకా భుజాలు కలిపి పనిచేస్తున్నా ఆ భుజాల బలం కంటే నునుపుదనాన్ని చూడటమే రెండో సగంలోని కొంత భాగానికి ఇష్టం.

నిజమే ఇంతకుముందు ఏమీ తెలిసేది కాదు. ఆడవాళ్ల జీవితాలు నిశ్శబ్దంగా ఉండేవి. ఆ మౌన సముద్రంలో ఎలాంటి అగాధాలున్నాయో లెక్కలు కట్టే సర్వేలు ఉండేవి కాదు. స్త్రీలు పబ్లిక్ స్పేస్ ను పంచుకుంటూ ప్రైవేట్ స్పేస్ ను కాపాడుకోవటం ఒక్కటే కాదు, హద్దులు మీరుతున్నవాళ్ల గురించి బయటకు మాట్లాడటం నేర్చుకున్నాక ఆ మాట సాధికారికంగా కూడా వినపడటం మొదలైంది. ఈ కొత్త భాషను చాలామంది ఆహ్వానిస్తున్నారు. ఇంకొంతమంది ఈ భాషకు అలవాటు పడలేక, స్త్రీలు మౌనంగా ఉన్నకాలంలో తమకు అలవాటైన పాతభాషతోనే వాళ్లకు సమాధానం ఇవ్వాలని చూస్తూ భంగపడుతున్నారు.

మొన్నటిదాకా 'మీ టూ' అంటూ ఎగిసిన మాటల కెరటంలో మౌన సముద్రాలనుంచి చిన్నచిన్న చేపల మొదలు పెద్ద షార్క్ల వరకూ బైటకు కొట్టుకొచ్చి కొంతసేపు ఊపిరాడక కొట్టుకున్నాయి. ఎగిరిపడిన మీడియాకు కొత్త వార్తలు దొరకగానే 'మీ టూ' ఏమైందో, ఆ చేపల సంగతేమిటో జనానికి తెలియకుండా

మన సాధికారత ఎంత?

ల.లి.త.

సద్దుమణిగింది. కొత్తకొత్త పెయిడ్ న్యూసులూ సంచలనాల మధ్యలో శ్రీరెడ్డి లాంటివాళ్లకు దొరుకుతున్న ఉద్యోగావకాశాలేమిటో తెలియదు. శ్రామిక వర్గ స్త్రీలు 'మీ టూ' అనేవరకూ అదొక ఉద్యమంగా రూపు తీసుకోదని ఊహించినదే నిజమైంది. మధ్యతరగతే కాదు శ్రామికులు కూడా చాలావరకూ సమూహాలుగా కనపడుతున్నా ఒంటరి మనుషులే ఇప్పుడు. మేధావి నాయకులూ లేరు, క్రమశిక్షణగల సైనికులూ లేరు. అయినా, వ్యక్తిగతంగా, చిన్నచిన్న సమూహాలుగా స్త్రీలు తమ హక్కులకోసం ప్రయత్నిస్తూ చేస్తున్న వుద్యమాల విలువను తక్కువగా అంచనా వేయలేము. రచయితలుగా, జర్నలిస్టులుగా ఫోటోగ్రాఫర్లుగా, కళాకారులుగా స్త్రీలు చేయగలుగుతున్న స్త్రీవాద భావాల వ్యాప్తి నెమ్మదిగా మార్పుకు దోహదం చేస్తుంది. చేస్తోంది కూడా.

ఇంతటి మీడియా హడావుడుల మధ్య స్త్రీల సాధికారత అనే లక్ష్యాన్ని ఎంతవరకూ సాధిస్తున్నామన్న విషయాన్ని మరీ ఖచ్చితంగా ఎవరూ అంచనా వేయలేకపోతున్నా, పబ్లిక్ స్పేస్ లో స్త్రీలు మగవాళ్లతో సమానంగా కనిపిస్తూ ఉండటాన్ని మార్పుకు ఒక సూచనగా తీసుకోవచ్చు. మహిళల శక్తిని అంచనా వేయటానికి కొలతలు ఇప్పుడు సామూహిక పోరాటాలు కావు. వ్యక్తిగత విజయాలే. రైతులుగా, చిన్నపరిశ్రమల అధినేతలుగా, క్రీడా కారులుగా, సైనికాధికారులుగా, ఇంకా మరెన్నో రంగాల్లో స్త్రీలు సాధిస్తున్న వ్యక్తిగత విజయాలను మీడియా నమోదు చేస్తూపోతోంది. ఇచ్చిన పని చేయటానికి తప్ప నిర్ణయాధికారాన్ని స్త్రీలవరకూ రానివ్వకుండా అన్ని పార్టీలూ జాగ్రత్తపడి పార్లమెంట్ లోకి అసెంబ్లీలోకి ఎక్కువమంది స్త్రీలను రానివ్వటం లేదు. మహిళా బిల్లు మళ్లీమళ్లీ ఓడిపోతూనే ఉంది. శబరిమల ఆలయంలోకి స్త్రీలు వెళ్లటం కంటే పార్లమెంట్ లోకి కనీసం మూడోవంతు సభ్యులుగా వెళ్లగలగటం ఎక్కువ ముఖ్యమని ఉద్యమాల్లో పనిచేసే కొంతమంది స్త్రీలకు తోచటం లేదు. పిల్లలను కని కనీసం కొంతకాలంపాటు చక్కగా పెంచటం స్త్రీలకున్న సామాజిక బాధ్యతగా ఎవరూ గుర్తించరు. ఆ బాధ్యతను పెద్దగా గౌరవించరు. ప్రయివేట్ రంగంలో పని చేస్తున్న స్త్రీలు పిల్లలను కనాలంటే వ్యక్తిగత ఉద్యోగ విజయాలను త్యాగం చేయవలసిందే. ఆర్థిక వ్యవస్థలోని జీడీపీ లెక్కలకు సంబంధించినంతవరకూ సమాజం దృష్టిలో పిల్లలను కనటం స్త్రీల బలహీనతగా, బయటిపనిని చేయనివ్వని ఒక లోపంగానే ఇప్పటికీ మిగిలి వుండిపోయింది. అంతేగానీ ఆరోగ్యకరమైన సమాజ నిర్మాణానికి శారీరకంగా మానసికంగా ఆరోగ్యవంతులైన స్త్రీలూ పిల్లలూ అవసరమన్న సూత్రం ప్రభుత్వ

పుస్తకాల్లోనే మిగిలి ఉంది. రాజకీయనాయకుల దృష్టిలో ఆడపిల్ల పెళ్లి, పురుడు అంటే ఆమెకింత భృతిని ఇచ్చి ఓట్లు సంపాదించే అవకాశం. ఆడ ఓటరు అంటే చీరలూ కుంకుమ భరిణలూ అందుకుని ఓటు వేసే మనిషి. నిజంగా స్త్రీలకు సాధికారత కల్పించాలంటే మధ్యం అమ్మకాలను నియంత్రించాలి గానీ మగవాళ్లను తెగ తాగించి, ఆడవాళ్లకు చీరలు పంచీ తెచ్చుకున్న ఓట్లతో అధికారంలోకి రావాలనుకోవటం మహిళా సాధికారతను నిలుపునా పాతిపెట్టటమే. ఒక హక్కుగా, ప్రభుత్వ బాధ్యతగా ఉండాల్సిన స్త్రీ, శిశు సంరక్షణ విధానాలన్నీ ఓట్ల కోసం వేసే ఎరలుగా, రాజకీయ నాయకులు ఇచ్చే భిక్షలుగా మారిపోవటం మనకున్న తలకిందుల అభివృద్ధి విధానం.

కాశ్మీర్, చత్తీస్ గడ్ లాంటి కల్లోలత ప్రాంతాల్లో ఉన్న స్త్రీల లైంగికతకు ఏ విలువా లేదు. అక్కడే జరుగుతోందో తెలుసుకునే వీలు కూడా లేకుండా జర్నలిస్టులనూ లాయర్లనూ భయభ్రాంతులను చేసి వెళ్లగొట్టి అన్ని దారులూ మూసేస్తోంది ప్రభుత్వం. అక్కడ సాధికారత మాట అటుంచి, ప్రాథమిక హక్కులకే చోటు లేదు. మహిళా దినోత్సవం గురించి ఆ ప్రాంతాల్లో మాట్లాడితే అదొక క్రూరమైన జోక్ కాక ఇంకేమీ కాదు. అందుకే ఎవరూ మాట్లాడరు కూడా. బోకెనిజం తప్ప ఇంకే నిజమూ అవసరం లేని పరిస్థితుల్లో ఫేస్ బుక్ లాంటి సోషల్ మీడియాలో స్త్రీలకు మహిళా దినోత్సవ అభినందనలు చెప్పటం అన్నిటికంటే సులువైన పని. స్త్రీవాద జర్నలిస్ట్ గ్లోరియా స్టీనెమ్ చెప్పినట్లుగా స్త్రీ సమానత్వం కోసం చేసే వుద్యమం ఏ ఒక్క స్త్రీవాదికో లేక ఏ ఒక్క సంస్థకో సంబంధించినది కాదు. మానవహక్కుల కోసం పాటుపడే ప్రతీ ఒక్కరికీ చెందినది. సమాజంలోనూ మరీముఖ్యంగా కల్లోలత ప్రాంతాల్లోనూ స్త్రీని, పిల్లలను కనే ఒక క్షేత్రంగా కాక తన శరీరం మీద సర్వహక్కులూ ఉన్న ఒక మనిషిగా అందరూ చూడగలిగే రోజున మానవహక్కులకు గుర్తింపు, స్త్రీలకు మనుషులుగా గుర్తింపు వస్తాయి. ఆ రోజు ఇంకా చాలా దూరంగానే ఉందనిపిస్తోంది.

నత్తనడకలైనా అవి నడకలే కాబట్టి సాధికారత అనేది వ్యక్తిగత విజయాలూ, కొన్ని ప్రభుత్వ విధానాలూ, కోర్టు తీర్పుల సహాయంతో స్త్రీలలో వ్యాపిస్తూనే ఉందని చెప్పవచ్చు. స్వజాతి సంపర్కం ఇప్పుడు నేరం కాదు. ఎన్నో బాధలు పడి స్వంత కుటుంబం నుంచే వెలివేయబడినవారికి ఊపిరి వచ్చినట్లుగా ఉంది ఈ సంవత్సరం మనదేశంలో LGBTకి చెందిన సమూహాల గురించి సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు. సరిగ్గా లేని ట్రిపుల్ తలాక్ చట్టం వంటివి కాకుండా ముస్లిం మహిళలకు విడాకుల బాధనుంచి విముక్తి కలిగించే సమగ్రమైన చట్టం కోసం ఇంకా ప్రయత్నం జరగవలసే ఉంది. స్త్రీల సాధికారతకు సంప్రదాయమూ మూఢనమ్మకాలూ అడ్డు రాకుండా, సున్నితమైన సమస్యలను చక్కగా పరిష్కరించే విధంగా కోర్టు తీర్పులు ఉండాలని ఆశిద్దాం.

మానవహక్కులతో స్త్రీల హక్కులకు విడదీయలేని సంబంధం ఉందని ఇంచుమించు అందరూ ఒప్పుకుంటారు. ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రతి సంవత్సరం ఒక్కొక్క థీమ్ తో అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవాన్ని ప్రకటిస్తుంది. ఆ సంవత్సరమంతా ఆ థీమ్ ను ప్రపంచ

దేశాలన్నీ ఆచరించాలని కోరుతుంది. స్త్రీలపై జరిగే హింసను అరికట్టటం, సమాన హక్కులు, అవకాశాలు, ప్రతి రంగంలోనూ స్త్రీల పాత్ర ఉండేలా చూడటం, గ్రామీణ మహిళల సాధికారత వంటి అంశాలను చేర్చుతూ ఉంటుంది. Balance for Better అనేది ఈ సంవత్సరం ఐక్యరాజ్యసమితి థీమ్. ప్రపంచవ్యాప్తంగా స్త్రీలు పురుషులతో సమానులనే ఆలోచనను పెంచుకోవాలి. తరువాత సామాజిక రక్షణ రంగాల్లో సమానత్వానికీ స్త్రీల సాధికారతకూ ప్రాముఖ్యతనివ్వాలి, అందుకోసం కొత్త ఆలోచనలు చేయాలని చెప్తోంది. ఈ రోజు ఈ దిశగా చేసే ఏ చిన్న పనైనా వచ్చే సంవత్సరం మనలను మరింత ముందుకు నడిపిస్తుందనే ఆశతో ఉంటూ సమాజంలో మరిన్ని కొత్త ఆలోచనల పూలు వికసించి, ఆచరణలో పండాలని కోరుకుందాం. ❀

వార్తా పత్రికల రిజిస్ట్రేషన్ వివరాలు

రూలు, ఫారం 4 ప్రకారం

మహిళా గొంతుక మాతృక ప్రచురణ వివరాలు

- 1) ప్రచురణ స్థలం : హైదరాబాద్
- 2) ప్రచురణ కాలం : మాసపత్రిక
- 3) ముద్రాపకుని పేరు : చొప్పర పద్మ
జాతీయత : భారతీయురాలు
చిరునామా : చొప్పర పద్మ
ఇం.నె. 1-9-295/19/ఎ-1,
శ్రీలక్ష్మి నిలయం, విద్యానగర్,
హైదరాబాద్ జిల్లా - 44,
తెలంగాణ రాష్ట్రం
- 4) ప్రచురణకర్త పేరు : చొప్పర పద్మ
జాతీయత : భారతీయురాలు
చిరునామా : పైన పేర్కొన్న ప్రకారం
- 5) సంపాదకుని పేరు : చొప్పర పద్మ
జాతీయత : భారతీయురాలు
చిరునామా : పైన పేర్కొన్న ప్రకారం
పైన పేర్కొన్నవన్నీ యధార్థములు

(సం)

01.03.2019

చొప్పర పద్మ

మార్చి 8 అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళా దినోత్సవం

శ్రామిక మహిళల హక్కుల నిగాదం

వంగపల్లి పద్మ

మార్చి 8, అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళా వర్గం హక్కుల కోసం నినదించిన రోజు. లారీలు, తూటాలను ఎదిరించేందుకు శ్రామిక మహిళలు సిద్ధపడ్డ రోజు. పనివేళలు తగ్గించాలని, వేతనాలు పెంచాలని, కనీస సౌకర్యాలు కల్పించాలని ఎలుగెత్తి చాటిన రోజు. అటువంటి పోరాట స్ఫూర్తిని అందిపుచ్చుకుంటున్న ఈవేళ, అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవానికి నేపథ్యమేమిటి? ఆ ఉద్యమాలకు నాయకులెవరు? ఆ స్ఫూర్తిని అందుకున్న అంతర్జాతీయ, జాతీయ, రాష్ట్రస్థాయిలో ఎగిసిన మహిళా ఉద్యమాలేంటి? సాధించిన విజయాలేంటి? మహిళా ఉద్యమాల ముందున్న కర్తవ్యమేమిలో సింహావలోకనం చేసుకోవాల్సిన సందర్భమిది.

పారిశ్రామికీకరణ అనేక సానుకూల ఫలితాలిచ్చిందని పెట్టుబడిదారీ సమాజం చాలా గొప్పగా వర్ణిస్తుంది. కానీ, ఈ పారిశ్రామికీకరణ చేతివృత్తులను విధ్వంసం చేసింది. ఆత్మగౌరవంతో బతికిన అనేక సామాజిక వర్గాలను కార్మికులుగా మార్చింది. విపరీతమైన శ్రమదోపిడీ సాగింది. తక్కువ జీతాలిచ్చి స్త్రీలను, పిల్లల్ని పనిలో పెట్టుకునేవారు. దుర్భరమైన పని పరిస్థితుల్లో యాజమాన్యాలు రోజుకు 14-18 గంటలు పనిచేయించేవారు. ఈ పరిస్థితులనుండి బయటపడేందుకు పురుషులతోపాటు మహిళా కార్మికులు కూడా సమ్మెల్లో పాల్గొనేవారు. ఈ సమ్మెల వెల్లువే అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళా దినోత్సవానికి భూమిక అయ్యింది.

1857 మార్చి 8న న్యూయార్క్ నగరంలో జరిగింది. పని ప్రదేశంలో మెరుగైన సౌకర్యాల కోసం, వేతనాల పెంపు కోసం, దీర్ఘకాలిక పనిగంటలను తగ్గించాలని, అమానవీయ పని పరిస్థితులకు వ్యతిరేకంగా, ఓటుహక్కు కోసం సమ్మె చేశారు. ఆకలి కడుపులతో పనిచేయడం కన్నా పోరాడుతూ చావటం మేలు అన్న నినాదం మహిళలను కదిలించింది. ఈ పోరాటాలు అంతర్జాతీయ వేదికలపై చర్చకు వచ్చాయి. కారల్ మార్క్స్ మహనీయుడు స్థాపించిన అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ (మొదటి ఇంటర్నేషన్) 1866లో మహిళల వృత్తిపరమైన హక్కును గుర్తించింది. మహిళలు బయటికి వచ్చి పనిచేయడం వలన కుటుంబాలు దెబ్బతింటాయని, కాబట్టి వారు ఫ్యాక్టరీల్లో పనిచేయడాన్ని అనుమతించరాదని ప్రొథాన్ అనుయాయులు వాదించారు. వారి వాదనను మార్క్స్ వ్యతిరేకించారు. ఫ్యాక్టరీ పని స్త్రీలను కుటుంబం అనే సంకుచిత చట్రం నుండి బయట పడవేస్తుందని సాపేక్షంగా స్త్రీల జీవితాల్లో విప్లవాత్మక మార్పు తెస్తుందని ఆయన వాదించాడు. అదే సందర్భంలో కార్మికోద్యమం శ్రామిక మహిళల్ని సంఘటితం చేయాలని స్త్రీల ప్రత్యేక సమస్యలు ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమ ప్రధాన స్రవంతిలో భాగం కావాలని నొక్కి చెప్పారు. ఆ కృషిలో భాగంగానే ప్రత్యేకించి మహిళా మహాసభ జరిపారు. క్లారా జట్కిన్ ఆధ్వర్యంలో కోపెన్ హేగన్ లో 1910లో సోషలిస్టు మహిళల 2వ అంతర్జాతీయ మహాసభ జరిగింది. 'ప్రపంచవ్యాప్తంగా వున్న మహిళల పోరాటాలకు సూచికగా సంవత్సరంలో ఒకరోజు పాటించాలని' మహాసభ నిర్ణయించింది. ఆనాటి నుండి మార్చి 8 మహిళా దినోత్సవం ప్రపంచవ్యాప్తంగా అనేక దేశాలలో జరుగుతోంది.

1975లో ఐక్యరాజ్యసమితి అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవాన్ని, ఆ తరువాత మహిళా దశాబ్దాన్ని జరపాలని నిర్ణయించడంతో మహిళా ఉద్యమాలకు మరింత ఊపు వచ్చింది. ఐక్యరాజ్యసమితి నిర్ణయాన్ని 150 దేశాలు బలపరిచాయి. స్త్రీలపై జరుగుతున్న అన్ని రకాల వివక్షతలను, అసమానతలను తొలగిస్తామని ఆయా దేశాలు ప్రకటించాయి.

భారతదేశంలో కూడా పురుషులతో పాటు స్త్రీ కార్మికులు కూడా సమ్మెలు, ఇతర పోరాటాల్లో పాల్గొన్నారు. మొట్టమొదట

అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవానికి స్ఫూర్తినిచ్చిన ఘటన

కార్మికసంఘం ప్రారంభించింది అనసూయా సారాభాయ్. స్త్రీ కార్మికుల సమస్యల పరిష్కారం కోసం ఆమె 1917లో టెక్స్టైల్ లేబర్ అసోసియేషన్ను అహ్మదాబాద్లో ప్రారంభించారు. భారత కార్మికోద్యమంలో మహిళా నేతలు ప్రారంభం నుండి వలసవాదానికి వ్యతిరేకంగా జాతీయోద్యమంలో పాల్గొంటూనే కార్మిక స్త్రీలను సంఘటితం చేయటం మొదలు పెట్టారు.

జమీందారులకు, జాగీర్దారులకు వ్యతిరేకంగా దేశంలో ఎగసిన రైతాంగ పోరాటాల్లో మహిళలు చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. బెంగాల్లో తెభాగా పోరాటం; మహారాష్ట్ర, బీహార్, త్రిపురలో ఆదివాసీల తిరుగుబాట్లు; మహత్తర తెలంగాణా సాయుధ పోరాటంలో మహిళల పాత్ర మహోన్నతమైనవి. ప్రజల్ని సమీకరించడంలో, రహస్య కార్యకలాపాలు సాగించడంలో, ఆయుధాలు పట్టుకుని మిలిటెంట్ పోరాటాలు చేయడంలో నెలల తరబడి ఇంటిని, కుటుంబాన్ని వదిలి ఉద్యమాలు నిర్వహించడంలో శత్రువు ఉనికిని పసిగట్టి దాడులు చేయడంలో స్త్రీలు పురుషులకు ఏ మాత్రం తీసిపోలేదు. విసునూర్ దేశ్ముఖ్ ఆగడాలు ఎదుర్కొంటూ తన పంట భూమిని రక్షించుకోవడానికి ఐలమ్మ పెట్టిన పోలికేక తెలంగాణా రైతాంగ పోరాటానికి స్ఫూర్తినిచ్చింది. మహారాష్ట్రలో గిరిజనులను చైతన్యపరిచి వర్గీ ఆదివాసుల తిరుగుబాటును నడిపిన వీరవనిత గోదావరి పరులేకర్.

1970, 80 దశాబ్దాలలో వచ్చిన మహిళా ఉద్యమాల నినాదం 'వ్యక్తిగతం కూడా రాజకీయమే.' ఈ నినాదంతో అప్పటివరకు ప్రైవేటు వ్యవహారంగా, ఇతరుల జోక్యం అవసరం లేనిదిగా ఉన్న కుటుంబాన్ని రాజకీయ పరిధిలోకి తెచ్చారు. వరకట్నం, లైంగిక అత్యాచారం, వేధింపులు, లింగ నిర్ధారణ పరీక్షలు వంటి వాటిపై పోరాటాలు చేసారు. న్యాయస్థానాల్లో, ప్రభుత్వ సంస్థలలో జండర్ ప్రాముఖ్యతను గుర్తించేలా చేశారు. 70, 80 దశాబ్దాలలో మహిళా సంఘాలు పని చేసిన అంశాలన్నింటి వెనుకా ఉన్న కీలకాంశం స్త్రీలపై జరిగే హింస. ఈ హింసను ఎదిరిస్తూనే స్త్రీల సంఘాలు కదిలాయి. కుటుంబ హింసను అర్థం చేసుకుంటూ దానిని నిరోధించే చట్టం కోసం ఆందోళన చేశాయి. 1986లో వరకట్న హత్యని ఇండియన్ పీనల్ కోడ్లో నేరాల జాబితాలో చేర్చటానికి స్త్రీల సంఘాలు చేసిన ఆందోళనే కారణం. వరకట్న సమస్య కేవలం ఆర్థిక పరమైనది కాదనీ అనేక సాంఘికాంశాలతో ముడిపడిందనీ స్త్రీల సంఘాలు గ్రహించాయి. ఆ విషయాన్ని ప్రజలలో ప్రచారం చేస్తున్నాయి. లింగ నిర్ధారణ పరీక్షలు 70, 80 దశాబ్దాలలో నగరాలలో పెద్ద ఎత్తున మొదలైనప్పటి నుండి స్త్రీ వుద్యమం వాటిని వ్యతిరేకిస్తూ వచ్చింది. ఈ పరీక్షలు రాజ్యాంగంలోని 14, 15 ఆర్టికల్స్కు వ్యతిరేకమని వాదిస్తూ ఎన్నో కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. పిఎన్డిటి చట్టం రావడంలో మహిళా ఉద్యమాలు ప్రధాన భూమిక పోషించాయి.

90వ దశాబ్దంలో ఆంధ్రప్రదేశ్లో గ్రామీణ స్త్రీల నాయకత్వంలో జరిగిన సారా వ్యతిరేకోద్యమం అనేక విధాలుగా ప్రాధాన్యత ఉన్న ఉద్యమం. నూతన ఆర్థిక విధాన ఫలితాలను చవి చూసిన మహిళలు చేసిన మొదటి తిరుగుబాటు ఉద్యమం! గ్రామీణ స్త్రీలు, ఏ రాజకీయ

పార్టీల ప్రమేయమూ లేకుండా తమంతట తాము కదిలారు. సంవత్సరం పైగా సాగిన ఈ ఉద్యమం గ్రామీణ స్త్రీల రాజకీయ చైతన్యానికి పదును పెట్టింది. పౌరులుగా తమ బాధ్యతలకూ, స్త్రీలుగా తమ అస్తిత్వానికీ ఉన్న వైరుధ్యాన్ని కూడా వారు ఈ ఉద్యమం సందర్భంగా తొలిసారి అర్థం చేసుకోగలిగారు. సారా వ్యతిరేక ఉద్యమంతో ఎగిసిన మహిళ చైతన్యం ప్రభుత్వాన్నే కూల్చేసింది.

1995లో జరిగిన మొదటి అంతర్జాతీయ మహిళా సదస్సు ప్రభావం స్త్రీల ఉద్యమం మీద ఎంతో ఉంది. అప్పటి వరకూ నగరాలలో పనిచేసే స్త్రీలు అంతర్జాతీయ సదస్సులలో పాల్గొంటూ, ఆ ఉద్యమాల తీరుని అర్థం చేసుకుంటూ, సహకరిస్తూ, సహకారం పొందుతూ ఉన్నారు. ఆ క్రమంలో 1995లో బీజింగ్లో జరిగిన అంతర్జాతీయ మహిళా సదస్సుతో ఈ సంబంధాలు మరింత గట్టిపడ్డాయి. సంస్థాగత నిర్మాణంలో పనిచేస్తున్న సంస్థలన్నిటి మధ్యా నెట్వర్కింగ్ ఉండడంతో బీజింగ్ సదస్సుని గ్రామీణ స్త్రీల దగ్గరకు తీసుకు వెళ్లటంలో భారతీయ స్త్రీల ఉద్యమం సఫలమైంది. బీజింగ్ సదస్సుకు స్త్రీల ఉద్యమాల చరిత్రలో ఒక ప్రాధాన్యత ఉంది. 30 వేల మంది మహిళలు ప్రపంచమంతటి నుంచీ వచ్చి ఒక చోట చేరారు. అంతమంది ఉన్నారనే కాకుండా వాళ్లంతా తమ తమ సమాజాలలో అసమానత పట్ల ఆగ్రహంతో, సమాజం మారుతుందనే ఆశతో, మార్చాలనే దీక్షతో ఉన్నారనేది ముఖ్యమైన విషయం. పైన చెప్పినట్టు భారతదేశంలో బీజింగ్ సదస్సుని మహిళా సంఘాలు బాగా వాడుకోగలిగాయి. గ్రామీణ స్థాయి నుంచీ స్త్రీలకు అనేక విషయాలపై చైతన్య పరిచేందుకు ఈ సందర్భం వారికి బాగా అంది వచ్చింది. దేశీయ రిపోర్టునీ, కార్యాచరణ వేదికనూ ఎన్నో సంఘాలు లోతుగా అధ్యయనం చేశాయి. జాతీయ స్థాయి స్త్రీల కమిటీ ఏర్పడి కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ కమిటీమెంట్ ఒకటి ఏర్పాటు చేసి 8 పాయింట్ల ఎజెండాను ప్రభుత్వానికి అందించారు. కార్యాచరణ వేదికలోని కీలకాంశాల మీద పనిచేయడం, వాటి చుట్టూ స్త్రీలను కూడగట్టటంలో స్త్రీల సంఘాలు కొంత ప్రయోజనం పొందాయి. ప్రపంచీకరణ గురించి అంతకుముందే చర్చ జరుగుతున్నప్పటికీ బీదరికం, మానవహక్కులు వంటి విషయాలు బీజింగ్ సదస్సు సందర్భంగా ఎక్కువ చర్చలోకి వచ్చాయి. స్త్రీల ఆరోగ్య సమస్యను బీదరికంతో, హింసతో ఆర్థిక విధానాలతో లింక్ చేసి చూడటాన్ని గ్రామీణ స్థాయి వరకూ తీసుకుపోగలిగింది. బీజింగ్ సదస్సు తర్వాత ప్రపంచీకరణ గురించి చర్చ, ప్రపంచీకరణ ప్రభావం స్త్రీలపై ఎలా వుంటుందనే చర్చ చాలా విస్తృతంగా మొదలయింది.

2012, డిసెంబర్ 16న నిర్భయ యావద్భారతావనిని కదలించింది. కేరీరిష్టులుగా మారుతున్నారనే యువతరాన్ని చైతన్యం పరిచింది. చట్టాలను పటిష్టపరచాల్సిన అవసరాన్ని గుర్తు చేసింది. తనకు జరిగిన అన్యాయాన్ని మొక్కవోని ధైర్యంతో ప్రపంచానికి తెలియచెప్పింది. బతకాలనే ఆశను గుండెనిండా నింపుకుని, వ్యవస్థలోని లోపాల కారణంగా ఈ లోకాన్నే వదిలి వెళ్లిపోయింది.

దేశ రాజధాని ఢిల్లీ నగరంలో అత్యంత పాశవికంగా నిర్భయ ఘటన చోటుచేసుకోవడంతో, గతంలో ఏ అత్యాచార ఘటనలోనూ

స్పందించని పౌర సమాజం స్వచ్ఛందంగా నిరసన తెలిపింది. కెరీరిస్టుగా మాత్రమే మిగిలిపోతున్నారనే యువతరం తీవ్ర స్థాయిలో ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తెచ్చింది. ముఖ్యంగా మెట్రో నగరాల్లోని అమ్మాయిలు ఎవరి ప్రోత్సాహమూ, ప్రోద్బలము లేకుండానే రోడ్లెక్కారు. పోలీసుల నిర్బంధాన్ని ఎదిరించేందుకు కూడా సిద్ధపడ్డారు. మహిళా సంఘాలు, ప్రజాస్వామిక సంస్థలు ఆ ఉద్యమానికి నిర్దిష్ట పోరాట రూపాన్ని అందించాయి. పాలకులు దిగొచ్చేలా చేశాయి. సుప్రీంకోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి జస్టిస్ వర్మతో కమీషన్ ను ఏర్పాటు చేసింది. జస్టిస్ వర్మ సూచనలను ఆధారంగా చేసుకుని ఈ నేపథ్యంలో వర్మ కమిటీ నియామకం, సిఫారసులను పరిగణనలోకి తీసుకున్న ప్రభుత్వం క్రిమినల్ నేరాల చట్ట సవరణ 2013 పేరుతో నిర్భయ చట్టాన్ని రూపొందించింది. ఇది పౌరసమాజంతో పాటు, మహిళా సంఘాలు సాధించిన విజయం.

పని ప్రదేశాల్లో లైంగిక వేధింపుల నిరోధక చట్టం రూపకల్పన వెనుక దాదాపు రెండు దశాబ్దాల ఉద్యమ చరిత్ర ఉంది. రాజస్థాన్ లో కులదురంహకారుల చేతిలో లైంగిక దాడికి గురయిన భన్వారీదేవీ ఆక్రందన, ఆవేదన ఉంది. ఆ బాధితురాలికి అండగా నిలిచిన మహిళా సంఘాల కృషి ఉంది. దేశ వ్యాప్తంగా చెలరేగిన మహిళాచైతన్యం, పనిప్రదేశాల్లో లైంగిక వేధింపుల నిరోధానికి ఒక చట్టాన్నే రూపొందించేలా చేసింది. సమాజ సంపదను సృష్టించడంలో సగభాగమవుతున్న మహిళలకు ఒక రక్షణ కవచాన్ని ఏర్పరచుకునేలా చేసింది.

వర్గ దోపిడీకి వ్యతిరేకంగా ఇటీవల మహిళల పోరాటాలు భారీగా సాగాయి. అంగన్ వాడీ ఉద్యోగుల పోరాటం అన్నింటికీ తల మానికం వంటిది. వేల మంది స్త్రీలు రాజధాని నడిరోడ్లపై లారీలు, నీటి ఫిరంగులతో కొట్టించినా, చివరికి గుర్రాలతో తొక్కించినా బెదరక చేసిన పోరాటం రాష్ట్రంలో శ్రామిక మహిళలకే కాక మొత్తం కార్మిక వర్గ స్త్రీ లోకానికే ఉత్తేజాన్ని ఇచ్చింది. అన్యాయాన్ని ఎదిరించగలం - పోరాడి సాధించగలం అన్న నమ్మకాన్ని, విశ్వాసాన్ని పెంచింది. ఆ తరువాత కాలంలో మహిళలు మరింత సంఘటితం కావటానికి దోహద పడింది.

బీడీ కార్మికులు, మధ్యాహ్న భోజన కార్మికులు, ఆశా, కమ్యూనిటీ హెల్త్ వర్కర్స్, కాంట్రాక్టు ఉద్యోగులు, మెడికల్, మున్సిపల్, గ్రామ పంచాయితీ - ఇంకా అనేక రంగాల ఉద్యోగులు,

“

1970, 80 దశాబ్దాలలో వచ్చిన మహిళా ఉద్యమాల నినాదం ‘వ్యక్తిగతం కూడా రాజకీయమే.’ ఈ నినాదంతో అప్పటివరకు ప్రైవేటు వ్యవహారంగా, ఇతరుల జోక్యం అవసరం లేనిదిగా ఉన్న కుటుంబాన్ని రాజకీయ పరిధిలోకి తెచ్చారు. వరకట్నం, లైంగిక అత్యాచారం, వేధింపులు, లింగ నిర్ధారణ పరీక్షలు వంటి వాటిపై పోరాటాలు చేశారు. న్యాయస్థానాల్లో, ప్రభుత్వ సంస్థలలో జండర్ ప్రాముఖ్యతను గుర్తించేలా చేశారు. 70, 80 దశాబ్దాలలో మహిళా సంఘాలు పని చేసిన అంశాలన్నింటి వెనుకా ఉన్న కీలకాంశం స్త్రీలపై జరిగే హింస. ఈ హింసను ఎదిరిస్తూనే స్త్రీల సంఘాలు కదిలాయి. కుటుంబ హింసను అర్థం చేసుకుంటూ దానిని నిరోధించే చట్టం కోసం ఆందోళన చేశాయి. ”

కార్మికులు, వ్యవసాయరంగంలోని స్త్రీలు పురుషులతో సమానంగా - కొన్ని సందర్భాలలో పురుషుల కన్నా మిన్నగా మిలిటెంట్ గా పోరాటాలు చేస్తున్నారు.

ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ల పేరుతో, రకరకాల ప్రాజెక్టులు, పరిశ్రమల పేరుతో గ్రామీణ భారతంలోని వ్యవసాయ భూములు పెట్టుబడిదారుల ధారాదత్తమై పోతున్నాయి. పల్లెసీమల్లోని వ్యవసాయం అతలాకుతలమై పోయింది. ముఖ్యంగా రైతులు, అణచివేతకు గురవుతున్న సామాజిక వర్గాల్లోని మహిళలు ఉపాధిని కోల్పోతున్నారు.

స్త్రీ పురుషుల సమానత్వం సాధ్యం కానంత వరకూ, అన్ని వర్గాల ప్రజలకు సమానమైన హక్కులు దక్కనంతకాలం, అన్ని రకాల వివక్షలూ తొలగిపోనంతకాలం, అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళల పోరాట స్ఫూర్తిని అందిపుచ్చుకోవాల్సి ఉంటుంది. ప్రతి అడుగులోనూ హక్కుల కేతనాన్ని భుజాన మోయాల్సే ఉంటుంది. ❀

చదవండి!

చదివించండి !!!

చందాలు పంపవలసిన చిరునామా

మహిళా గొంతుక

మాతృక

ఇం.నెం. 35-3-6931 (4)

కామ్రేడ్ మాదాల నారాయణ స్వామి భవన్, సంజయగాంధీ కాలనీ,

శర్మ కాలనీ దగ్గర, ఒంగోలు - 523 001

సెల్ : 9676206230 ఫోన్ : 08592 - 238350

మాతృక చందా వివరాలు

సంవత్సరం చందా : రూ. 150/-

రెండు సంవత్సరాల చందా : రూ. 300/-

నాలుగు సంవత్సరాల చందా : రూ. 500/-

మాతృక నిధికి విరివిగా విరాళాలు ఇచ్చి

పత్రికను ప్రోత్సహించండి.

మార్చి 8 అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళా పోరాట దినం

మహిళలపై జరుగుచున్న హింసలపై, సాగిస్తున్న దాడులపై వ్యతిరేకంగా పోరాడాలం

పెచ్చరిల్లుచున్న పచ్చనూనె, పుల్లనూనె దాడులు, ఆత్మాచారాలు, హత్యలు, అణచివేతలను ప్రతిఘటించాలం !

మార్చి 8 నుండి 3 వరకు ప్రదర్శనలు, సదస్సులు నిర్వహించాలం POW నయన

అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళా పోరాట దినం ప్రకటించి 109 సంవత్సరాల అయింది. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో రోజుకు 14 నుండి 18 గంటలు వెళ్లి చాకిరీ చేయించే అమానవీయమైన అణచివేతను, వివక్షను ఎదుర్కొన్న మహిళా కార్మికులు తమ నెత్తురు ధారపోసి హక్కుల కోసం తెగించి పోరాడారు. తమపై సాగుతున్న శ్రమదోపిడికి వ్యతిరేకంగా మెరుగైన పనిపరిస్థితుల కోసం, కనీస సౌకర్యాల కోసం, మీటింగ్ పెట్టుకొనే హక్కుకోసం, తమకూ యూనియనులో చోటు కల్పించాలని, ఓటుహక్కు ఉండాలని, మాకు రొట్టె కావాలని నినదిస్తూ మహిళా కార్మికులు మహత్తర పోరాటాలు చేసారు. ప్రాణత్యాగాలు చేసి 8 గంటల పనిదినాన్ని, మరికొన్ని హక్కులను సాధించుకున్నారు. వారు చేసిన అసాధారణ పోరాటాలకు సంకేతంగానే మార్చి '8'ని అంతర్జాతీయంగా ప్రతి ఏటా పోరాట స్ఫూర్తితో జరపాలని ప్రఖ్యాత కార్మికోద్యమ నేత క్లారా జట్కిన్ డెన్మార్క్ రాజధాని కోపెన్ హేగెన్లో జరిగిన సోషలిస్టు మహాసభలో ప్రతిపాదించింది. ఈ మహాసభ చర్చించి ఆమోదించినప్పటి నుండి మార్చి '8'ని అంతర్జాతీయ మహిళల పోరాట దినంగా ప్రపంచవ్యాప్తంగా జరుపుతున్నారు. ఆ స్ఫూర్తితోనే మహిళలు పోరాడి సాధించుకున్న విజయాలకు సంకేతంగా, భవిష్యత్తులో చేపట్టవల్సిన కర్తవ్యాలకు వేదికగా ఒక దీక్షాదినంగా మార్చి 8ని జరపాలని ప్రగతిశీల మహిళాసంఘం జాతీయ కార్యవర్గం పిలుపునిస్తున్నది. మహిళలపై జరుగుతున్న హిందూత్వ ఫాసిస్టు దాడులకు వ్యతిరేకంగానూ, పెచ్చరిల్లుతున్న పితృస్వామిక, కులోన్మాద దాడులు, ఆత్మాచారాలు, హత్యలు, అణచివేతలను ప్రతిఘటించాలని దీనికోసం మార్చి 1 నుండి 8వరకు దేశవ్యాప్తంగా ప్రదర్శనలు, సదస్సులు నిర్వహించాలని ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం జాతీయ కార్యవర్గం పిలుపునిచ్చింది.

హిందుత్వమనేది ఒక రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక, సాంస్కృతిక సమస్య

బ్రాహ్మణీయ హిందుత్వం అంటే ఆధిపత్య భావజాలం. ఇది అసమానతలను, వివక్షను, దోపిడీని బలపరుస్తుంది. కొత్త అసమానతలను, వైరుధ్యాలను నిరంతరం లేవదీస్తుంది. ఆ పేరుతో దళితులు, ముస్లింలు, ఆదివాసులు, మహిళలపై సాకులు వెతుక్కొని దాడులు చేస్తుంది. హత్యలు, ఆత్మాచారాలు దాని స్వభావం. మన దేశంలో వేల సంవత్సరాలుగా హేయమైన కులవ్యవస్థ పాతుకు పోయింది. దాన్ని అంటిపెట్టుకొని ఉన్న హిందూ మత భావజాలం నుంచి అణచివేత సంస్కృతి పుట్టింది. అది హింసను, విద్వేషాన్ని, అసహనాన్ని రగిలుస్తుంది. మైనారిటీలు, మహిళలు, దళితులు, ఆదివాసీల ఆత్మగౌరవానికి, రక్షణకు ఇది ప్రమాదకరంగా తయారైంది. భిన్న మతాల మధ్య కొనసాగిన సహ జీవన సంస్కృతిని హిందూ మతతత్వవాదులు దెబ్బతీయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఒకేదేశం, ఒకే చట్టం పేరుతో దేశంలో వున్న వివిధ మతాల, జాతుల వైవిధ్యాన్ని చూడ నిరాకరిస్తుంది.

మెజారిటీ ప్రజల ఓట్ల కోసం మైనారిటీ మతస్థులపట్ల వ్యతిరేకత పెంచుతూ వచ్చారు. దీని కోసం అఖండ భారత్, జాతీయత, హిందూ ధర్మం లాంటి వాటిని పెంచి పోషించారు. మోదీ అధికారంలోకి వచ్చాక దేశవ్యాప్తంగా దళితులు, మహిళలు, ముస్లింలపై దాడులు పెరుగుతున్నాయి. ఇది కేవలం బ్రాహ్మణీయ హిందుత్వ, ఆధిపత్య భావజాలానికి, అణచివేత సంస్కృతికి సంబంధించిందే కాదు. దీనికి మన దేశ రాజకీయార్థిక వ్యవస్థలో మూలాలు ఉన్నాయి. బ్రాహ్మణీయ హిందుత్వమనేది ఒక రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక, సాంస్కృతిక సమస్య. అది అధికారంతో జతకలసి ప్రజలపై దాడి చేస్తోంది.

హిందూమతంలో మహిళలకు గౌరవం, పూజలు అందుతాయని గొప్పగా ప్రగల్భాలు పలుకుతారు. ఏ మతం యివ్వని స్థానం హిందూమతం మహిళలకు ఇస్తుందని చెబుతారు. స్త్రీలను గౌరవించడం మన సంప్రదాయం అంటూ ఆదిశక్తి, పరాశక్తి అంటూ పుంఖాను పుంఖాలుగా రాసుకున్న రాతలు ఏమాత్రం ఆచరణీయమో ప్రస్తుతం మహిళలపై జరుగుతున్న శారీరక, మానసిక, లైంగిక దాడులను గమనిస్తే స్పష్టమవుతోంది. మహిళకు ఇక్కడ తల్లిగా, చెల్లిగా, భార్యగా, కూతురుగా మాత్రమే అస్థిత్వం ఉంటుంది. ఈ పాత్రలు మాత్రమే కాకుండా స్వతంత్ర్య వ్యక్తిత్వం కలిగి, అభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేయగలిగిన మహిళలను సహించరు. వేధింపులకు గురిచేస్తారు. అంతర్జాల వ్యవస్థలు ప్రజల జీవితాలలోకి ప్రవేశించాక, ఈ వేధింపులు మరింతగా పెరుగుతున్నాయి. బేటీ బచావో, బేటీ పడావో నినాదం ఎంత బూటకంగా తయారైందో మనందరికీ తెలుసు.

స్త్రీలపై హింసకు పాల్పడడానికి ఏ పేరైతేనేం? ఏ సాకైతేనేం? కొన్ని సందర్భాల్లో ప్రత్యక్షంగా, ఎన్నో సందర్భాల్లో పరోక్షంగా నేరాలను ప్రేరేపిస్తున్నారు, ప్రోత్సహిస్తున్నారు. ప్రేమ పేరుతో, కట్న కానుకలు, కట్టుబాట్లు పేరుతో పరిచితులు, కుటుంబ సభ్యులు వివక్షకు హింసకు గురిచేస్తున్నారు. మత పరిరక్షణ పేరుతో మత ఛాందసవాదులు; టెర్రరిజం, నక్సలిజం అణిచే పేరుతో సైనిక దళాలు, రాజ్యం వారి పోలీసులు దాడులకూ, హింసకూ తెగబడుతున్నారు. అన్ని వ్యవస్థలూ వాటి వెనుక వున్న అధికారులూ, రాజకీయ నాయకులూ కలిసి స్త్రీలను అణచివేస్తున్నారు. మహిళ స్వతంత్రంగా, స్వేచ్ఛగా బ్రతకాలి అనే ఆలోచనే ఘోర తప్పిదంగా భావించే బ్రాహ్మణీయ, భూస్వామ్య సంస్కృతి రాజ్యమేలే సమాజంలో అసమానతలు కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే అర్థవలస, అర్థ భూస్వామ్య సమాజంలో మహిళలను నిర్దేశించే, నియంత్రించే పాలనే ఇంకా కొనసాగుతున్నది. కుల మతాల పట్టింపుల పేరిట జరుగుతున్న కుటుంబహింస, స్త్రీ హత్యలు ఈ కోవకు చెందినవే.

పెచ్చరిల్లుతున్న హిందూ మతోన్మాద ఫాసిస్టు దాడులు

అంతర్జాల ప్రపంచంలోకి హిందుత్వ శక్తులను ప్రవేశింప చేసి ఫేస్ బుక్ లోనూ, ట్విట్టర్ లోనూ లౌకిక భావాలు కలిగిన వారిపై ప్రణాళికాబద్ధంగా దాడులు చేస్తున్నారు. భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేసిన వారిపై సైబర్ ట్రోలింగ్ తో విరుచుకుపడుతున్నారు. హత్యా బెదిరింపులు జరుగుతున్నాయి. అశ్లీల ప్రద ప్రయోగాలతో స్త్రీల మనోదైర్యాన్ని దెబ్బతీస్తున్నారు. ఈ ధోరణి ఇప్పుడు మన తెలుగు రాష్ట్రాలకు కూడ వ్యాపించి వివిధ రంగాలలో పనిచేస్తున్నవారిపై జరుగుతున్నది. ఉద్యమకారులు, మేధావులు హిందుత్వాన్ని వ్యతిరేకించడాన్ని, ప్రజా సమస్యలపై చురుకుగా పని చేయడాన్ని హిందుత్వ మూకలు జీర్ణించుకోలేక పోతున్నాయి. హేతువాదులైన ధబోల్కర్, కల్బుర్గి, పన్నారే, గౌరీ లంకేశ్ లాంటి మేధావుల హత్యలు ఆర్ఎస్ఎస్, బిజెపి హిందుత్వ విధానాలను విమర్శించేవారిపై అమలు చేసే హింసా ధోరణికి సాక్ష్యంగా నిలుస్తాయి. కేంద్రంలో బీజేపీ అండతో రెండు తెలుగు రాష్ట్రాలలో హిందూ ఉగ్రవాద కార్యకలాపాలు ఊపందుకొంటున్నాయి. సాధువులు, బాబాలు, స్వాముల పేరుతో పుట్టలో నుండి పాములు బయటకు వచ్చినట్లు వీళ్లు బయటకు వచ్చి పెట్రోగిపోతున్నారు. ముఖ్య మంత్రులు యజ్ఞాలు, యాగాలు చేస్తూ అన్యాయదేశంగా ఈ ధోరణులను ప్రోత్సహిస్తున్నారు. వారి అండతో మహిళలపై నిర్భీతిగా దాడులు జరుగుతున్నాయి. మహిళల నైతిక దైర్యాన్ని బలహీన పరచాలనే విఫల ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

ముస్సోలిని, హిట్లర్ ఫాసిస్టు సిద్ధాంతానికి, భావజాలానికి ప్రభావితమై పని చేసే ఆర్.ఎస్.ఎస్ మానస పుత్రులైన నరేంద్రమోడీ, అమిత్ షాల ప్రభుత్వం గో రక్షణ, ఘర్షాపసీ, లవ్ జిహాద్ లాంటి నెపంతో మైనార్టీలు, దళితులు, ఆదివాసులు, వెనుక బడిన కులాలు, బుద్ధిజీవులు, హేతువాదులు, విద్యార్థుల, మహిళల హక్కుల కార్యకర్తల, స్వేచ్ఛా ఆలోచన పరులపై దాడులు కొనసాగిస్తున్నది. హైదరాబాద్ సెంట్రల్ యూనివర్సిటీలో రోహిత్ వేముల ఆత్మహత్య యూనివర్సిటీ లలోని పెరుగుతున్న నియంతృత్వ వాతావరణానికి చిహ్నం. కన్యకుమార్ పై పై తప్పుడు అభియోగాలు, కేసులు పెట్టడమే కాకుండా న్యాయస్థానంలో దాడి చేయడం పెచ్చరిల్లుతున్న ఫాసిస్టు చర్యలకు పరాకాష్ఠ. ఉత్తర్ ప్రదేశ్ లోని దాద్రిలో ఆవు మాంసం తిన్నాడనే నెపంతో మహ్మద్ అఖ్లాక్ ను, హర్యానాలో పశువులను రవాణా చేశారని మస్తాన్ అబ్బాస్ ను, సంఘ్ పరివార్ శక్తులు కొట్టి చంపేశారు. బులంద్ షహర్ లో హిందూ ఫాసిస్టు మూకలు పోలీసు స్టేషన్ పై దాడి చేసి సుబోధ్ కుమార్ సింగ్ అనే స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసరును చంపివేశారు.

జమ్మూలోని కథువాలో హిందూ దేవాలయంలో ఆసిఫా అనే 8 సంవత్సరాల బాలికను సామూహిక అత్యాచారం చేసి చంపేశారు. గుజరాత్ లోని ఊనాలో చనిపోయిన ఆవు కళేబరం తోలు తీస్తున్న దళిత యువకులను కొట్టి జీబుకు కట్టి ఈడ్చుకెళ్ళారు. 2018 జనవరిలో భీమా కోరేగాంలో దళితులపై చేసిన దాడులను చేస్తూ బీజేపీ ఎట్లా దళితుల నిరసనపై ఉక్కుపాదం మోపుతుందో అర్థమవుతుంది. భీమా కోరేగాంలో కేసుల నేపథ్యంలో దేశవ్యాప్తంగా జరుగుతున్న మేధావుల, ఉద్యమ కారుల అరెస్టుల పరంపర రాజ్య నిర్బంధానికి పరాకాష్ఠగా చూడాలి. ఆదివాసులను వారి భూముల నుండి గెంటివేస్తూ వారి సంస్కృతిని హిందూ సంస్కృతిగా మార్చాలని ప్రయత్నాలు తీవ్రం చేస్తున్నారు.

ఇటీవల ఇచ్చిన సుప్రీంకోర్టు తీర్పు ఆదివాసీలను అవాసాలకు, భూములకు దూరం చేయబోతుంది. వనరులను, సంపదలను కొల్లగొట్టడానికి ఆదివాసీలను అడవులనుండి గెంటి వేస్తున్నారు. దశాబ్దాల తరబడి పోరాటాలతో సాధించుకున్న హక్కులను సైతం కాలరాస్తున్నారు.

అణిగిమణిగి ఉండే మనువాద ఆదర్శ మహిళలుగా, పతివ్రతలుగా తీర్చిదిద్దడానికి ఉసి గొల్పుతున్నారు. వీటిని ధిక్కరించిన వారిపై హిందుత్వ శక్తులు దాడి చేస్తున్నాయి. మహిళలకు వ్యతిరేకంగా పనిచేస్తున్న ఈ శక్తుల పితృస్వామిక ధోరణికి శబరిమల అంశం మరో నిదర్శనం. ఆజాద్ కాశ్మీరును కోరుతూ పోరాడుతున్న ప్రజలను లక్షల సైన్యం దించి వుక్కుపాదంతో అణచివేస్తు సామాన్య ప్రజలపై నరమేధం కొనసాగిస్తున్నది. ప్రజల ప్రజాస్వామిక హక్కులపై తీవ్రమైన దాడి జరుగుతోంది. నిరసన గళాలను నులిమి వేస్తున్నారు. పట్టణ మావోయిస్టులుగా ముద్రణ వేసి సామాజిక హక్కుల కార్యకర్తలను వేటాడుతున్నారు. దేశద్రోహులుగా ప్రకటించి క్రూర నిర్బంధ చట్టాలను ప్రయోగించి జైళ్ల పాలు చేస్తున్నారు.

పెరుగుతున్న పితృస్వామిక, కులోన్మాద హత్యలు

ఇటీవల కాలంలో ప్రేమోదోన్మాద హత్యలు, కులోన్మాద హత్యలు పెరిగిపోతున్నాయి. కులహింస రకరకాల రూపంలో కొనసాగుతుంది. మిర్యాలగూడలో ప్రణయ్ హత్య, హైదరాబాద్ లోని ఎర్రగడ్డలో సందీప్, మాధవిపై మనోహరాచారి దాడి, మంథనిలో మధుకర్ హత్య, మంచిర్యాల జిల్లా జన్నారంలో అనూరాధ, ప్రకాశంజిల్లా కొత్తపల్లిలో కోటా వైష్ణవి, ఇటీవల సంచలనం సృష్టించిన పాలకుర్తి గూడూరులో శుశృత, ఆమె కొడుకు దేవర్స్ హత్యలు పెచ్చరిల్లుతున్న కులోన్మాద హత్యలకు సాక్ష్యాల్లే. వీరంతా తక్కువ కులమని ఒకే ఒక్క కారణంచేత హత్య చేయబడ్డారు. చంపబడినవారంతా దళిత కులానికి చెందడం యాదృచ్ఛికం ఎంతమాత్రం కాదు. రాజకీయార్థిక రంగాల్లో అనేక మార్పులు వచ్చినప్పటికీ కులం పునాదులు బలీయంగానే వున్నాయని, వాటికి వ్యతిరేకంగా పోరాడాల్సిన అవసరాన్ని ఈ హత్యలు మరింత నొక్కి చెబుతున్నాయి. ప్రేమించలేదని ఒకడు, ప్రేమించే హక్కులేదని ఒకడు స్త్రీలను కాల్చుకు తింటున్నారు. భాగస్వామిని ఎన్నుకొనే స్వేచ్ఛ, హక్కు స్త్రీలకు లేదనే మనువాదం హెచ్చరికల ఫలితమే ఈ హత్యలు. గతంలో ఉత్తర భారతానికి పరిమితమైన పరువు హత్యలు నేడు తెలుగు రాష్ట్రాలకు సైతం ఎగబాకాయి. కులంపేరుతో కన్న బిడ్డల్ని సైతం హేయంగా, దారుణంగా, ఘోరంగా అమానుషంగా హత్యలు చేస్తున్నారు. హత్యల వెనుక రాక్షసత్వం, భూస్వామ్య, ఆధిపత్య అగ్రకుల దురహంకారం స్పష్టంగా కనపడుతుంది. అగ్రకులమనే అహంకారంతో భూస్వామ్య అణచివేత తత్వం, సామాజిక అంతరాల హోదా సామాజిక చట్రంలో కింది కులాల పుట్టుకను బట్టి వివక్ష చూపడం నేటికీ కొనసాగుతుంది. అందుకే మార్చి 1 నుండి 8వరకు మహిళలపై పెరుగుతున్న హిందూ ఫాసిస్టు దాడులకు, పెచ్చరిల్లుతున్న పితృస్వామిక, కులోన్మాద దాడులకు వ్యతిరేకంగా ప్రదర్శనలు, సదస్సులు జరపాలని ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం పిలుపునిస్తోంది. ❀

ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం
జాతీయ కార్యవర్గం

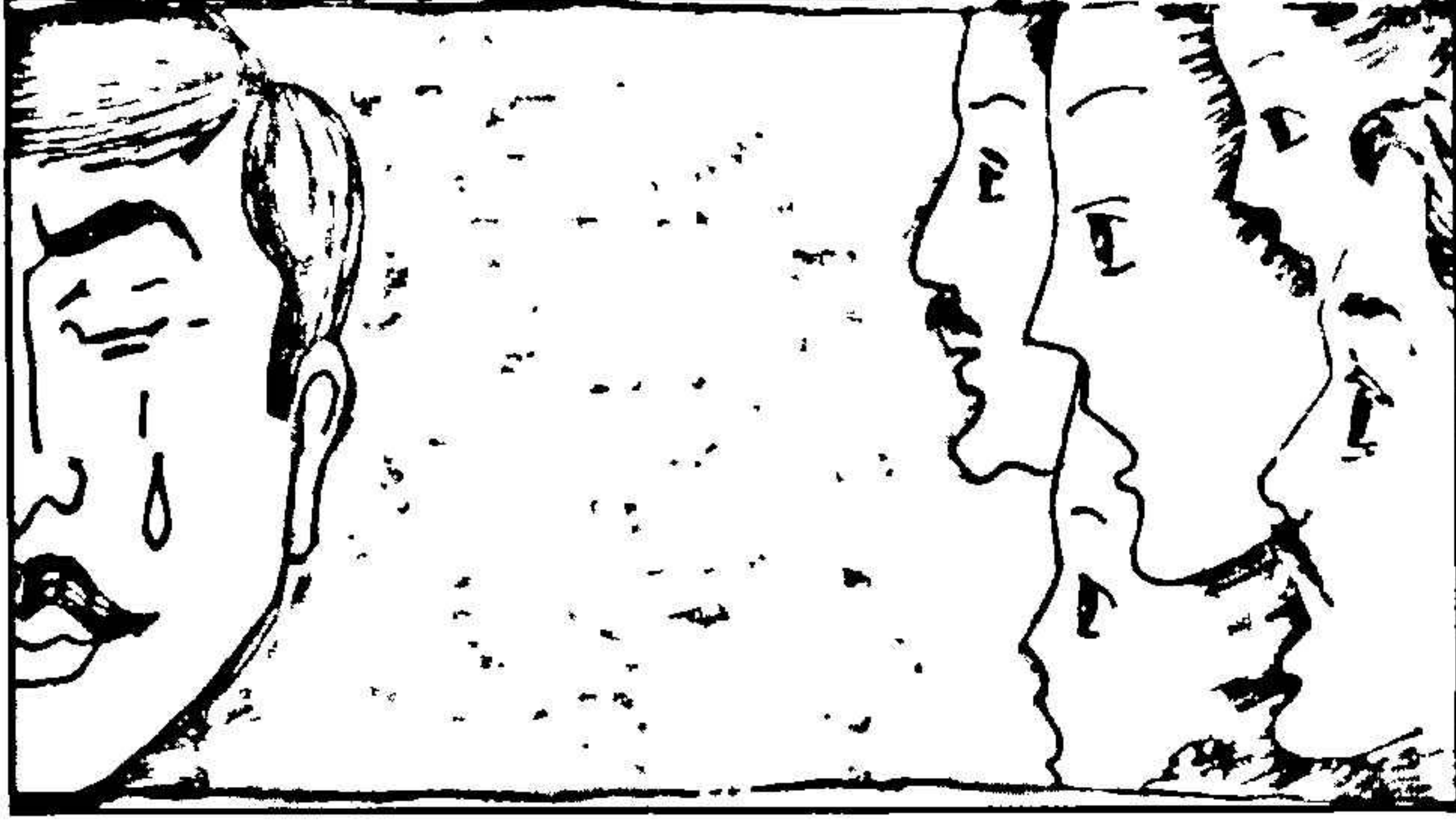

హాస్యం

పాలపర్తి జ్యోతిషుని

ఆసుపత్రిలో బల్లమీద కూర్చుని జనాన్ని గమనిస్తూ కాలక్షేపం చేసుకుంటున్నాను.

ప్రసూతిగదిలో నా కోడలు నొప్పులు పడుతోంది. అసహనంగా అటూఇటూ పచార్లు చేస్తున్న నా కొడుకు అటెన్షన్ మళ్లీ ఇటు రాలేదే అనుకుంటూ వాడు వెళ్లినవైపే చూస్తున్నాను. అంతలో “అమ్మా!” అంటూ ఒక్క పరుగున వచ్చి నా ఒళ్లో మొహం దాచుకుని గట్టిగా ఏడ్చాడు శివ. ఏమైందో అర్థంకాక కంగారుగా వాణ్ణి పైకి లేపాను. వాడు తల పైకెత్తేటప్పటికి విచిత్రంగా చూశారు అందరూ వాడివైపు. ఆడవాళ్లు నోటికి కొంగు అడ్డం పెట్టుకుని నవ్వు ఆపుకుంటున్నారు. శివ సిగ్గుపడి తల వంచుకుని అవతలికి వెళ్లిపోయాడు. ఏమైందో అర్థంకాక, విషయం తెలుసుకుందామని నేనూ లేచి వాడి వెనకే ప్రసూతిగదివైపు నడిచాను.

వాడితో మాట్లాడి, విషయమేంటో తెలుసుకుని, వాణ్ణి ఎట్లా ఓదార్చాలో అర్థంకాక, దిగులుగా తిరిగివచ్చి బల్లమీద కూర్చోగానే చుట్టూ ఉన్నవాళ్లంతా గుసగుస లాడుకోవడం మొదలుపెట్టారు. వాళ్లు మాట్లాడుకునేది నాకు వినిపించకపోయినా వాళ్ల మనసులోని భావం నేను అర్థం చేసుకోగలను. ‘ముప్పైఏళ్ల మగాడు ఇంతమంది జనం మధ్య ఇట్లా గట్టిగా ఏడుస్తున్నాడేంటి!’ అన్న ఎగతాళి వాళ్లది.

ఎదుటి మనిషి దుఃఖాన్ని ఎగతాళిగా చూస్తున్నారా వీళ్లు? దుఃఖాన్ని కాదేమో! మగాడు ఏడవడం గురించి కదా వీళ్ల ఎగతాళి!

ఏడుపు, దుఃఖం ఒకటి కాదా? కాదేమో! ఏడుపులన్నీ దుఃఖాలు కాకపోవచ్చుకానీ దుఃఖం కలిగినప్పుడు ఏడుపు రావడం సహజం కదా?

‘ఏడుపు వస్తోంది’ దంటూనే ‘దుఃఖించడం నాకిష్టం లేదు’ అన్నాడో కవి. ఆ కవి కవిత్వం నాకు ఎంతో నచ్చుతుంది. కానీ ఈ వాక్యం నాకు నచ్చలేదు. అతను ఆ కవిత దేనిగురించి రాసినప్పటికీ, ఈ వాక్యం రాసిన సందర్భం ఏమైనప్పటికీ నాకు నచ్చలేదు. ‘ఏడవడం నాకిష్టం లేదు’ అని రాసినా బాగుండేది, దుఃఖించడం ఇష్టం లేకపోవడం మేంటి?

అసలు దుఃఖం అంటే ఏమిటి? మనసుకు బాధ కలిగినప్పుడు కదా దుఃఖం వచ్చేది! మన మనసుకు కలిగే ఆ బాధ మనకొచ్చిన

కష్టం వల్లనే కావక్కర్లేదు. మరో మనిషి కష్టాన్ని చూసి మన మనసుకు బాధ కలగొచ్చు, మనకు దుఃఖం రావచ్చు. సాటి మనిషి దుఃఖం మనలోనూ దుఃఖాన్ని రేకెత్తించవచ్చు.

ఒక కాలంలో దేవదాసు సినిమా చూస్తూ వెక్కిళ్లుపెట్టి ఏడ్చినవాళ్లు ఎంతమంది లేరు? అది సినిమానే అయినా సమాజానికి ప్రతిబింబమేగా! అవి సినిమాలో పాత్రలే అయినా మనుషుల ప్రతిరూపాలేగా! అందుకే ఆ బొమ్మల కష్టాలని చూసి కదిలిపోయి అంతగా ఏడ్చేవాళ్లు ఆకాలంవాళ్లు. మరి ఇప్పుడు ఎదుటిమనిషి దుఃఖాన్ని ఎగతాళిగా ఎందుకు చూస్తున్నారు? అసలు ఆ మనిషి దుఃఖానికి కారణం ఏమిటోకూడా తెలీదే వీళ్లకి. మరి ఈ ఎగతాళి, గుంభనపు నవ్వు ఎందుకు? ఈ కాలంలో మనిషికి ఇంకో మనిషి దుఃఖంపట్ల సహానుభూతి ఉండట్లేదా?

ఒక్కసారిగా కలకలం రేగడంతో నేను ఆలోచనల్లోంచి బయటికి వచ్చాను.

చెయ్యి విరగొట్టుకున్న పదేళ్ల పిల్లాణ్ణి ఆసుపత్రిలోని ఎముకల డాక్టరుకు చూపించడానికి తీసుకు వచ్చారు. వాడు మన్నూ మిన్నూ ఏకంచేస్తూ ఏడుస్తున్నాడు. వాడితోబాటు వాడి తల్లికూడా ఏడుస్తోంది. ఈ ఏడుపుల గోల విని డాక్టరుగారు బయటికి వచ్చారు. ఆ పిల్లాడి చెయ్యి పట్టుకోబోయేటప్పటికి వాడు గొంతు మరింత పెంచాడు. కొడుకుతోబాటు తల్లికూడా గొంతు పెంచింది.

“ఛీ! ఛీ! ఆడపిల్లలా ఏడుస్తారా మగపిల్ల లెక్కడైనా? తప్పు, ఏడవకూడదు. నీ చెయ్యేం కాలేదు. నేను కట్టు కడతాగా! నొప్పి తగ్గిపోతుంది, చెయ్యి మామూలుగా అయిపోతుంది” అంటూ వీపు నిమిరుతూ డాక్టరుగారు వాణ్ణి లోపలికి తీసుకెళ్ళారు. తల్లికూడా పిల్లాడి వెనకే లోపలి కెళ్లబోతే కంపౌండరు బయటే కూర్చోమని సైగచేసి డాక్టరుగారి గదిలోకెళ్లి తలుపేసేశాడు.

నిస్పృహగా బల్లమీద కూలబడిన ఆమె చుట్టూ, ఇందాక నా కొడుకుని చూసి నోటికి కొంగు అడ్డం పెట్టుకుని నవ్విన ఆడవాళ్లంతా చేరి ఓదార్చడం మొదలు పెట్టారు.

“దెబ్బ తగలడానికి ఒక్క క్షణం చాలు, తగ్గడానికి టైం పడుతుంది మరి. నిదానంగా నయమవుతుందిలే.”

“లేత ఎముకే కదమ్మా! తొందగానే అతుక్కుంటుందిలే.”

“డాక్టరుగారి హస్తవాసి మంచిది. ఏం భయం లేదు.” అంటూ ఆమె దుఃఖాన్ని తగ్గించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు.

‘ముప్పైఏళ్ల మగాడు ఏడిస్తే ఎగతాళిగా చూసినవాళ్లు ముప్పైఏళ్ల ఆడది ఏడుస్తుంటే ఎంత ఓపిగ్గా సాంత్యన వచనాలు చెప్తున్నారో!’ అనుకున్నా న్నేను ఆశ్చర్యంగా మనసులోనే.

కామ్రేడ్ తొండెపు రాఘవమ్మకు విప్లవ జోహార్లు

కామ్రేడ్ తొండెపు రాఘవమ్మ (అఖిల భారత రైతు కూలీ సంఘం నాయకులు కామ్రేడ్ తొండెపు బుచ్చయ్య గారి సహచరి) 2019 ఫిబ్రవరి 4తేదీ అర్ధరాత్రి గుండెనొప్పితో చనిపోయింది. చనిపోయేనాటికి ఆమె వయస్సు 90 సంవత్సరాలు. ఆమె మరణం పట్ల ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం (పీవోడబ్ల్యూ) తీవ్ర సంతాపం తెలియజేస్తుంది. వారి కుటుంబానికి సానుభూతి తెలియజేస్తుంది. ఆమెకు విప్లవ జోహార్లు అర్పిస్తోంది.

పుట్టిన ప్రతిజీవి మరణించకతప్పదు. మరణించిన ప్రతి ఒక్కరిని సమాజం గుర్తు పెట్టుకోదు. కాని తనకోసం, తనకుటుంబం కోసమే కాకుండా సమాజం కోసం, పీడిత ప్రజల విముక్తికోసం జీవించి, మరణించినవారిని ఎప్పుడూ గుర్తు పెట్టుకుంటుంది. ఆమె మరణించే వరకు చాలా మందికి తెలియకపోవచ్చుకాని మూడు తరాల కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి ఎంతో తోడ్పాటు నిచ్చింది. అనేక మందికి అన్నం పెట్టి ఆశ్రయం ఇచ్చింది. ఎంతో ప్రేమతో, ఆప్యాయతతో కార్యకర్తల్ని ఆదరించింది. ప్రత్యేకించి కామ్రేడ్ తొండెపు బుచ్చయ్య గారికి ఎల్ల వేళలా వెన్నంటి నడిచింది. వెన్నుదన్నుగా నిలిచింది. వారి జీవితంలో ఎన్నో కష్టాలు, కన్నీళ్లు ఎదురైనా బుచ్చయ్యగారి ఉద్యమ ప్రస్తానానికి సంచి సర్ది సాగనంపింది తప్ప ఏనాడు ఎదురు చెప్పలేదు. ఆమెకు కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతం గురించి పెద్దగా తెలియకపోవచ్చు. కులమతాలకు అతీతంగా అందరిని గౌరవించడం, ఆప్యాయతను పంచడం నేర్చుకుంది. సమసమాజం కోసం జరిగే పోరాటంలో తనూ భాగస్వామి అయింది.

కామ్రేడ్ తొండెపు బుచ్చయ్య, వీరరాఘవమ్మలకు 1951లో వివాహం అయ్యింది. వారికి ఒక కొడుకు, ఒక కూతురు. రాఘవమ్మ 16 సంవత్సరాలు ఐ.ఎల్.టి.డి కంపెనీలో కూలీగా పనిచేసింది. చిలకలూరిపేట పొగాకు కంపెనీ 1960లో జాగర్లమూడి గ్రామంలో

పెట్టారు. కంపెనీలో పనిచేసే పసిపిల్లల తల్లులను ఒక గంట ముందుగా ఇళ్లకు పంపాలనే మహిళల డిమాండును కంపెనీ తిరస్కరించడంతో 21రోజుల సమ్మె జరిగింది. కంపెనీ దిగివచ్చి వారి కోర్కెను ఆమోదించింది. ఆనాడు సంఘం చేసిన ఈ పోరాటంలో తనూ భాగస్వామి అయ్యింది. ఎమర్జెన్సీ చీకటి రోజుల్లో కామ్రేడ్ తొండెపు బుచ్చయ్యగారిని అరెస్టుచేసి నెలరోజులు జైల్లో పెట్టినపుడు ధైర్యంగా కుటుంబభారాన్ని నెత్తికెత్తుకుంది. బంధువులు బుచ్చయ్యగారికోసం అధికారులను ప్రాధేయపడుతుంటే 'తిరిగివస్తే మనమనిషవుతాడు. పోలీసులు కాల్చితే చిరంజీవి అవుతాడని' ధైర్యంగా మాట్లాడిన మనిషి.

ఆమె మరణించడానికి సరిగ్గా వారం రోజులు ముందు పార్టీ నాయకత్వం వారిద్దర్ని పరామర్శించడానికి వచ్చినపుడు ఆమె చూపిన ఆప్యాయత, ప్రేమ ఎన్నటికీ మరువరానివి. "అయ్యా మా పని అయిపోయింది. ఇదే నా చేతి చివరి వంట. మేము చనిపోతే మాకు దీపాలు పెట్టవద్దు, అని కొడుకు, కోడలికి మనవడు, మనమరాళ్లకు చెప్పాం. పార్టీవాళ్లు ఎలా చెబితే అలా చేస్తామన్నారని ఎంతో ఆనందంతో చెప్పారు. కమ్యూనిస్టు విలువల్ని, ఆదర్శాలను నిలబెట్టడంలో వారిద్దరు ఎంతో పట్టుదలను ప్రదర్శించారు. కామ్రేడ్ రాఘవమ్మ మృతి వారి కుటుంబ సభ్యులకే కాదు కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి కూడా తీరనిలోటు. ❀

POW ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం (పీవోడబ్ల్యూ)

ఒక సినిమాలో హీరో ఏడుస్తుంటే 'మగాళ్లు ఏడిస్తే బాగుండదు' అంటుంది హీరోయిన్. 'ఏం కాదు. మగాళ్లు ఏడవచ్చు' అంటూ ఆ అమ్మాయి మాటల్ని కొటిపారేస్తాడు అతను.

ఏడవడం మగవాళ్లకొక లక్షణం అన్నాడో కవి. ఆ కవిగురించి, అతని కవిత్వంగురించి నాకు ఏమీ తెలీదు. ఓ పుస్తకం అలా అలా తిప్పుతుంటే అకస్మాత్తుగా నా కళ్లబద్ద - ఏదో మగాడి గురించి అతను రాసిన వాక్యాలు - నన్నాకర్షించాయి, గుర్తుండిపోయాయి. మగవాళ్ల ఏడుపు గురించి చాలా రాశాడతను. ఆడవాళ్ల ఏడుపుకి, మగవాళ్ల ఏడుపుకి తేడాలని కూడా చర్చించాడు. వెక్కి వెక్కి పొంగి పొరలి ధారలు చారలుగా ఒక్కసారి ఏడవాలని ఉంది అంటాడు. కానీ - లోలోపలినుంచి తన్నుకొస్తున్న వేదన, భయం, ఆగ్రహం, అసహాయత, నిస్పృహ - ఇంత కష్టంలోనూ దుఃఖం రావట్లేదని వాపోతాడు. దుఃఖం రాకపోవడమేంటి? ఏడుపు రావట్లేదంటే బాగుండేది కదా!

బయటిప్రపంచంలో ఏం జరుగుతోందో పట్టించుకోకుండా నా

ఆలోచనల్లో నేనుండగా శివ వచ్చి నా చెయ్యి పట్టుకుని లాగి తనతో రమ్మని సైగచేశాడు. ఈ లోకంలోకి వచ్చి వాడి వెనకాలే వెళ్లాను.

ప్రసూతిగదిలోంచి నా మనవడి ఏడుపు వినిపిస్తోంది.

నా కొడుకు మొహం పుత్రోత్సాహంతో వెలిగిపోతోంది.

ఇందాక శివ నా దగ్గరకొచ్చి ఏడిచినప్పుడే పుట్టాడు వాడు, కానీ పుట్టగానే వాడు ఏడవలేదు. అందుకే వాళ్లనాన్న ఏడిచాడు.

తలక్రిందులుగా వేళ్లాడదీసి నానాహింసా పెట్టి ఇప్పటికి వాణ్ణి ఏడిపించి 'అమ్మయ్య' అని ఊపిరి పీల్చుకున్నారు డాక్టరు, నర్సు.

'ఇప్పుడే పుట్టిన వీడు ఏడవకపోతే దిగులు, ఏడిస్తే ఆనందం. పదేళ్ల తరువాత వీడు ఏడిస్తే 'ఆడపిల్లలా ఏడుస్తున్నావా' అంటారు. ముప్పైఏళ్ల తరువాత వీడు ఏడిస్తే ఎగతాళిగా నవ్వుతారు' అనిపించి దీర్ఘంగా నిట్టూర్చాను.

మనవడు పుట్టాడని సంతోషించకుండా నిట్టూరుస్తున్న నన్ను విచిత్రంగా చూస్తున్నారు అంతా. ❀

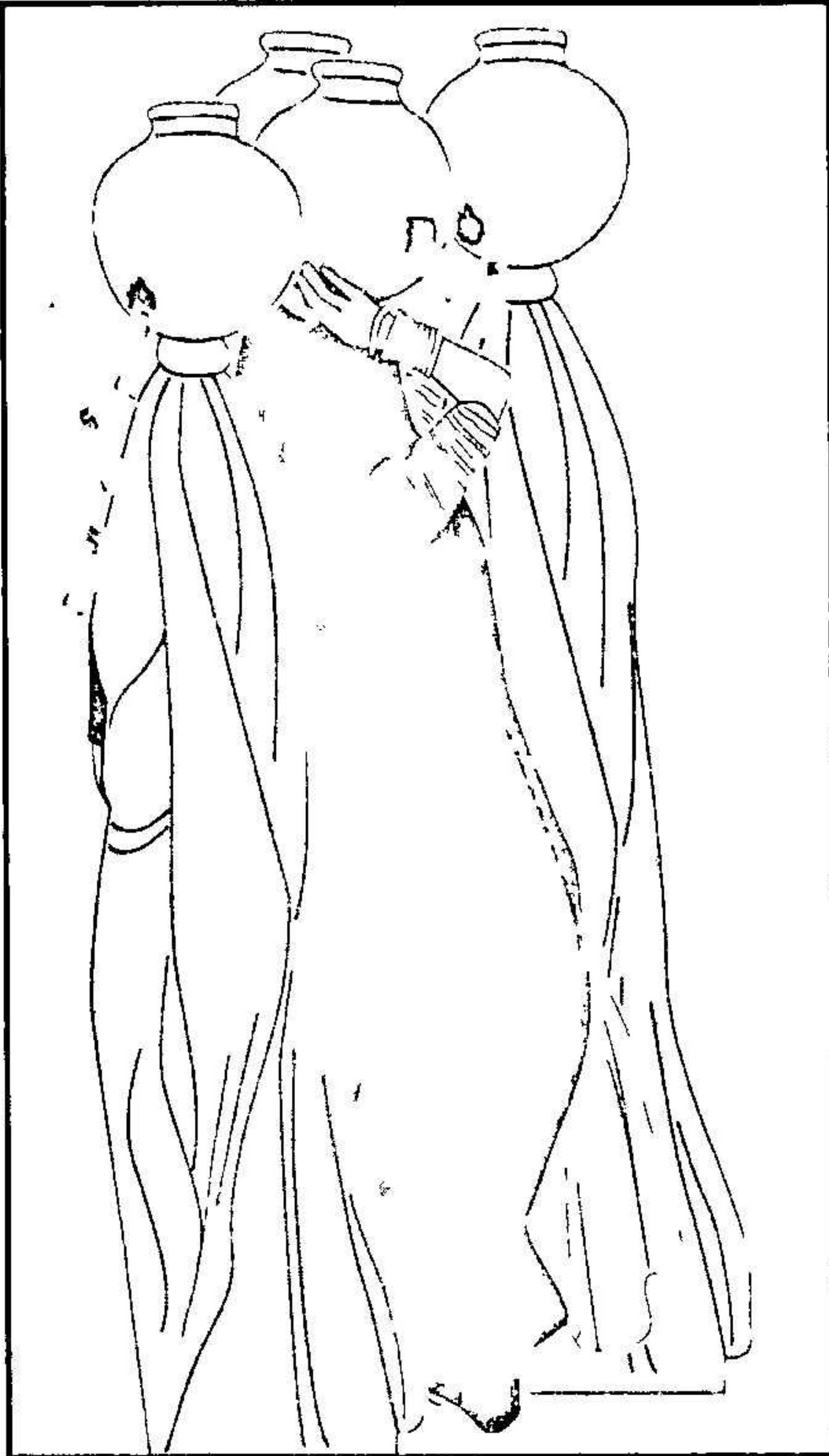

మహిళల సెంటిమెంటు, డబ్బుని ఎర చూపి ఓటుగా మలచుకానే ప్రయత్నమే

పసుపు కుంకుమ పథకం

బి. పద్మ

ఎన్నికలకు ముందు హామీలివ్వడం, అధికారానికి వచ్చిన తర్వాత వాటిని తుంగలో తొక్కడం పాలకపార్టీలకు అలవాటే. గత ఎన్నికల్లో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం మహిళలకు అనేక వాగ్దానాలు చేసింది. వాటిని ఎన్నికల ప్రణాళికలో కూడా పొందు పరిచింది. 2014 ఎన్నికలకు ముందు చంద్రబాబు నాయుడు అనంతపురం నుండి పాదయాత్ర చేస్తూ 'వస్తున్నా మీకోసం' అంటూ రైతు రుణాలు, ద్వారా మహిళల రుణాలు రద్దు చేస్తూ మొదటి సంతకం చేస్తానని, బెల్టుషాపులను నిషేధిస్తానని, ఇళ్లస్థలాలు, పక్కాగృహాలు నిర్మించి యిస్తానని తదితర అనేక హామీలు యిచ్చాడు. వచ్చే ప్రభుత్వం తమదే కాబట్టి ఎవరూ బ్యాంకులకు రుణాలు కట్టవద్దని పిలుపు కూడా యిచ్చాడు. ఇంటి పెద్దకొడుకుగా తనని ఆశీర్వాదించమని అభ్యర్థించాడు. అధికారానికి వచ్చిన తర్వాత తన తొలి, మలి సంతకాలకు విలువలేకుండా చేసాడు. నాలుగున్నరేళ్ల పాలనలో చంద్రబాబు తాను ఇచ్చిన ఏ ఒక్క హామీని నిలబెట్టుకోలేక పోయాడు. ఎన్నికలు సమీపిస్తున్న కొద్దీ ప్రజల సమస్యలను పరిష్కరించాలన్న చిత్తశుద్ధికన్నా ప్రజలను భ్రమల్లో ముంచి, ఏదో ఒకరకంగా అధికారాన్ని చేపట్టాలని తిరిగి రకరకాల ఎత్తుగడలను వేస్తున్నారు. అధికారం కోసం కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అడ్డదారులు తొక్కుతున్నారు.

నేతృత్వంలో అభివృద్ధి" సాధించామని మోదీ గొప్పలు చెప్పుకొని వచ్చాడు.

తెలంగాణలో తిరిగి అధికారంలోకి రావడానికి కె.సి.ఆర్ రైతుబంధు పథకం, గొర్రెలు పంపిణీ మొదలు మహిళలకు బతుకమ్మ చీరలు పంపిణీ దాకా అనేక ఆకర్షణీయ పథకాలు ప్రవేశపెట్టాడు. ఈ పథకాలన్నీ ఎన్నికల్లో గెలవడానికి ఎంతో దోహదపడ్డాయని అన్ని రాజకీయపార్టీలు భావిస్తున్నాయి. కె.సి.ఆర్ పాలకపార్టీలందరికీ రోల్మోడల్గా కనిపిస్తున్నాడు. అందుకే కె.సి.ఆర్. అధికారంలోకి రావడానికి ఎన్నికల ముందు ప్రకటించిన సంక్షేమ పథకాలు ఎంతగానో దోహదపడ్డాయని భావించిన చంద్రబాబు కూడా అదేబాటలో పయనించదలుచుకున్నాడు.

అధికారం కోసమే చంద్రబాబు తాయిలాలు

ఎన్నికల్లో గెలవడానికి 'బుద్ధిహీన జనాకర్షక పథకాలు' అవసరంలేదని చెప్పిన కేంద్ర ప్రభుత్వ నేతలు ప్రజాధనాన్ని పప్పుబెల్లాల్లా పంచుతూ ఓట్లు కొనుగోలు చేసే సరికొత్త వ్యూహానికి తెరలేపారు. ప్రజలమీద, తమ పరిపాలనమీద విశ్వాసం కోల్పోయిన పాలకులు దిగజారి పోటీలు పడి తాయిలాలు ప్రకటిస్తున్నారు. పి.ఎం.కిసాన్ సమ్మాన్ నిధి యోజన పథకం క్రింద ఐదు ఎకరాలు లోపు వున్న రైతు కుటుంబాలకు పెట్టుబడి క్రింద ప్రతి సంవత్సరం ఆరువేలు యిస్తానని మోదీ ఓట్ ఆన్ ఎకౌంట్ బడ్జెట్ సందర్భంగా ప్రకటించారు. బ్యాంకు ద్వారా రైతు ఖాతాల్లో నేరుగా మూడు విడతలుగా రెండు వేల చొప్పున నగదు జమ చేస్తానన్నాడు. ఈ పథకం క్రింద 75వేల కోట్లు కేటాయిస్తున్నట్టు ఫిబ్రవరి 24తేదీన పార్లమెంటులో మోదీ ప్రకటించారు. ప్రధాన మంత్రి ముద్రా యోజన క్రింద 70శాతం పైగా మహిళలు లబ్ధిపొందారని, సులువైన రుణపద్ధతి ద్వారా వారు స్వయం ఉపాధి అవకాశాలు సృష్టించుకున్నారని "మహిళల అభివృద్ధి నుంచి మహిళల

నాలుగున్నర సంవత్సరాల తన పాలనపై 95 శాతం ప్రజలు సంతృప్తిగా వున్నారని గొప్పలు చెప్పుకుంటున్న చంద్రబాబు నాయుడు పైకి మేక పోతు గాంభీర్యాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నాడు. తిరిగి అధికారంలోకి రానేమోనని భయంతో వెంటవెంటనే అనేక పథకాలు, వరాల వర్షం కురిపించి ప్రజలను వంచించడానికి పూనుకుంటున్నాడు. మహిళా సాధికారత లేనిదే సమాజ వికాసం, కుటుంబ వికాసం సాధించలేమని, ఆర్థికభారమైనా పసుపు కుంకుమ పథకాన్ని తమ ప్రభుత్వం ప్రవేశపెడుతుందని ఓట్ ఆన్ అకౌంట్ బడ్జెట్ సందర్భంగా రాష్ట్ర ఆర్థికమంత్రి యనమల ప్రకటించారు. ఈ బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టక ముందు సంక్రాంతి సంబరాలు పేరుతో పెన్నెన్ల పెంపు, పసుపు కుంకుమ పథకాలతోపాటు రైతు సుఖీభవ పథకాలను చంద్రబాబు ప్రకటించారు. దీనితో తనకు అధికారం ఖాయమని భావిస్తున్నాడు. ఎన్నికల పండుగ దగ్గర పడే కొద్దీ ఓట్లు కొల్లగొట్టడానికి మహిళలపై చంద్రబాబు విసిరిన గాలమే పసుపు-కుంకుమ పథకం -2 అని అందరికీ అర్థమౌతున్నదే. ఒకవైపు రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి తీవ్ర

సంక్షోభంలో వుందని చెబుతూ రెండో వైపు వేల కోట్ల రూపాయల పథకాలు అమలు చేయడం ఎలా సాధ్యమో ప్రభుత్వమే చెప్పాలి.

ఎన్నికలు ముంచుకొస్తున్న తరుణంలో “అన్నగా నేనున్నా, అప్పు చేసినా అక్క చెల్లెళ్లకు పసుపు కుంకుమ క్రింద 10వేలు ఖాతాలో జమ చేయడమే కాకుండా డ్వాక్రా మహిళలకు స్మార్ట్ ఫోన్ కొనిస్తానని” చంద్రబాబునాయుడు గత జనవరి 25తేదీన ప్రకటించాడు. పసుపు కుంకుమ పెడుతున్న ఈ అన్నను తిరిగి గెలిపించుకోవాలని సెంటిమెంటుతో మాట్లాడుతున్నాడు. “ఆడబిడ్డల ఆత్మగౌరవాన్ని పెంచేందుకు నేను అహోరాత్రులు కష్టపడుతున్నాను. ప్రతి చెల్లెమ్మా పారిశ్రామిక వేత్త కావాలనేది నా కోరిక” అందుకోసం మహిళలను పెద్ద ఎత్తున సాధికారమిత్ర, గృహమిత్ర, భీమామిత్ర, పశుమిత్ర, కళ్యాణమిత్ర, రకరకాలుగా నియమించి అధికారాన్ని కట్టబెట్టాలని ప్రయత్నిస్తున్నట్లు బీరాలు పలుకుతున్నాడు. అధికారం కోసం పడరాని పాట్లు పడుతున్నాడు.

పసుపు కుంకుమ -2 పథకం ప్రకటించిన వెంటనే అన్ని గ్రామాల్లో స్థానిక టీడిపి నేతలు, జన్మభూమి కమిటీలు పెంచిన పెన్నెన్లు, చెక్కుల పంపిణీలను వేడుకలుగా మార్చారు. ‘మూడు చెక్కులు, పదివేలు’ అంటూ నానా హంగామా సృష్టించారు. చంద్రబాబు ఫోటోకి పాలాభిషేకం చేయించడం మొదలు కోలాటాలు, భజనలు చివరికి రికార్డింగు డ్యాన్సుల వరకు ఈ సభలను పటాటోపంగా నిర్వహించారు. మండలాన్ని మూడు క్లస్టర్లుగా విభజించేసి ప్రతి గ్రామంలో మూడు విడతల చెక్కులతోపాటు చీరె, రవికె, గాజులు, పూలు, పసుపు, కుంకుమ, పండ్లను పళ్లెంలో పెట్టి మేళతాళాలతో సాంప్రదాయ బద్ధంగా మహిళలకు అందించారు. చంద్రబాబు లక్షలాది రూపాయలు ఖర్చుచేసి రాష్ట్రంలో మూడు ప్రాంతీయ సదస్సులు ఏర్పాటు చేసి వాటిని ఎన్నికల సభలుగా మార్చుకున్నాడు. హిందూ సెంటిమెంటును ఉపయోగించుకోవడం ద్వారా, తమ పార్టీ శ్రేణులన్నింటిని కదిలించడం ద్వారా తన గెలుపు ఖాయమని భావిస్తున్నాడు. ఫిబ్రవరి మొదటి వారం బ్యాంకులన్నీ మహిళలతో కిక్కిరిసి పోయాయి.

పసుపు కుంకుమ అందరికీ అందేనా?

చంద్రబాబు పెడుతున్న పసుపు కుంకుమ -2 పథకం క్రింద డ్వాక్రా సంఘాలకు అందచేయనున్న సాయంపై విధివిధానాలను ఖరారు చేస్తూ ప్రభుత్వం జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం 17 విడుదల చేసింది. ఈ జి.ఓ. ప్రకారం 2019 జనవరి 18నాటికి సెర్ప్, మెప్పా రికార్డుల్లో నమోదు చేసుకున్న పొదుపు సంఘాలు మాత్రమే అదనపు మూలనిధి పొందడానికి అర్హులు అని ప్రకటించారు. వ్యక్తిగతంగా కాక సంఘంలోని సభ్యులనుబట్టి మూలనిధి రూపంలో మూడు విడతలుగా ఇస్తామని దానిలో స్పష్టం చేశారు. కాపిటల్ గ్రాంట్ గా ప్రభుత్వం మహిళలకు వ్యక్తిగతంగా అందచేయకుండా సంఘంలోని సభ్యులను బట్టి ఒక్కొక్కరికి ఫిబ్రవరి 1- 2500; మార్చి 8- 3500; ఏప్రిల్ 5 - 4000 వరుసగా మూడు విడతల్లో

బ్యాంకుల్లో జమచేస్తారు. ఆ విధంగా చెక్కులు కూడా అందచేస్తారు. మూలనిధి రూపంలో మూడు విడతలుగా సంబంధిత సంఘం బ్యాంకు ఖాతాలో జమ చేయనున్నట్లు ఆ జి.ఓ.లో పేర్కొన్నారు.

అయితే కాపిటల్ గ్రాంటు రూపంలో పొదుపు సంఘాల ఖాతాలో డబ్బులు జమ చేస్తే వాటిని వినియోగించుకోవాల్సిన తీరుపై గ్రామీణ పేదరిక నిర్మూలనా సంస్థ (సెర్ప్) 2015 మే 16 ఒక సర్క్యుల్ విడుదల చేసింది. దీని ప్రకారం కాపిటల్ గ్రాంటు రూపంలో సంఘ ఖాతాల్లో జమయ్యే నిధులను డ్వాక్రా మహిళలు ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ పంచుకోకూడదు. ఆ డబ్బులను మూల నిధిగా భావించి దాని ద్వారా బ్యాంకుల్లో అప్పుతెచ్చుకొని మహిళలు ఉపాధి అవకాశాలు పెంచుకొనేందుకు వినియోగించుకోవాలని సూచించారు. అయితే ఈ విషయంపై చర్చ జరిగిన తర్వాత, ఎన్నికల సంవత్సరాన్ని దృష్టిలో వుంచుకొని ఈ డబ్బుని తిరిగి చెల్లించాల్సిన అవసరంలేదని ప్రభుత్వం అనివార్యంగా ప్రకటించాల్సి వచ్చింది. ఫిబ్రవరి మొదటి వారం నుండి బ్యాంకులన్నీ మహిళలతో కిటకిటలాడాయి. ఆధార్ కార్డు లింకులేదనో, పొదుపు చేయడం లేదనో కొన్ని సంఘాలకు జమచేయకపోవడంతో కొన్ని ప్రాంతాల్లో మహిళలు ఆందోళనలకి కూడా దిగారు.

ప్రభుత్వం లెక్కల ప్రకారం రాష్ట్రంలో 94 లక్షల మంది డ్వాక్రా మహిళలకు 10వేల చొప్పున యివ్వాలంటే 9400 కోట్లు అవసరం. అలాగే నాలుగువేలతో ప్రతి డ్వాక్రా మహిళకు స్మార్ట్ ఫోన్ కొని యిస్తే 3760 కోట్లు అవసరం అవుతాయి. ఎన్నికల కోసం ప్రకటించిన పసుపు కుంకుమ, స్మార్ట్ ఫోన్, పెన్నెన్స్, నిరుద్యోగభృతి, అన్నదాతా సుఖీభవ పథకాలకు మొత్తం 48,449 కోట్లు అవసరమౌతాయి. కాని ప్రభుత్వం బడ్జెట్ లో 27,848 కోట్లు మాత్రమే కేటాయించింది. జీరో వడ్డీ రుణాలపై రాష్ట్రంలో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం 2350 కోట్లు బకాయిలు చెల్లించాల్సి వుంది. ఇంత లోటుతో పసుపు కుంకుమ పథకం అందరికీ ఎలా అందుతుందో? ఏమి మాయచేస్తారో వేచి చూడాల్సిందే.

డ్వాక్రా రుణమాఫీ సంగతేమిటి?

చంద్రబాబు అధికారంలోకి వస్తే రుణమాఫీ చేస్తాడని ఆయన పిలుపు మేరకు చాలా మంది డ్వాక్రా మహిళలు తీసుకున్న బ్యాంకు రుణాలు 14,204కోట్ల రూ.లు చెల్లించలేదు. ఫలితంగా వడ్డీలు, చక్రవర్ణీలు కలిపి వేల రూపాయలు చెల్లించాల్సి వచ్చింది. గ్రూపుల్లో వున్న సభ్యులతో రుణాలు, చెల్లింప చేసి మహిళలు పొదుపు చేసుకున్న డబ్బులు ఇవ్వకుండా వాటి వడ్డీలు యివ్వకుండా ఆ డబ్బునే ఈ రోజు మహిళలకు పసుపు కుంకుమ కింద యిస్తున్నారన్నమాట. ఇది మరోసారి మహిళలను మోసగించడమే.

2016 ఏప్రిల్ నుండి వడ్డీ రాయితీలు ఇవ్వలేదని అనేక మంది మహిళలు ఆవేదన చెందుతున్నారు. ఒకవైపు వడ్డీలు లేని రుణాలని చెబుతూ రెండోవైపు బ్యాంకులు మాత్రం 36 నెలల్లో వడ్డీలతో రుణాలు చెల్లించాలని డిమాండ్ చేస్తున్నాయి. గ్రామీణ బ్యాంకుల్లో 13.5%, ఎస్ బిఐ 14% వసూలు చేస్తున్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం

ప్రముఖ రచయిత్రి పుట్ల హేమలతకు జోహార్లు

ప్రముఖ రచయిత్రి పుట్ల హేమలత ఫిబ్రవరి నెల 9వ తేదీన అనారోగ్య కారణాల వలన మరణించారు. ఆమె వయసు 56 సంవత్సరాలు. మృదుభాషి, స్నేహశీలి అయిన పుట్ల హేమలత మాతృక పత్రిక నిర్వహణ పట్ల ఎంతో శ్రద్ధగా ఉండేవారు. పీవోడబ్ల్యూ కార్యక్రమాల పట్ల గౌరవంతో ఉండేవారు. ఆ మాటకొస్తే ఆమె మహిళా ఉద్యమాలన్నింటి పట్ల ఎంతో ఆసక్తితో, సహకరించాలనే తపనతో ఉండేవారు. రాజమండ్రిలో జరిగిన మాతృక పరిచయసభకు ఆమె, సతీష్ చందర్ తో బాటు వక్తగా హాజరు అయ్యారు. నిజానికి ఆ రోజు ఆమె ఆరోగ్యం బాగాలేక పోయినా మహిళా పత్రికల పట్ల ఉండే ఇష్టంతో వచ్చి మాట్లాడారు. పుట్ల హేమలతగారు ప్రజాస్వామిక రచయిత్రుల సంఘానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ అధ్యక్షురాలిగా ఉన్నారు. అసలు ఆమె అసలు అద్రెస్ విహంగ పత్రిక. మహిళలకు ఉన్న ఏకైక అంతర్జాల పత్రిక అది. ఆ పత్రికను ఆమె గత ఏడేళ్లుగా నడుపుతున్నారు. హేమలత వేకువరాగం తదితర కవితా సంపుటాలు, మిస్ పవిత్ర అనే నవల, కథలు, లేఖనా తదితర వ్యాసాలు రాశారు. తెలుగు సాహిత్యానికి, మహిళా ఉద్యమానికి ఆమె చేసిన సేవలు మరువరానివి. చిన్న వయసులోనే ఆమె మరణం అత్యంత విషాదం. ఆమెకు ప్రగతిశీల మహిళాసంఘం విప్లవ నివాళి అర్పిస్తుంది.

ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం (పీవోడబ్ల్యూ)

7%, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 7% కలిపి వడ్డీ రాయితీని ఆయా సంఘాల ఖాతాల్లో జమ చేయాలి. ఈ రాయితీని పొందాలంటే ప్రతి నెలా 10 తేదీ లోపు బ్యాంకు వాయిదాను వడ్డీతో సహా ప్రతి గ్రూపు చెల్లించాలి. అత్యధిక సంఘాలు 10 తేదీలోపు చెల్లించకపోవడంతో రాయితీలు కోల్పోతున్నారని బ్యాంకు అధికారులు తెలుపుతున్నారు. రెగ్యులర్ గా నగదు చెల్లించే సంఘాలకు సైతం ప్రభుత్వం రెండు సంవత్సరాల నుండి వడ్డీ రాయితీలను చెల్లించలేదని మహిళా సంఘాలు ఆరోపిస్తున్నాయి. సుమారు 300 కోట్లకు పైగా డ్వాక్రా సంఘాలకు ప్రభుత్వం బకాయిలు పడి వుంది. దీనికి తోడు తాను అధికారానికి వచ్చిన వెంటనే రద్దుచేస్తానన్న డ్వాక్రా రుణాలన్నీ కలిపి చంద్రబాబు అధికారం చేపట్టేనాటికి 14,204కోట్ల రూ.లున్నాయి. దీనిలో ఒక్క రూపాయి కూడా మాఫీ చేయలేదని 2018 సెప్టెంబరు శాసనసభ సమావేశాల్లో సంబంధిత శాఖా మంత్రి పరిటాల సునీత చెప్పారు. మహిళలు పొదుపుచేసుకున్న డబ్బులు యివ్వకుండా ఆ డబ్బునే ఈరోజు పసుపు కుంకుమ క్రింద మార్చి యివ్వడం చంద్రబాబు మహిళలను బురిడి చేయడమే. ఎన్నికలకు ముందే మహిళల డబ్బుతోనే మహిళలను కొనుగోలు చేయడం తప్ప మరేమీ కాదు.

భ్రమలకు లొంగవద్దు. పోరాటం వదలవద్దు

అధికారంలోకి వచ్చిన చంద్రబాబు మద్యం మాఫియాకు విచ్చలవిడిగా లైసెన్సులిచ్చారు. బెల్టుషాపులను రద్దుచేయలేదు. ప్రతి

గ్రామం మంచినీటి కరువుతో అల్లాడుతున్నా మద్యం ఏరులై పారుతుంది. రాష్ట్రవ్యాపితంగా మద్యంపై 10,297కోట్ల రూపాయలు ఆదాయం ప్రభుత్వానికి వచ్చింది. ప్రజలను త్రాగుబోతులుగా మార్చి వారి కుటుంబాలను గుల్లచేసి దాని ద్వారా వచ్చే ఆదాయం కన్నా నేడు పసుపు కుంకుమ కోసం కేటాయిస్తున్న 9361కోట్లు తక్కువేనని ప్రజలు అర్థం చేసుకోవాలి. అధికారంలో వుండగా విద్య, వైద్యం, స్త్రీ, శిశు సంక్షేమాలన్నీ గాలికి వదిలేశారు. వీటిని ప్రైవేటు పరం చేశారు. ప్రజల సంపదను కొల్లగొట్టుకోవడానికి కొంతమంది కార్పొరేట్ శక్తులకు అవకాశాలు కల్పించారు. ప్రజల డబ్బును జలగల్లా పీల్చుకుతిని కోటీశ్వరులయ్యారు. ప్రజల మౌలిక సమస్యలను పరిష్కరించడంలో శ్రద్ధ చూపకుండా పాలకపార్టీన్నీ ఎన్నికల అవసరాలకోసం తాత్కాలిక ఉపశమనంగా చేసే పసుపు కుంకుమ లాంటి తాత్కాలిక ఎత్తుగడలకు లొంగకుండా హక్కులకోసం ఉద్యమించాల్సిన అవసరం నేడంతో వుంది. అధికారంలో వున్న నాలుగున్న సంవత్సరంలో చంద్రబాబు నాయుడు అంగన్ వాడీ, మధ్యాహ్న భోజనపథకం, వెలుగు ఉద్యోగులు తదితర అన్ని రకాల కార్మిక సంఘాలను, మున్సిపల్ ఉద్యోగులను అనేక యిబ్బందులకు గురిచేశాడు. వారికి హక్కులేకుండా చేశాడు. నేడు అవసరం కోసం సంక్షేమం మాటలు వల్లెవేస్తున్నాడు. సంక్షేమ పథకాలు పాలకపార్టీలు ప్రకటించే బిక్షకాదు మన హక్కు అనే స్పృహతో పోరాడి సాధించుకోవాలి. ❀

నిశ్శబ్దం చేసే శబ్దానికి చెవులకే కాదు, గుండెకూ చిల్లు పడేలా వుంది!

బమ్మిడి జగదీశ్వరరావు

అప్పుడప్పుడూ వీస్తున్న తూరుపు గాలికి గోడమీద ఫోటో అటూయిటూ కదులుతూ వూగుతోంది. భయపెట్టే నిశ్శబ్దాన్ని కిర్రు కిర్రుమన్న ఆ చిన్న శబ్దం చెదరగొట్టాలని చూస్తోంది. ఫోటో చుట్టూ వున్న దండలోని పువ్వులు రంగులు కోల్పోయి నల్లగా మాడిపోయి పరాకున చూస్తే పామేదో చుట్టుకున్నట్టుగా వుంది. ఫోటోలోని సిపాయి చిన్నయ్య బేలగా నవ్వుతున్నాడు. అతని నుదిటన వీర తిలకం దిద్దినట్టుగా లేదు. నుదిటిమీద దిగిన బులెట్ రక్తం చిందుతున్నట్టే వుంది. నెత్తురు కారుతున్నట్టే వుంది!

పిక్చురోడు వాళ్ల నాయన్ని అలాగే చూస్తున్నాడు. కళ్లలో నీళ్ళు తిరిగాయి. రెప్పలు దాటి టపటపా నేలన రాలాయి. మసకగా చీకటి కమ్మింది!

వాడి నాయనమ్మ అరచేత్తో కళ్లు మూసింది. చెంపలు తుడిచింది. ఒడిలో కూర్చోబెట్టుకోలేక తనే పక్కన కూర్చోని వొదిగి పట్టుకుంది. “మీ యయ్య యాదికొచ్చినాడూరా?” అని అడిగింది. ఎప్పుడో తెగిన కన్నపేగు యిప్పుడు కోస్తున్నట్టు జువ్వన మండింది. పేగు యెప్పటికప్పుడు మెలిపడి నిప్పులో ముంచినట్టు వుంటుంది!

“ఆ నారాయణుడు సేసినదయితే న్యాయమడగొచ్చును, నరుడు సేసినదానికి యెవల్ని అడుగుతాం? నరుకోతోడు సేసినదానికి యేటి అడుగుతాం?” రెప్పల్లో నీళ్లు వూరకుండా గుటకేసి బయటపడకుండా బాధని మింగేసింది ముసల్లి!

ఏడేడు సముద్రాలు యెదలో దాచుకున్నట్టు దించినతల యెత్తకుండా వున్నాడు పిక్చురోడు!

“ఆ టీవీ సూడకురా అంటే యినవు. పోనులళ్ల సూడకురా అంటే యినవు...” చెంగుతో మనవడి ముఖం తుడుస్తూ చేతివేళ్లతో జుట్టు దువ్వుతూ అంది నాయనమ్మ. “టీవీ ఆర్పీసినా కళ్లు కుట్టిసినా మనసుల పడ్డది మాయమైపోద్దా? మనిషి మాయమయిందాక మాయమవదు” తనలో తాను అన్నట్టు పైకే అంది!

చిన్నయ్య అసలు పేరు నాగేశ్వరరావు. కాని ఆ పేరు చెపితే, వూళ్ళో ‘ఆడెవుడు?’ అని అడుగుతారు. సినిమాయాక్టరు నాగేశ్వరరావుకి వీరాభిమానని వూళ్లో అందరూ కలిసి అతగాడు మిలట్రీలో చేరాక ‘సిపాయి చిన్నయ్య’ అని పిలవడమూ అసలు పేరు మర్చిపోవడమూ జరిగిపోయింది. ‘సిపాయి చిన్నయ్య’ సినిమాలో నాగేశ్వరరావు యుద్ధంలో చనిపోతాడని అంతా ఆశిస్తూ యెదురుచూస్తున్న సమయంలో బతికి దర్జాగా వస్తాడు. కాని ఈ నాగేశ్వరరావు మాత్రం బతికివస్తాడని అంతా ఆశిస్తూ

యెదురుచూస్తున్న సమయంలో చనిపోయి వచ్చాడు. సంక్రాంతికి వస్తానన్నోడు పండగయ్యాక శవంగా వచ్చాడు. పూల గుచ్చాల నడుమ బాజా బజంత్రీల నడుమ ‘భారత్ మాతాకీ జై’ నినాదాల నడుమ ‘పాకిస్తాన్ ఖబద్దార్’ హెచ్చరికల నడుమ వచ్చాడు. ముఖం తప్ప వొళ్లు కనపడకుండా తెల్లని వస్త్రం, దాని మీద మూడు రంగులు జెండా కప్పుకొని యింటికొచ్చాడు!

ఇదంతా జరిగి యేడాది పైనే అయ్యింది. అప్పుడు వూరు వురకలెత్తింది. ఇప్పుడూ వూళ్లో శవం లేవకపోయినా పార్టీలు యిచ్చిన పిలుపులతో పోటాపోటీలుగా అందరూ జెండాలు పట్టుకు బయల్దేరారు. పార్టీ జెండా మెడకు చుట్టుకున్నారు. దేశ జెండా భుజానెత్తుకొన్నారు. అదే హోరు. అదే జోరు. అవే ర్యాలీలు. అవే నినాదాలు. పాటలు. పరవళ్లు. డప్పులు. డాన్సులు. ఆవేశాలు. ఆగడాలు. ప్రసంగాలు. వీరంగాలు. ఒకటి కాదు వంద కాదు!

ఊరంతా జాతరలా వుంది. ఇల్లు పీనుగుల పెంటలా వుంది!

టీవీలో చూపించిందే చూపిస్తున్నారు. చెప్పిందే చెపుతున్నారు. గ్రాఫిక్స్ బొమ్మలతో యేమి జరిగిందో యేలా జరిగిందో కళ్లకు కట్టినట్టు చూపిస్తున్నారు...

ఆకుపచ్చని కాశ్మీరం. పుల్వమా జిల్లా అవంతిపొరాలోకి వస్తున్న డెబ్బై యెనిమిది యినుప బస్సులు. రెండువేలా అయిదువందల నలభైయ్యేడుగురు తుపాకీ పట్టిన సైనికులు. అకస్మాత్తుగా కారు వచ్చింది. ఒక బస్సుని ఢీ కొట్టింది. పేద్ద పేలుడు. భూమినుండి ఆకాశం వరకూ అంటుకున్న మంటలు. తునాతునకలుగా చెల్లాచెదురైన దేహాలు... వాహనాలు... రక్తసిక్తం!

సిపాయి చిన్నయ్య యెప్పుడో చనిపోయినా యిప్పుడూ అతని ఆనవాళ్లు పట్టలేని అవయవాల రక్తమాంసాల ముద్దలు యింట్లోకి వచ్చి పడినట్టు యింటిల్లిపాదీ హతాశులై రాకూడనిదేదో స్పర్శకొచ్చినట్టు వొణుకుతున్నారు!

“...ఉగ్రవాద ఆత్మాహుతి దాడిలో నలభైమందికి పైగా భారత జవాన్లు అమర జవాన్లు అయినారు. ఈ ఘటనకు పాల్పడింది తామేనని మసూద్ అజార్ నేతృత్వంలోని జైషే ఉగ్రవాద సంస్థ ప్రకటించింది...”

విసురుగా వచ్చి టీవీ ఆపేసింది ఆ పిల్లాడి తల్లి. కూతురు చేతిలోని రిమోట్ లాక్కుంది. అంతలోనే అడుగు ముందుకు

వెయ్యలేక కుప్పకూలిపోయింది. కుమిలిపోయింది. కుళ్లి కుళ్లి యేడ్చింది. 'అమ్మా' అంటూ కూతురు తల్లిని పట్టుకు వెక్కి వెక్కి యేడ్చింది. పిల్లాడు తలతిప్పి తల్లిని చూశాడు. నాయినమ్మని పట్టుకు వల వల యేడ్చాడు. రాయిలాగ ముసల్ని ముక్కు యెగబీల్చి "అనే.. నీకేం పనిలేదా? సూరీడు నెత్తికెక్కినాడు.. తిల్లేల అవతంది ఆ వంట సూడే" కోడలి మీద కేకలేసింది ముసల్ని!

ఇల్లంతా మళ్లీ కూడగట్టుకుంటున్న నిశ్శబ్దం!

"మనుసులు సచ్చిపోయినా ఆకలి సచ్చిపోదు, లెగు.. లెగిసి రెండు బియ్యపు గింజలు పొంగించి గెంజి సెయ్యి" మళ్లీ కోడలి వంక చూస్తూ అంది ముసల్ని. 'సావోచ్చినప్పుడు సవ్వడానికి లేదు, దుక్కమొచ్చినప్పుడు యేడవడానికి లేదు, నొప్పులొచ్చినప్పుడు కనడానికి లేదు, బతుకు సచ్చే సావయిపోయింది' గొణుగుతూ వుంది ముసల్ని!

"బళ్లో బోజనాలు యేడతన్నారు రారే..." వీధిల నిలబడి గుమ్మంలోకి తొంగి చూసి పిలిచింది నేస్తురాలి పిల్ల!

"ఆలకర్కడ కుటమాములకి శవాలే సేరలేదు, మనకిక్కడ కతలు జరిగిపోతన్నాయి, కార్యాలు జరిగిపోతన్నాయి, బోజీలు బాజాలు..." ముసలిదాని మాట పూర్తికాలేదు, ఆ పిల్ల గుంట పారిపోయింది!

"ఈల నోటిల పుల్లు పుట్టిపోను... ఈల నోటికి తిండేలాగా యెల్తందో? అసిద్దమైనా ఆవురావురుమని తినేస్తారు" తిట్టింది ముసల్ని!

"నీకిష్టం లేపోతే రాకు, నిన్నేవడూ రమ్మని బొట్టెట్టి బతిమాలలే" నేస్తురాలుని అన్నందుకు బాధేసిందో యేమో కళ్లు తుడుచుకుంటూ తల్లిదగ్గర్నుంచి కన్నున లేచింది మనవరాలు!

"నీ తండ్రి సచ్చిపోతే కంటినిండా యేడవనిచ్చినారే యీ మంద మండిపోయిన మంద?" నిలదీసినట్టు చూసింది ముసల్ని!

మనవరాలు మాట రానట్టు యేమి గుర్తొచ్చిందో యేమో వులుకూ పలుకూ లేకుండా మూగదయిపోయింది. ఆ పిల్ల కళ్ల ముందు గతం కదలాడుతున్నట్టే వుంది. కళ్లు తిప్పకుండా గుడ్డు నిలేసింది!

ఇంటికొచ్చిన శవాన్ని చూసి యేడిస్తే- వీరుడి తల్లిగా యేడవకూడదన్నారు. అటువంటి దేశసేవకుడైన పుత్రుణ్ణి కన్నందుకు మీసం మెలెయ్యమన్నారు. 'నాకు మీసం లేదు యెలగ, యేటి సెయ్యడం?' అని గక్కురుమనిపోయింది ముసల్ని!

పెళ్ళాం యేడిస్తే- వీరుడి భార్యగా యేడవకూడదన్నారు. అటువంటి దేశసేవకుడైన భర్త దొరికినందుకు నీ జీవితం ధన్యమైందన్నారు. 'నా మొగుడు దేశసేవకుడు కాక ముందునుంచీ నాకు మొగుడే! మామూలు మొగుడుతోనే పడలేం, పోలీసోడు కాదు యేకంగా మిలట్రీ మొగుడు- దొంగల్ని కొట్టినట్టు కొడితే తాపులూ కిల్లలూ కాసినాను, నా జీవితం యెన్నడో ధన్యమైపోయింది' అనలేకపోయింది కోడలు!

పిల్లలు యేడిస్తే- వీరుడి పిల్లలుగా యేడవకూడదన్నారు. అటువంటి దేశసేవకుడైన తండ్రి దొరికినందుకు గర్వించమన్నారు. 'సరిహద్దులు లేని దేశాలు కావాలి' అని వొకరూ- 'యుద్ధాలు అవసరం లేని దేశంలో పుట్టాలి' అని మరొకరూ- మనవలిద్దరూ అన్నారు!

ఆ మాటలు యెవరూ వినిపించుకోలేదు. అప్పటికే మైకులు కట్టేశారు. నోటిముందు టీవీవాళ్లు గొట్టాలు పెట్టేశారు. ఇదే పిక్చర్‌తో "పెద్దయితే యేమవుతావు?" అని అడిగిందే అడుగుతున్నారు. 'మా నాన్నాలా కాకూడదు'- అన్నట్టు తలడ్డంగా వూపుతుంటే, చూసీ కళ్లు లేనట్టు "మీ నాన్నలాగే మిలట్రీలో చేరుతావా?" మళ్లీ మళ్లీ అడుగుతున్నారు. బిక్కు బిక్కుమని చూస్తున్నాడు పిక్చర్‌లోడు. "మా నాన్నలాగే నేనూ సైన్యంలో చేరి దేశం కోసం ప్రాణాలు యిస్తానని అంటున్నాడు" అని పక్కన చేరిన వాళ్లే గట్టిగా చెప్పేశారు. అంతటితో ఆగక 'చెప్పరా... చెప్పు' అని వెనుకనుండి మోచేత్తో మోకాలితో పొడుస్తున్నారు. 'నువ్వు కూడా మీ యయ్యలాగే చచ్చిపో' అంటున్నట్టు ముందుకు తోస్తున్నట్టు అనిపించి బెంగటిల్లిపోయాడు పిక్చర్‌లోడు!

మొత్తానికి 'నా తండ్రిలాగే దేశం కోసం ప్రాణాలు యిస్తా'నని పెద్దలూ ప్రజలూ ప్రజా ప్రతినిధులూ పిక్చర్‌లో నోటితో చెప్పించారు. అంతే. 'భారత్ మాతాకీ జై'- 'సిపాయి చిన్నయ్యా అమర్ రహే' 'పాకిస్తాన్ ఖబద్దార్' నినాదాలమధ్య పిల్లాడ్ని భుజాలపైకి యెక్కించేశారు. ఎత్తుకొని తిప్పారు. పూలు చల్లారు. ఆల నాయనకి చస్తే వేశారు గాని వాడికి బతికుండగానే పూలదండ పడిపోయింది. బలిచ్చే మేకపిల్లకి పసుపు రాసి నుదిటన కుంకుమ దిదినట్టు పిల్లాడి నుదిటన కుంకుమ దిద్ది కాషాయం గుడ్డ నెత్తికి కట్టేశారు. చేతిలో మువ్వన్నెల జెండా పెట్టేశారు!

అప్పుడు ముసిల్మానికి గుండెల్లో రాయి పడిపోయింది. కంట్లో దుఃఖపు నలక యిగిరిపోయింది. 'కొడుకులాగే మనవడ్ని యుద్ధానికి పంపిస్తా'నని చెప్పే- అంటే చెప్పలేదు. "మీ నీడర్లంతా మీ మీ పిల్లల్ని మిలట్రీల సేర్పించండి బావా... పెద్దలు మీరు ముందల నడిస్తే మావు మీ యెనకాల నడుస్తాము... తవర్ని దాటి మావు ముందల నడకూడదు గదా?" అని చాలా సౌమ్యంగానే చెప్పింది. 'ముసలిముండ.. మొరుడు ముండ' అని అందరితో తిట్లు కాసింది. కడుపు రగిలిపోయింది. ఊరంతా వొక్కటే పోయింది. కాదంటే యుద్ధమే. కొడుకు అక్కడ యుద్ధంలో ప్రాణాలు తీసుకున్నట్టే యిక్కడ యుద్ధంలో ప్రాణాలు తీసుకోవాలి, తప్పదు అని గ్రహించి నిగ్రహించుకుంది!

చేతన తప్పిన కోడలి ముఖమ్మీద నీళ్లు చల్లడం... లేపి కూర్చోబెట్టడం... టీవీవోళ్లు యెవడు యెప్పుడు వస్తే అప్పుడే చెప్పిందే మళ్లీ మళ్లీ చెప్పించడం... ఫీలు రాలేదని యేడవమని చెప్పడం... సిగ విప్పించి జుత్తు రేగిపోయినట్టు పొర్లించడం... నిజంగానే గుండెల్లో వున్న దుఃఖం అక్కడే గడ్డకట్టేసింది. ఏడుపు రాలేదు. 'అలాగున్నారు ఆడాళ్ళు' తిరిగి మాటలు. ఆ ఈటెలకే వున్న

కన్నీరు యింకిపోయింది. ఉండీ వుండీ గుండె కలుక్కుమని కడుపు గుప్పుమంటే చెంబొట్టుకు వెళ్లడానికి లేదు. చిన్నా పెద్దా నాయకుల పరామర్శల తర్వాతే యేదైనా. 'ఆలు మనకోసం ఆగుతారా?' అంటే "లేదరా... ఉచ్చా దొడ్డికి కూడా ఆపుకోయే యెల్లకే- అంటే మా కోడలు ఆపుకోలేదు, మన్నించాల మగానుబావులు" అని ముసల్లి దండమెట్టింది. 'ముసిల్లంజకూతురు' అని ముచ్చటగా పెద్దలతో తిట్లు కూడా కాసింది!

ఇంట్లో మనిషిపోయిన దుఃఖం కక్కడానికి లేదు. చావు సంబరం అంతా యింతా కాదు. కంటి నిండా ఏడవడానికి పిసరంత చోటు దొరకలే!

అప్పుడు వెలిసిపోయిన వాన యిప్పుడు కురుస్తున్నట్టే వుంది!

కోడలు లేచి వెళ్లి పొయ్యి మీద యెసరు పెట్టింది. రూఢి'మని కాగుతున్నాయి నీళ్లు. ఎందుకో ఆనాటి గౌరవ వందనాలు ఆ యిల్లాలికి ఆ సమయంలో గుర్తుకు రాలేదు. ఆనాడు మేమున్నామని వెన్ను నిమిరిన వాళ్లే గుండె నిమరడానికి చూడడం మర్చిపోలేదు. 'ఏటి సచ్చిపోయినోడితో సచ్చిపోతామేటి? ఉప్పు కారం తిన్న వాళ్లు సచ్చిపోమంటే సచ్చిపోద్దా?' మాటల ముందు ముందున్న మంట చిన్నగానే అనిపించింది. మొగుడు పోయినప్పుడు యిస్తామన్న భూమి కోసం వెళ్తే యీళ్లే - దండేసి దండమెట్టిన యీ రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటోళ్లే - లంచం లేకపోతే పని జరగదమ్మా అని తేల్చి చెప్పేశారు. 'కిందనుంచి పైదాక అందరికీ వాటాలే, మేం వదిలేసినా వాళ్లు నమ్మరు, అంచేత ఫార్మాలిటీసు యెక్కడివి అక్కడ పాటించాలి' అని ఖచ్చితంగా చెప్పేశారు. ఆ పని యింతవరకూ కాలేదు. ఎసర కంటే జోరున గుండె కాగుతోంది!

"ఎసల్ల బియ్యమెయ్యవే?" ముసల్లి కోడల్ని కుదిపింది. కోప్పడింది. కూర కోసం వంకాయలు కోస్తుండి 'అన్నీ పుచ్చులూ సచ్చులే' గొణుక్కున్నట్టుగా అంది. వంకాయలకు పుచ్చులెందుకు వుంటాయని అడిగాడు పిక్కురోడు. "దేశమే పుచ్చిపోయి పురుగులు పట్టిసుంటే, పాపం వంకాయ కొచ్చింది బోడి బొమ్మాతు" తీసిపారీసింది ముసల్లి!

"నానమ్మా... మా నాన్న అసలు మిలట్రీలోకి యెందుకెళ్ళాడు?" పిక్కురోడు అనుమానంగా చూశాడు. ముసల్లి సమాధానంగా నిట్టూర్చింది. "మా నాన్నకు అంత దేశభక్తి?" మళ్ళీ అడిగాడు. తండ్రి శవం దగ్గర అందరూ మాట్లాడినప్పుడే కాదు, టీవీల్లో విన్నప్పుడు కలిగిన అనుమానమది. లోలోపల వున్నదే అడిగాడు. 'మా నాన్నకు చాలా దేశభక్తి' అని గర్వంగా కూడా ఫీలయ్యాడు. అందుకే "నేను చేరొచ్చా?" అని కూడా అడిగాడు. ముసల్లి యెగాదిగా చూసింది. "కడుపుకి జరగనప్పుడు బతుకుతెరువుకి యే దారీలేనప్పుడు దేశభక్తి దేససేవా కూడెడతాది. ఎవసాయం బతుక్కి సాయం కావడం లేదనీసి మీ యయ్య సైన్యంల సేరినాడు. ఉజ్జోగం గదా... నెల పంట. ఎవసాయానికి రెండే పంటలు అదీ వాన కురిస్తే, గాలీవానా రాకపోతే.." యింకా ముసల్లి చెప్పేదే కాని "దేశభక్తి వుజ్జోగమా?" అవాక్కయి చూశాడు పిక్కురోడు.

కోడలు యెసట్లో బియ్యం పోసింది. మరోపక్క కూరకు కలాయి పెట్టింది. తాలింపు వేసింది. ముక్కలు వేస్తుండగా తేరుకున్న పిక్కురోడు "పోని నేను చేరితే, పెద్దయినాకే?" అందరూ చెప్పినట్టు నాన్న పేరు నిలబెట్టినట్టు అవుతుందని ఆశతో అడిగాడు. "దానికి వొళ్లు కావాల. గట్టిగా దుక్కలాగ దూలాంలాగ వుండాల, నీలాగ వుంటే పనికి రాదు" ముసల్లాని మాటలకు "నేను మిలట్రీల చేరడం నీకు యిష్టం లేదు" బుంగమూతి పెట్టాడు. ఆ మూతి మీద వొక్కటి పొడిసి "దేశభక్తి అంటే క్రికెట్టు ఆడడం... యిలాగ జెండాలు పట్టుకు రోడ్లంట పరుగులెత్తడం కాదు, అడ్డీ సంపేస్తాం యీడ్ని పొడిసేస్తాం అని నోటికి వొచ్చినట్టు పేలడం కాదు" అంది. "అంతేకాదు, యాభైయ్యారు యించీల చాతీ వుండాలి" అంది వాడి అక్క. "దేశభక్తికి అంత చాతీ కావాలా?" విస్తుపోయాడు పిక్కురోడు!

తాలింపు యెకరకన్నా ఆ మాటకే యెక్కువ పోలమారిన మనవడ్ని చూసి "యేమీ లేనోలు మీ యయ్యలాగ వొళ్ళు పెంచుకోవాల" చెప్పింది ముసల్లి. "పేదసాదలే మిలట్రీల సేరుతారు. ఎనకబడ్డ మన సిక్కోలోళ్లు ముందల వుంటారంటే యేటి సేమ్మీ?" తిరిగి అడిగింది. పిక్కురోడు జావగారిపోయాడు. "అదంత వీజీ కాదు, యాభైవేల మందితో రన్నింగులో నాన్న పోటీ పడ్డాడు. లాంగ్ జంప్ చేసి- హై జంప్ చేసి- చాతీ వూపిరి తీసుకోకముందు తీసుకున్న తర్వాత..." అక్క చెపుతున్నది పిక్కురోడికి బోధ పడలేదు. బుర్రకెక్కలేదు. దేశభక్తికి యిన్నిన్ని వుండాలని అనడం వాడికి వింతగా వుంది!

"అమ్మా. అప్పుడు నాన్న యెలా వుండేవాళ్లు?" కూతురు తల్లిని అడిగింది.

ఆ తల్లి ఆలోచనల్లో పడిపోయింది. ఎత్తైన భర్త. పిట్టపిల్లలా పక్కన తను. అతని విశాలమైన ఛాతీ మీద నల్లగా వొత్తుగా పెరిగిన వెంట్రుకలు. దాని మీద తలవాల్చినప్పుడు యేడాది దూరంగా వున్న కబుర్లన్నీ చెప్పేవాడు. నేను మన కుంటుంబం కోసమే కష్టపడుతున్నాననేవాడు. గుట్టుగా వుండాలనేవాడు. ఆ మాటలో యెక్కడో యేదో అనుమానమో ముందస్తు జాగ్రత్తో యేమో- నోరు కట్టుకోవాలి పదే పదే అనేవాడు. అలా అన్నప్పుడు మొదట్లో అర్థమయ్యేది కాదు. మిలట్రీవాడి పెళ్లామంటే యీ దేశభక్తులందరికీ అలుసే. 'ఎన్నాళ్లలా నోరు కట్టుకుంటావే' అని యికటాలు ఆడినప్పుడు గాని అర్థమయ్యేది కాదు. అత్త వుండబట్టి అతగాను యెంతో కొంత ధైర్యంగా వున్నాడు గాని రేపు ఆవిడ పోతే? భయమేసేది. అప్పుడప్పుడూ చెప్పేవాడు తమకి కోరిక కలిగినప్పుడు బ్లా ఫిల్ములు చూస్తామని చెప్పేవాడు. ఆఫీసర్లు అయితే కొంతవరకూ పెళ్లాలను తీసుకెళ్ళొచ్చును అని చెప్పేవాడు. అంత చదువు లేనందుకు బాధ పడేవాడు. అయితే పోలీసుల్లాగే యిక్కడా ఆర్డర్లీ వ్యవస్థ వుండనేవాడు. అర్థంకాదనో కాలేదనో బట్టలు వుతకడం, యిల్లు క్లీన్ చేయడం, పిల్లల్ని స్కూల్లో దింపడం చెయ్యాల్సి వస్తుందనీ, ఒక్కో ఆఫీసరు భార్య.. దొరసాని... అడ్డమైన పనులూ చేయిస్తుందని అంతకన్నా యుద్ధంలోకి వెళ్ళి చచ్చిపోతే బాగుణ్ణి అనిపిస్తుందని కూడా చెప్పేవాడు. ఈ పనులన్నీ

దేశసేవలో భాగమే అంటే పిల్లాడు యేమైపోతాడో? అనుకొని నిర్ణీతంగా నవ్వుకుంది!

“ఏమైందమ్మా?” కొడుకు అడిగితే తలడ్డంగా వూపింది తల్లి.

తన ఆలోచనల్లో తానున్న పిక్చర్లోడి అక్క “మనకెంత బలమున్నా యెంత చాతీ వున్నా నాసిరకం ఆయుధాలూ యుద్ధ విమానాలూ వుంటే యేమి చేస్తాం?” అంది. బోఫార్సు నుండి రాఫెల్ దాక జరుగుతున్న విషయాలు పేపర్లో చదివింది. కొంత అర్థమయ్యింది. కొంత అర్థం కాలేదు. నాసిరకం ఆహారం గురించి నిద్రలేని రాత్రులు గడిపిన తేజ్ బహదూర్ యాదవ్ వీడియో వాట్సాపుల్లో చూసినప్పుడు తండ్రి గుర్తుకువచ్చేవాడు. వెక్కి వెక్కి యేడ్చేది. ఇప్పుడూ గుర్తుకువచ్చి జీవం లేనిదయింది. తేరుకుంది!

ఆ పిల్లకు యింకా యేవేవో గుర్తుకువచ్చాయి. అందుకే అది సందర్భమో కాదో తెలీకుండా మాట్లాడింది. “కాశ్మీరులో యీ యిరవై యేళ్లలో తొంభై వేలమంది చనిపోయారు. జైల్లోనే యేడు వేలమంది చనిపోయారు. పన్నెండు వేలమంది ఆడవాళ్లని రేపులు చేశారు. పదకుండు లక్షలమంది గాయాలతో ప్రమాదంలో వున్నారట” తను చదివింది చెప్పింది!

“ఎవలవైనా పేనాలే, యీ అగ్గి యెప్పుడు ఆరుతుందో? ఎగదోసినోలే గాని ఆపినోల్లు ఆర్పినోల్లు యేరి?” నిట్టూర్చింది ముసల్లి!

ఆ మాటతో ఆపిల్లకు కాశ్మీరులో జరిగినదానికి కారణమైన ఆదిల్ గుర్తుకు వచ్చాడు. స్కూలు నుండి వస్తున్న ఆదిల్ని భద్రతా దళాలు ముక్కు నేలకు రాయించి, అకారణంగా చితకబాది జీపుచుట్టూ తిప్పించారని వాళ్ళమ్మ చెప్పడం కూడా పేపర్లో వస్తే చదివింది. అదే విషయం చెప్పింది. ఆ వుగ్రవాదుల్లో చేరేలా చేసిందీ సైన్యమే, బలయిందీ సైన్యమేనన్నట్టు నిట్టూర్చింది!

“నోట్లు సెల్లవంటే నూటేబైమంది సెల్లిపోనారు. ఆడుగ్రవోది కాదు. పసిపిల్లలు గాలందక ఆసుపత్రిలోనే నాలుగొందలమంది సచ్చిపోనారు. ఆడుగ్రవోది కాదు. ఆవుల్ని సంపేస్తన్నారని మనుసుల్ని సంపేసినారు. ఆడుగ్రవోది కాదు. గాందీగోరిని యిప్పుడూ కాలుస్తా అన్నా బొమ్మని టుపాకి పెట్టి కాల్చినా ఆడుగ్రవోది కాదు...” యింకా చిట్టా పద్దు ముసల్లి విప్పేదే, కాని “టీవీ బాగానే చూస్తాన్నావే” అంటూ నవ్వుతూ అంది మనవరాలు!

“సూడ్డమే... మనమందరం సూడ్డమే... మాట్లాడుకోడమే అంతకు మించి సెయ్యడానికి యేటీ లేదు. తిని తొంగోని ఆళ్ళని సంపీ యీళ్లని సంపీ. ఆలు మనుసులు కారా?” పల్లు కొరికింది. కొరికీమన్నట్టు వార్డు మెంబరూ అతని వెనుక మరో నలుగురు అప్పుడే వచ్చారు!

“ఏటి అత్తా నువ్వులేపోతే యెలగ?” అని అడిగాడు. “ఏనికిరా నీ పెళ్లికా?” అని అడిగింది. “ముందు పెళ్లాం యిడాకులు యివ్వకుంటుంది, యివ్వగానే పెళ్లి. నువ్వే పెళ్లి పెద్ద. బయల్దేరు” అన్నాడు. “అక్కా బయల్దేరు” అన్నాడు. “ఓరే మీరేమిరా బొట్టెట్టి సెప్పాలి?” అన్నాడు. వెనకున్న నలుగురూ హడావిడి చేశారు!

“ఎక్కడికేటి?” అని అడిగింది ముసల్లి. “నా పెళ్లికీ కాదు, నీ పెళ్లికీ కాదు... నీ కొడుకు బోజీకి” అన్నాడు వార్డు మెంబరు!

“కొడుకే లేదు, బోజీ యెక్కడ్నుంచి... నడిపేట్లోంచి” అన్నాది ముసల్లి. తగ్గలేదు. వచ్చిన వాళ్ళు వొగ్గలేదు. ఊరికి అప్రదిష్ట అన్నాడు. దేశానికి అగౌరవం అన్నాడు. పోనీ తినకండి, వచ్చి నిలబడి ఎలిపోండి - అని బలవంతాన కుటుంబాన్ని యీడ్చుకెళ్ళినట్టు తీసుకు వెళ్ళారు!

అక్కడ చావు బోజీలా లేదు. పెళ్లి బోజీలా వుంది!

పెద్దలు కోర్చోబెట్టి ముద్ద వడ్డించారు. తప్పదన్నట్టు నాలుగు మెతుకులు కతికారు. అప్పుడే మాటలు వినిపిస్తున్నాయి!

“ఎలక్షన్ల దగ్గరపడ్డాయి... యుద్ధం కాదుగాని మీకు గ్రాఫ్ పెరిగింది. ప్రతిపక్షాలు కూడా కాదనలేవు”

“పాకిస్తానుతో యుద్ధం చేస్తాం... ఓట్లన్నీ మావే”

“ఉగ్రవాదులతో బాగా డీలు కుదుర్చుకున్నారు..”

“మేమే పెద్ద వుగ్రవాదులం”

నవ్వులు!

ముసల్లి భళ్ళున వాంతి చేసుకుంది! కోడలు తింటున్న విస్తారాకును అలాగే మడత పెట్టేసింది! పిక్చర్లోడు పిల్లా తింటున్న ఆకులో ఆటాడుతున్నట్టు తుప్ తుప్పున వుమ్ముతున్నారు! కేంద్రించి మరీ!

‘నా జన్మ భూమి యెంత అందమైన దేశము... నా ఇల్లు అందులోన కమ్మని ప్రదేశము’- పాట దూరంగా వినిపిస్తోంది! ❀

రచనలు, చందాలు పంపవలసిన ఎకౌంట్ వివరాలు :

మహిళా గొంతుక

ఇండియన్ బ్యాంక్, ఒంగోలు సంతపేట బ్రాంచి

ఎకౌంట్ నెం. 6666173304

IFSC Code

IDIBO000002

IFSC Code

ఐ.డి.ఐ.బి.ఓ. జీరో.జీరో.జీరో.జీరో.జీరో.టు

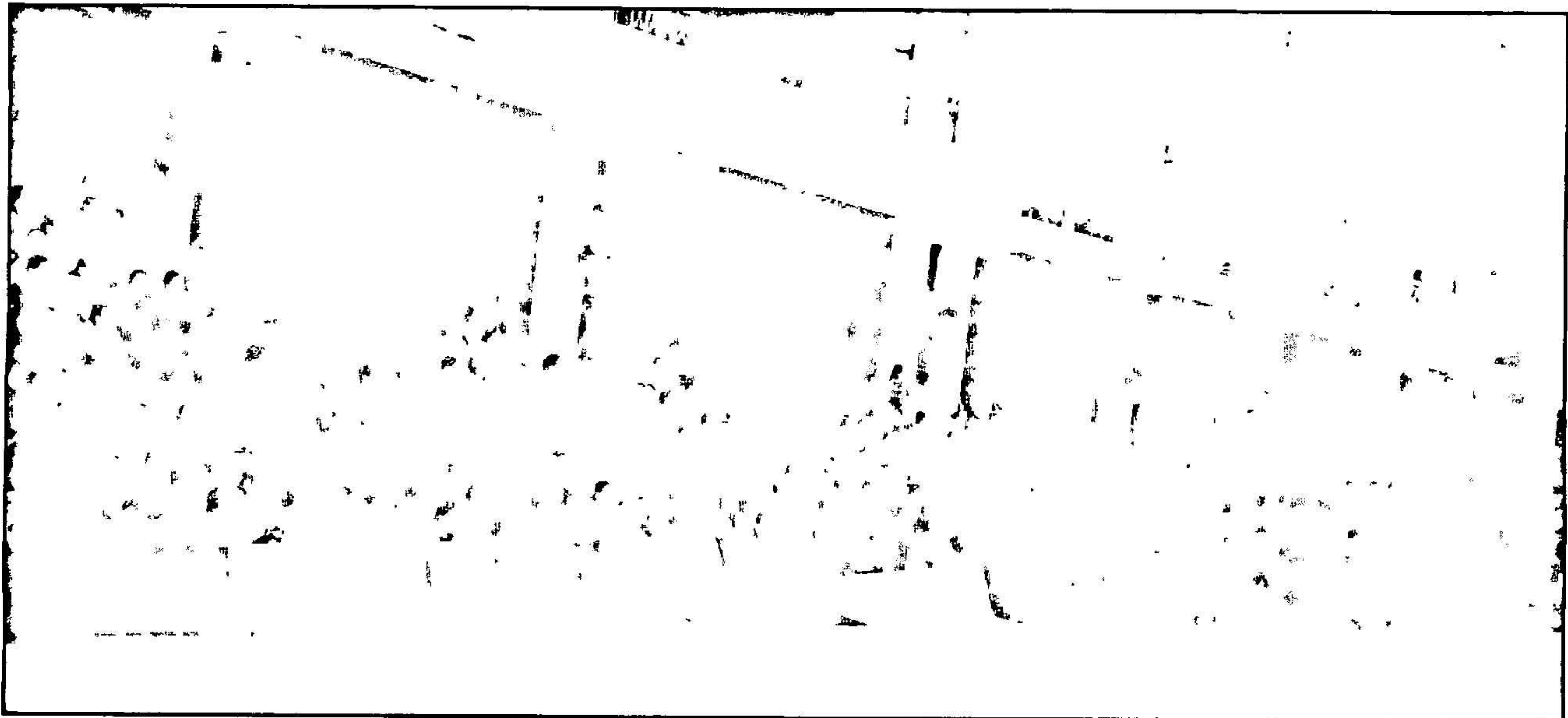

భారత ఈశాన్యం - మహిళా పోరాటాలకు చిరుగామీ

రమాసుందరి

భారతదేశ ఈశాన్యంలో ఉన్న అరుణాచల్ ప్రదేశ్, అస్సాం, మణిపూర్, మేఘాలయ, మిజోరాం, నాగాలాండ్, సిక్కిం రాష్ట్రాలను కలిపి ఏడుగురు అక్క చెల్లెళ్లు అనటం తెలిసిన విషయమే. ఈ ప్రాంతమంతా బ్రహ్మపుత్ర నదీ, దాని వుపనదులు ప్రవహిస్తూ ఉంటాయి. బ్రహ్మపుత్ర, ఇంఫాల్, బరాక్ లోయలూ; మేఘాలయ, త్రిపురల మధ్య వున్న ఇంకొన్ని చదును ప్రాంతాలు తప్ప ఎక్కువ భాగం కొండ ప్రాంతం. 51 రకాల అడవులు, ఖడ్గ మృగాలు, అడవి దున్నలు, ఔషధ మొక్కలు, 8000 రకాల పూల మొక్కలు, 35

ఆదివాసీ నృత్యాలతో బాటు; సత్రియ, మణిపురి డాన్సు ఇక్కడ సాంప్రదాయక నాట్యాలుగా చలామణి అవుతున్నాయి. కనులకు విందుగా ఉండే ఈ ప్రదేశం పర్యాటక రంగానికి ప్రసిద్ధి. అయితే ఇది నాణేనికి ఒక వైపే. ఈ సౌందర్యం మాటున మానని గాయాన్ని మోస్తోంది ఈశాన్యం.

ఈశాన్య రాష్ట్రాల చరిత్ర

ఈ రాష్ట్రాలకు రాతి యుగాల నాటి చరిత్ర, సంస్కృతీ ఉన్నాయి.

పౌరసత్వ మార్పు చిల్లుపై ఈశాన్య రాష్ట్రాల మహిళల పోరాటం

రకాల పంటలతో అరుదైన జీవన వైవిధ్యం గలిగిన ప్రాంతమిది. భారతదేశంలోనే 17 నేషనల్ పార్కులు (జాతీయ జంతు సంరక్షణా ప్రాంతాలు) ఉన్న ఏకైక ప్రాంతం ఇది. 220 భాషలు ఇక్కడ మాట్లాడతారు. అరుణాచల్ ప్రదేశ్, మేఘాలయ, మిజోరాం, నాగాలాండ్, సిక్కింలో ఇంగ్లీష్ అధికార భాషగా ఇప్పటికీ చలామణి అవుతోంది. 220 జాతుల ప్రజలు నివసించే ప్రాంతం ఇది. ఆ జాతులలో బోడో జాతి అది పెద్దది. అరుణాచల్ ప్రదేశ్, మేఘాలయ, మిజోరాం, నాగాలాండ్ లలో ముఖ్యంగా ఆదివాసీ ప్రజలు జీవిస్తున్నారు. బియ్యం, చేపలు వీరి ప్రధాన ఆహారం.

అనేక మంది రాజులు పరిపాలించి, అనేక దండయాత్రలకు గురి అయిన ప్రాంతం ఇది. ఆధునిక చరిత్రను బ్రిటిష్ వలసవాద కాలం నుండి తీసుకొంటే అస్సాం బ్రిటిష్ పాలన కింద బెంగాల్ ప్రెసిడెన్సీలో భాగం అయ్యింది. బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా అస్సాంలో అనేక తిరుగుబాట్లు జరిగాయి. 1947లో జరిగిన జండా మార్పిడితో అస్సాం భారతదేశంలో అంతర్భాగం అయ్యింది. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో జపాన్ స్థావరంగా మారిన మణిపూర్ 1947 ఆగస్ట్ 15 తరువాత స్వాతంత్ర్యం పొందితే, మణిపూర్ 'షిల్లాంగ్ విలీన ఒప్పందం'తో 1949 అక్టోబర్ 15న భారతదేశంలో విలీనం

అయ్యింది. మేఘాలయ అస్సాంలోనే రెండు జిల్లాలతో ఉంటూ పరిమిత స్వయంప్రతిపత్తి అనుభవిస్తూ ఉండేది. 1960 నుండి అక్కడ వేర్పాటువాద పర్వత ప్రాంత ఉద్యమాలు జరిగాయి. 1969లో అస్సాం పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం తరువాత మేఘాలయ స్వతంత్ర రాష్ట్రంగా ఏర్పడింది. 1972 జనవరి 21 నుండి ఆ రాష్ట్రానికి అసెంబ్లీ ఏర్పడింది.

నాగాలాండ్ ప్రజలు ఎప్పుడు వేరుగానే జీవించే వారు. రెండవ ప్రపంచయుద్ధం కాలంలో సుభాష్ చంద్రబోస్ సైన్యం, బర్మాని జయించి నాగాలాండ్ ఇప్పటి రాజధాని అయిన కోహిమా గుండా భారతదేశాన్ని ఆక్రమించాలని చూసి విఫలం అయ్యింది. నాగాలాండ్ చిన్న రాష్ట్రంలోనే 8 రకరకాల ప్రాంతాలు ఉన్నాయి. వివిధ రకాల భాషలు ఉన్నాయి. ఒకరి భాష ఒకరికి అర్థం కాదు. తమది చాలా పేద వెనుకబడిన ప్రాంతం కాబట్టి, తమ మానాన తమని వదిలేయమని నాగా ప్రజలు 1929లో సైమన్ కమిషన్ ను కోరారు. స్వతంత్రం వచ్చాక నాగాలు స్వయం ప్రతిపత్తి కలిగిన అస్సాంలో భాగంగా వుంటామని కోరారు. నెహ్రూ, వారు స్వతంత్రంగా ఉండటానికి హామీ యిచ్చి భారత యూనియన్ కలవమని కోరాడు. 1962 నుండి నాగాలాండ్ ఒక రాష్ట్రంగా ఏర్పడి భారతదేశంతో కొనసాగింది. అప్పటి నుండి నాగాలాండ్ లో అంతర్యుద్ధాలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. 1975లో రాష్ట్రపతి పాలన ఇక్కడ విధించారు. అనేక శాంతి కమిటీలు రంగంలోకి వచ్చాయి. ఇవన్నీ ఇక్కడి అంతర్గత ఫాక్షనల్ హింసకు ముగింపు ఇవ్వలేకపోయాయి. 2009-13 మధ్య ప్రతిసంవత్సరం 11 మందిదాకా పౌరులు చనిపోతూ వచ్చారు.

1972 వరకు యూనియన్ టెరిటరీగా ఉన్న అరుణాచల్ ప్రదేశ్, మిజోరాంత్ బాటు 1987లోనే రాష్ట్రంగా ఏర్పడింది. సిక్కిం పరిస్థితి ఇంకా విచిత్రమయింది. బ్రిటిష్ నుండి స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక తమకు స్వాతంత్ర్యం కావాలని వారి నుండి భరోసా తీసుకొన్నది. ఆ భరోసా స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక ఇండియాకు బదిలీ చేసేసి చేతులు

దులుపుకొన్నది బ్రిటిష్. ఇండియన్ యూనియన్ లో చేరటానికి ఒప్పుకొనని సిక్కింకు ఆనాటి ప్రధానమంత్రి జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ప్రత్యేక సంరక్షిత రాజ్యం హోదా ఇస్తానని ఒప్పుకొన్నాడు. కశ్మీర్ లాగానే ఉపదేశంగా ఇండియాలో కొనసాగుతూ రక్షణ, విదేశాంగ విధానం, కమ్యూనికేషన్స్ ఈ మూడింటిలో మాత్రమే తలదూరు స్తామని హామీ యిచ్చాడు. చొగ్యాలులు అనే రాజులు అప్పటి నుండి సిక్కింను పరిపాలిస్తూ వచ్చారు. 1962 చైనా యుద్ధంలో సిక్కింలోని నదుల మార్గాన్ని భారత్ మూసివేసింది. దాన్ని మళ్లీ 2006 వరకు తెరవలేదు. నెహ్రూ చనిపోయాక తరువాత ప్రధాన మంత్రి ఇందిరాగాంధీకి అంత సహనం లేకపోయింది. ఒక రకంగా బలవంతంగా సిక్కిం భారత రాష్ట్రం అయ్యింది (1979).

ప్రజల్లో అశాంతి - రాజకీయ కారణాలు

అంబేద్కర్ ఒక మాట అంటాడు. 'భారతదేశాన్ని బలవంతంగా తయారు చేశారు కానీ, అది దేశంగా తయారు అవలేదు. దేశ ప్రజలందరికీ ఉండాల్సిన ఒక్క ఉమ్మడి అంశం కూడా ఇక్కడ ప్రజల్లో లేదు' అని. నెహ్రూని అతి పెద్ద దేశానికి ప్రధానమంత్రిని చేయాలనే పట్టుదలతో కలుపుకొన్న ఈ ఈశాన్య భూభాగాలు రాజకీయంగా, భౌగోళికంగా మనతో కలిశాయి కానీ, మానసిక సాంస్కృతిక సమ్మేళనం జరగలేదు. 'సాయుధ దళాల ప్రత్యేక అధికారాల చట్టాన్ని' వినియోగించి చేసే పరిపాలనలో, ఆ ప్రాంతం అలజడి అయితే దాన్నే ఉగ్రవాదం అంటున్నారు.

అనేక అంతర్ బహిర్ తిరుగుబాటులు, అలజడులతో సతమతమయ్యే భారత ఈశాన్యంలో ప్రజలు శాంతి కాముకులు అయినప్పటికీ వారి సరైన అవకాశాలు అందలేదు. వారి వనరులు వారు అనుభవించలేని పరిస్థితిని భారత ప్రభుత్వం కల్పించింది. రూపు రేఖలలో విభిన్నంగా ఉండే ఈ ప్రజలను ప్రధాన భూభాగమైన భారత ప్రజలు స్వీకరించలేదు. ఇక్కడి ప్రజలు పనుల కోసం, ఉద్యోగాల కోసం, చదువుల కోసం ఇతర పట్టణాలకు వెళ్లి అక్కడ వివక్షకు గురి అవుతారు. సొంత ప్రాంతాల్లో అవకాశాల మృగ్యం, ఇతర ప్రాంతాల్లో అనాదరణ వారిని తిరుగుబాట్లకు ప్రేరేపించింది. ఈ తిరుగుబాట్లను అణిచి వేసే వంకతో భారత ప్రభుత్వం, ఇవి కల్లోలీత ప్రాంతాలు అని చెబుతూ ఇక్కడ 'సాయుధ దళాల ప్రత్యేక అధికారాల చట్టాన్ని' ప్రవేశపెట్టింది. ఈ చట్టం ప్రకారం సాయుధ దళాలు ఇక్కడ ప్రజలను ఎప్పుడైనా అదుపులోకి తీసుకొని విచారణ చేయవచ్చు. మిలటరీ చేసే అకృత్యాలను మామూలు కోర్టులు విచారించలేవు. ఈ చట్టాన్ని ఇక్కడి అస్సాం రైఫిల్స్ (ఆర్మీలో భాగం) విచ్ఛలవిడిగా వాడింది. ఇక్కడి ప్రజల ఉద్యమాలకు అణచివేతనే ఆయుధంగా వాడారు. దానికి ఈ చట్టం బాగా ఉపయోగపడింది. ఈ చట్టం ప్రజాజీవితాలను పీడనమయం చేసింది. జేబులో 1000రూపాయలు పెట్టుకొని బయటకు వెళ్లిన పురుషుడిని ఈ చట్టం వంకన అరెస్టు చేసి దోచుకోవచ్చు. స్త్రీలపై అత్యాచారాలు విచక్షణారహితంగా చేయవచ్చు. ఈ చట్టం మాటున

ఎన్కౌంటర్లు చేసి ఎందరో యువకులను పొట్టన పెట్టుకొన్నారు. ఈ AFSPA కు వ్యతిరేకంగా ఈశాన్య ప్రాంత మహిళలు తీవ్రస్థాయిలో విరుచుక పడ్డారు.

ఇక్కడ మహిళలు ఉద్యమాలలో ముందు భాగాన ఉంటారు. ఇక్కడ కూడా పితృస్వామిక సమాజం ఉన్నప్పటికీ మహిళలు సామాజిక చైతన్యంతోనూ, బాధ్యతతోనూ ఉంటారు. చాలా మంది మహిళలు తమకు సామాజిక జీవితం కూడా ముఖ్యమని భావిస్తారు. రాణీ గైడిన్యులు లాంటి విప్లవ మహిళలు ఇక్కడ నుండే వచ్చారు. ఈ ప్రాంతంలో స్త్రీ-పురుష నిష్పత్తి, భారతదేశంలో మిగతా ప్రాంతాలకంటే ఎక్కువగానే ఉంటుంది. భారతదేశాన్ని వాళ్లు ప్రధాన భూభాగం (Main land) అనే ఇప్పటికీ అంటారు.

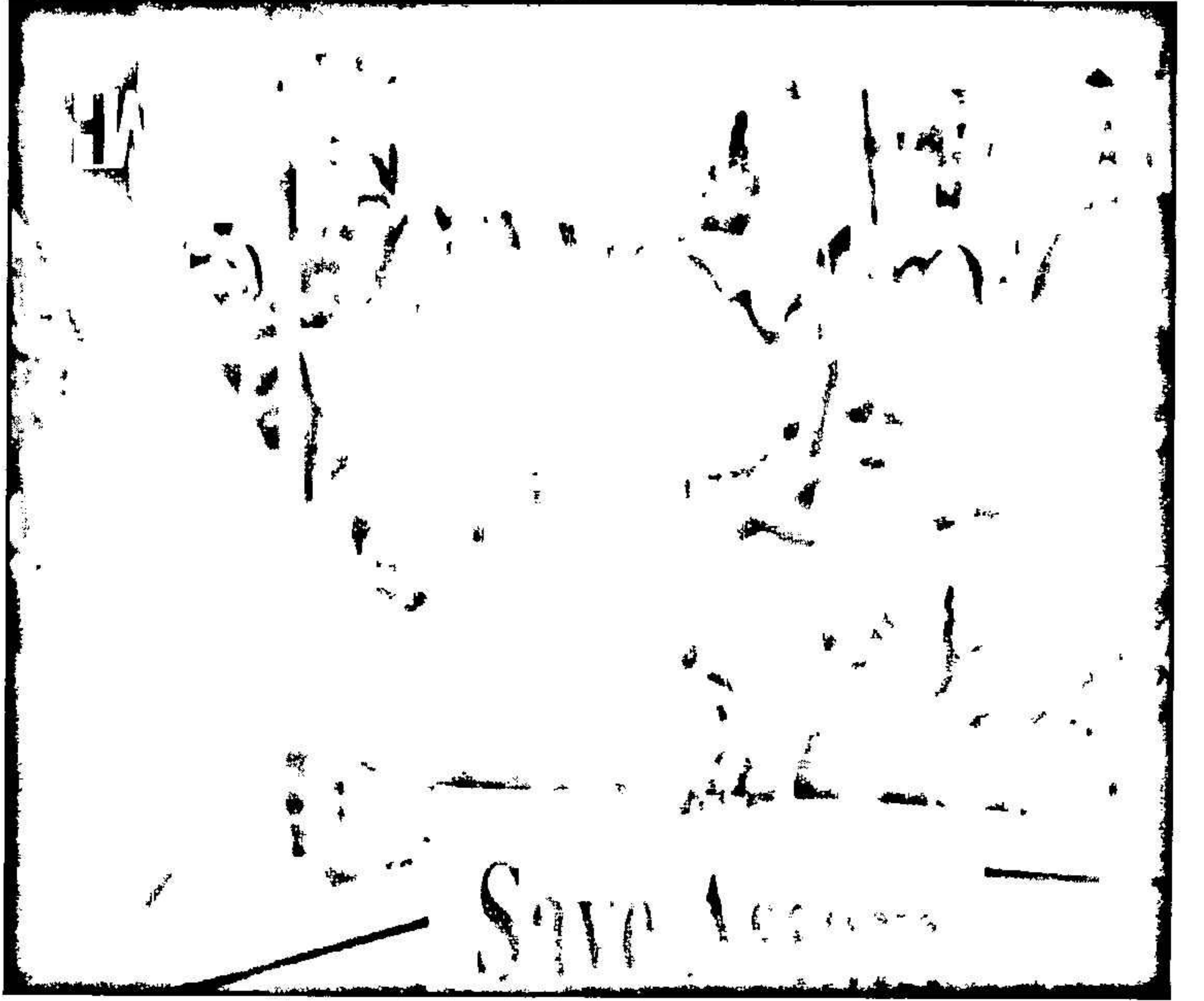
ఉద్యమ సింహాలు - మణిపురి మహిళలు

మణిపురి మహిళలు వారి సామూహిక శక్తితో ఎప్పుడూ ముందుంటారు. అయితే మణిపురి సామాజిక ఆర్థిక జీవితాల్లో వాళ్ల పాత్ర ఎంత ఉన్నప్పటికీ సమాజంలో వారికి అందాల్సిన స్థితి అందలేదు. వారి పాత్రకీ, వారి హోదాకీ తేడా ఇక్కడ ఉంటుంది. ఈ స్త్రీలెవరూ పరదాల మాటున ఉండరు. రెండవ ప్రపంచయుద్ధంలో పురుషులందరూ యుద్ధానికి వెళితే కుటుంబ పోషణ వీళ్లు నెత్తిన వేసుకొన్నారు. చిన్న చిన్న వ్యాపారాలు చేసేవారు. అలా ఏర్పడిందే ఇంఫాల్ (మణిపురి రాజధాని) నడిబొడ్డున ఉన్న 'అమ్మల మార్కెట్.' అక్కడ మహిళలు మాత్రమే వ్యాపారులుగా ఉంటారు. 'అమ్మల మార్కెట్' వ్యాపారానికే కాదు, మహిళా ఉద్యమాలకూ పోరాటాలకూ కేంద్రంగా ఉంటుంది. ఇంకా మణిపురి మహిళలు వ్యవసాయాధారిత పనులు ఎక్కువగా చేస్తుంటారు. ఆటల్లో మణిపురి అమ్మాయిల ప్రావీణ్యం వారిని అంతర్జాతీయ పోటీలవరకూ తీసుకొని వెళ్లింది.

సామాజిక ఉద్యమాలలో ఈ మహిళలు క్రియాశీలక పాత్ర పోషించారు. మణిపురి మహిళా ఉద్యమాలు రాజుల పాలనలో ఉన్నప్పటి నుండి మొదలై ఇప్పుడు క్రమబద్ధంగా సాగుతున్నాయి. సాయుధ దళాల ప్రత్యేక చట్టానికి వ్యతిరేకంగాను, మద్యపానానికి, మాదక ద్రవ్యాలకూ వ్యతిరేకంగా గొంతెత్తిన ఈ స్త్రీలు ఇప్పుడు 'పౌరసత్వ మార్పుల బిల్లుకు' వ్యతిరేకంగా పోరాడారు.

పౌరసత్వ మార్పు బిల్లు

ఈ సందర్భంగా ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో తీసుకొని రాబోతున్న ఈ 'పౌరసత్వ సంబంధిత మార్పుల బిల్లు' గురించి కొద్దిగా తెలిసి ఉండాలి. 1995 పౌరసత్వ బిల్లు ప్రకారం భారతదేశంలో పౌరసత్వం ఐదు విధాలుగా వస్తుంది. 1. పుట్టుక వలన 2. తల్లిదండ్రులు ఇక్కడ ఉండటం వలన (1950 జనవరి 26 నుండి 1992 డిశంబర్ 10 మధ్యన విదేశాలలో పుట్టినా, వారి తండ్రి ఇక్కడి పౌరుడు అయితే చాలు) 3. పుట్టుక ఇక్కడ నమోదు అవటం వలన (ఇంకో దేశంలో పుట్టినా కూడా ఇక్కడ నమోదు చేయిస్తే చాలు) 4. విదేశాలలో పౌరసత్వం తీసుకోకుండా ఉన్నా 5. భారత

భూభాగానికి అనుబంధంగా ఉన్న ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్నా (బహుశా అప్పట్లో కశ్మీర్, ఈశాన్య రాష్ట్రాలను ఉద్దేశించి ఈ క్లాజ్ పెట్టి ఉంటారు. ఇప్పుడు అవన్నీ మనవే అంటున్నారు)

ఇప్పుడు కథ అడ్డం తిరిగింది. కొత్త ప్రభుత్వాలు వచ్చి కొత్త కొత్త చట్టాలు వారి కోసం తీసుకొని వస్తాయి. బీజేపీ అధికారంలోకి వచ్చాక; 2016, పౌరసత్వ మార్పు చట్టంను ప్రతిపాదించారు. దీన్ని 2016, జూలై 15న లోక్ సభలో ప్రవేశ పెట్టారు. 1995 చట్టంలో మార్పులు చేయాలని ఈ బిల్లు ప్రతిపాదించింది. దీని ప్రకారం ఆఫ్ఘనిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్, పాకిస్తాన్ లో ఉంటున్న హిందూ, సిక్కు, బుద్ధిస్ట్, జైన్, పార్సీ, క్రిష్టియన్ వలసవాదులకు ఇక్కడ పౌరసత్వం ఇవ్వవచ్చు. ఈ లిస్ట్ లో ముస్లిములు మాత్రమే లేరు. అంతే కాకుండా గతంలో ఇక్కడ పౌరసత్వం రావాలంటే ఇక్కడ 11 సంవత్సరాలు జీవించి ఉండాలి. ఆ కాలాన్ని 6 సంవత్సరాలకు తగ్గించాలని ఈ బిల్లు ప్రతిపాదించింది.

బీజేపీ తన 2014 ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో హిందూ వలసవాదులను ఆహ్వానిస్తామని వాగ్దానం చేసింది. చేసిన కొన్ని వందల వాగ్దానాలు తుంగలో తొక్కిన ఘనత ఉన్న బీజేపీ ఈ ఒక్క వాగ్దానం కోసం మాత్రం నిరంతరం శ్రమించి ఈ బిల్లును ముందుకు తెచ్చింది. తుంగలో తొక్కిన వాటిలో కాశ్మీరీ పండితులకు కాశ్మీర్ లోయలో గౌరవనీయమైన జీవితాకాశాలను కల్పిస్తామనేది ఒకటి. ఐదేళ్లు గడుస్తున్నా వారిని ఏ మాత్రం పట్టించుకోలేదనీ వారు ఆరోపిస్తున్నారు. వారిలో చాలా మంది 1990 నుండి జమ్మూలోని కాంపులలో నివసిస్తున్నారు. అసలు ఎంత మంది కాశ్మీరీ పండితులు వెళ్లగొట్టబడ్డారు, ఎంత మంది హత్య చేయబడ్డారు అనే విషయాలలో కూడా లెక్కలు చెప్పటం లేదు.

ఆ విషయాన్ని పక్కన బెడితే ఈ బిల్లును అస్సాం, మణిపూర్ లో ప్రజలందరూ వ్యతిరేకించారు. బీజేపీతో అనుబంధంతో ఉన్న అస్సాం గణపరిషత్ ఆ బంధాన్ని తెంచుకొంటామని కూడా

ఈశాన్య ప్రాంతంలో జరిగిన ఆరు చారిత్రాత్మక మహిళా ఉద్యమాలు

1. న్యూపీ లాన్ (1904, 1939-40), మణిపూర్: న్యూపీ లాన్ అంటే మహిళా యుద్ధమని అర్థం. మొదట ఈ యుద్ధం మణిపూర్ లో బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా జరిగింది. 1904లో బ్రిటిష్ అవలంబించిన లాల్ అవ్, అంటే వెట్టి చాకిరీకి వ్యతిరేకంగా ఇది జరిగింది. 17-60 సంవత్సరాల వయసు ఉన్న పురుషులు 40 పని దినాల్లో 10 రోజులు ఉచితంగా పనిచేయాలనే నిబంధన పెట్టి బ్రిటిష్ వాళ్లు అక్కడ ఒక పోలీస్ స్టేషన్ ను నిర్మించాలని చూశారు. మగవారు కష్టపడటం వలన స్త్రీలు ఎన్నో సామాజిక ఆర్థిక అవరోధాలను ఎదుర్కోవాల్సి వచ్చింది. దాదాపు 5000 మంది మహిళలు ఇందులో పాల్గొన్నారు. ఈ ఉద్యమాన్ని బ్రిటిష్ వాళ్లు అణచివేసినప్పటికీ తరువాత ఈ వెట్టి చాకిరీని రద్దు చేశారు. ఈ మహిళా యుద్ధం రెండో దశ మణిపూర్ లో బ్రిటిష్ వాళ్ల, రాజులూ కలిసి అవలంబించిన వ్యాపార నియమాలకు వ్యతిరేకంగా జరిగింది. మణిపూరి ప్రజలకు దక్కనీయకుండా బియ్యాన్ని ఎగుమతి చేసేవారు. ఈ విధానం వలన ఆర్థిక కొరత, కరువు ఏర్పడ్డాయి. మహిళలు అందరూ సామూహికంగా ఈ ఎగుమతిని వ్యతిరేకిస్తూ బియ్యం బయటకు పోనీయకుండా ఆప ప్రయత్నించారు. నిరాయుధులైన మహిళలపై అధికారులు పోలీసులను నియోగించినపుడు అలుపు లేని పోరాటం చేస్తూ అనేకమంది మహిళలు మరణించారు. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం మొదలవటంతో ఈ ఉద్యమం ఆగిపోయింది.

2. మేర పైబి ఉద్యమం, మణిపూర్: ఈ ఉద్యమం మద్యపానం మాదకద్రవ్యాల వలన కలుగుతున్న సామాజిక అస్తవ్యస్తత, లైంగిక హింసలకు వ్యతిరేకంగా జరిగింది. మేర పైబి అంటే 'మహిళా దీపధారులు' అని అర్థం. తమ సమాజాన్ని రక్షించుకోవాలనుకొనే మహిళలు ఈ మహిళా దీపధారులు. ఈ ఉద్యమం 1970 ప్రాంతంలో ప్రారంభం అయ్యింది. అది ఇప్పుడు %శాఖీయా% (సాయుధ దళాల ప్రత్యేక అధికారాల చట్టం)కు వ్యతిరేకంగా కొనసాగుతోంది. 2004 జూలై 11న సాయుధ దళాలు తంజ్జామ్ మనోరమ అనే మహిళను యింటి నుండి తీసుకొని వెళ్లి, అత్యాచారం చేసి అతి క్రూరంగా చంపివేశాయి. ఆ హత్యకు వ్యతిరేకంగా 2004 జూలై 15న, ఈశాన్య రాష్ట్రమైన మణిపూర్ లోని కంగ్ల కోట (అస్సామ్ రైఫిల్స్ దాన్ని స్వాధీనపరుచుకొని వాళ్ల కేంద్రంగా చేసుకొన్నారు) వద్ద నగ్న ప్రదర్శన చేశారు. 12 మంది ఆడవాళ్లు బట్టలు విప్పి నగ్నంగా 'భారత్ ఆర్య్, మమ్మల్ని రేప్ చేయండి' అంటూ, ఆర్య్ స్థావర గేటులను బాదుతూ నిరసన తెలియచేశారు. మిగతా మహిళలు వారికి సహకరించారు. నగ్న ప్రదర్శన చేసిన మహిళల పేర్లు: ముంటుం ఇబెంహల్, రమణి, మెమోన్, మెమా, జ్ఞాన్బి, ఇబేటోంబి, టోంబి, జమిని, తరుణి, జీబాంమాల, జ్ఞానేశ్వరి, సరోజినీ. వీరిలో ఇబేటోంబి 2013లో మరణించారు.

3. ఈరోమ్ షర్మిల, మణిపూర్ : ఈమె AFSPA కు వ్యతిరేకంగా 16 సంవత్సరాలు నిరాహారదీక్ష చేసింది. 2000 సంవత్సరంలో అస్సాం రైఫిల్స్ 10మంది వ్యక్తులను కాల్చివేసింది. అందులో టీనేజ్ పిల్లలు కూడా ఉన్నారు. ఈ ఆటవిక హత్యలకు చలించిపోయిన షర్మిలా తన నిరాహారదీక్షను అదే సంవత్సరం నవంబర్ లో ప్రారంభించింది. ఆమెపై సెక్షన్ 309 ప్రకారం ఆత్మహత్యా అభియోగం అంటూ కేసు పెట్టారు. ఆమె ఆ పదహారు సంవత్సరాలు ఆసుపత్రి కారాగారంలో గడిపింది. 'నాకు జీవితం మీద ఎన్నో ఆశలు ఉన్నాయి. అయితే నా రాష్ట్రం నుండి ఆ సాయుధ దళాల ప్రత్యేక చట్టాన్ని ఉపసంహరించాలని కోరుకుంటున్నాను' అని ఆమె సుప్రీం కోర్టుకు చెప్పింది. 16 సంవత్సరాల తరువాత ఆమె తన నిరాహారదీక్షను విరమించి ఎన్నికలలో పాల్గొని ఓడిపోయింది.

4. మిజో మహిళల పోరాటం, మిజోరాం : 'మిజో హ్యాయిచ్చే ఇన్నూపాల్ ఖామ్' (MHIP) అనే మహిళా సంఘం ఒక గొప్ప ఉద్యమాన్ని మొదలు పెట్టింది. ఈ సంఘం మిజో వివాహ చట్టాలలో మార్పులు రావాలని పోరాడుతుంది. మిజో వివాహచట్టం, 2013వీ మిజో వారసత్వ చట్టం 2013, మిజో విడాకుల చట్టం 2013 లకు వ్యతిరేకంగా పోరాడుతుంది. ఈ చట్టాల్లో ఉన్న కన్యాశుల్కం అనే పద్ధతిని నిషేధించాలని వీరు కోరుతున్నారు. మహిళలపై జరుగుతున్న హింస, పని స్థలాల్లో అణచివేత, రాజకీయాల్లో 33% మహిళా రిజర్వేషన్ - వీటికి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్నారు.

5. నాగా అమ్మల సంస్థ (NMA), నాగాలాండ్ : ఈ సంస్థను 1984లో స్థాపించారు. ఇది ప్రస్తుతం శాంతి సంస్థాపన కోసం పని చేస్తుంది. 'రక్తం చిందించవద్దు' అనే స్లోగన్ తో తన ఉద్యమాన్ని కొనసాగిస్తుంది. మానవహక్కుల ఉల్లంఘనకూ, లైంగిక హింసకూ, మద్యపానం మాదక ద్రవ్యాలకూ వ్యతిరేకంగా వీరి ఉద్యమం కొనసాగుతుంది. నాగాలాండ్ లో రహస్య గ్రూపుల మధ్య కొనసాగుతున్న హింసను అడ్డుకోవటానికి, శాంతిని కల్పించటానికి ఈ సంస్థ పని చేస్తుంది. వీటన్నితో పాటు సాయుధదళాల ప్రత్యేక అధికారాల చట్టం రద్దు కోసం మేర పైబితో కలిసి పనిచేస్తుంది.

6. అస్సాం మహిళా సమితి, అస్సాం: ఈ ఉద్యమం భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం అంత వయసు కలిగినది. మహిళల అక్షరాస్యతా లోపం, వివక్ష, పని స్థలాల్లో తక్కువ వేతనాలు, మంత్రగత్తెల పేరిట సంహారం లాంటి సామాజిక అంశాలపై పని చేస్తుంది. ❀

బెదిరించింది. ఈ బిల్లు ఇక్కడి స్థానిక ప్రజల భాషా, సాంస్కృతిక అస్తిత్వాలకు వ్యతిరేకంగా పని చేస్తుందని భావించింది. ప్రజా ఒత్తిడితో క్రిజ్జక్ ముక్తి సంగ్రామ్ సమితి లాంటి సంస్థలూ, ఆల్ అస్సాం స్టూడెంట్స్ యూనియన్ ఈ బిల్లుకు వ్యతిరేకంగా ముందుకు రావాల్సి వచ్చింది. మత ప్రాతిపదిక మీద పౌరసత్వాన్ని ఇవ్వటాన్ని అన్ని ప్రతిపక్ష పార్టీలు వ్యతిరేకించాయి (కాంగ్రెస్ తో సహా). ఈ బిల్లు చట్టం అయితే, ఎన్ఆర్సీ (National Registration of Citizenship) నవీకరణను రద్దు చేస్తుందని కూడా వాదించాయి ఈ పార్టీలు. అప్పుడే ఎన్ఆర్సీ అప్ డేటింగ్ అస్సాంలో ప్రారంభం అయ్యింది.

ఎన్ఆర్సీ అంటే ఏమిటి?

‘జాతీయ పౌరసత్వ నమోదు’ అని దీన్ని అనవచ్చు. 1951లో బంగ్లాదేశ్ ఏర్పడ్డాక అస్సాంలో కొంత భాగం అటు వెళ్లిపోయింది. అప్పుడు మొదటి ఎన్ఆర్సీ ని రాసుకొని ఎక్కడి పౌరులు అక్కడ రిజిస్టర్ చేసుకొన్నారు. మార్చి 24, 1971 అర్ధరాత్రి కొంతమంది బంగ్లాదేశ్ నుండి అస్సాంలోకి ప్రవేశించారు. (బంగ్లాదేశ్ లోని అంతర్గత సంక్షోభం వలన) నిజానికి వారు ఇక్కడి వారే. ప్రజల ప్రమేయం లేకుండా జరిగిన విభజన పర్యవసానమే ఈ వలసలు. వారికి వ్యతిరేకంగా అస్సాం విద్యార్థులు చాలా కాలం అలజడులు జరిపారు. అలా వచ్చిన వారిని గుర్తించటానికి 1985లో ‘అస్సాం ఒప్పందం’ జరిగి దానిలో అప్పటి ప్రధాన మంత్రి రాజీవ్ గాంధీ, ఆల్ అస్సాం స్టూడెంట్స్ యూనియన్ సంతకాలు జరిగాయి. పౌరసత్వ నమోదును అప్ డేట్ చేయాలని నిర్ణయం జరిగింది. బీజేపీ ప్రభుత్వం 2014లో అధికారంలోకి వచ్చాక ఈ పనిని తనకు అనుకూలంగా మార్చుకోదలుచుకొన్నది. ఈ ప్రక్రియలో ముస్లిములు 1971కి ముందు నుండి ఇక్కడ నివసిస్తున్నట్లు ఆధారాలు చూపించాల్సి వచ్చింది. ఈ ఎన్ఆర్సీ నవీకరణ 2017 డిశంబర్ కు పూర్తి అయ్యేసరికి ఎంతోమంది ముస్లిములు అన్యాయంగా తమ పౌరసత్వాన్ని కోల్పోయారు. పేర్లలో ఉన్న చిన్న చిన్న తేడాలు, తండ్రుల పేర్లలో ఉన్న తేడాలు లాంటివి సాకుగా చూపిస్తూ వారి పౌరసత్వాన్ని తిరస్కరించారు. పేదలు, చదువు రానివారు ఎక్కువగా బలి అయ్యారు. పౌరసత్వ పత్ర ధృవ పత్రాలు దాచి ఉంచుకొనే సౌకర్యాలు వారికి ఉండవు. అక్షరాల్లో వచ్చే తేడాలు వారికి తెలియవు. మాజీ రాష్ట్రపతి జాకీర్ హుస్సేన్ బంధువులకు కూడా పౌరసత్వ సమస్యలు వచ్చాయి. ‘పౌరసత్వ నమోదు ప్రక్రియ’ చివరకు ‘పౌరసత్వ బహిష్కృత ప్రక్రియ’గా మారిందని ముస్లిములు ఆవేదనతో అన్నారు.

మహిళకు మరీ కష్టం

మహిళలకు జన్మ ధృవ పత్రాలు ఉండే అవకాశాలు తక్కువ. వాళ్లలో బడులకు వెళ్లగలిగిన వాళ్లు అరుదు. చిన్న వయసులోనే పెళ్లిళ్లు అవుతాయి. మొదటి సారి, వారి పేరు వోటర్ల లిస్ట్ లో వచ్చేసరికి వాళ్లు, వారికి పెళ్లి అయిన గ్రామంలో నివసిస్తుంటారు. తండ్రుల పేర్లు ధృవ పరిచే పత్రాలు వారి దగ్గర ఉండవు. వలస

కార్మికులు భవన నిర్మాణానికి, రోడ్ల నిర్మాణానికి, బొగ్గు తవ్వకందారులుగా పలు ప్రాంతాలు వలస పోతుంటారు. వారి అస్సాంలోనే ఏ జిల్లాకు వెళ్లినా పోలీసులు వారిని బంగ్లాదేశ్ నుండి వచ్చిన అక్రమ వలసదారులుగా చూస్తుంటారు. వారికి చట్టపరమైన సహాయం యిచ్చే వారు లేరు. తమ పౌరసత్వం నిలుపుకోవటానికి ఎంతో డబ్బును వాళ్లు ధారబోయాల్సి వస్తుంది.

ఇది ఇలా ఉంటే బీజేపీ పెట్ట తలపెట్టిన ఈ ‘పౌరసత్వ మార్పు బిల్లు’ మతప్రాతిపదికన వలసవాదుల పౌరసత్వాన్ని నిర్ణయిస్తుంది. జాతీయ పౌరసత్వ నమోదు (ఎన్ఆర్సీ) వలసవాదులను నిర్ణయించేటపుడు మతాన్ని ప్రాతిపదికగా తీసుకోదు. ఇప్పటికి బంగ్లాదేశ్ కు చెందిన ముస్లిం వలసవాదులతో 6 డిటెన్షన్ కాంపులు అస్సాంలో ఉన్నాయి. వారు అక్కడ నానా కష్టాలు పడుతున్నారు. వారి గురించి ఇంకా ఎటువంటి నిర్ణయం తీసుకోలేదు. ఇప్పుడు ఈ ‘పౌరసత్వ మార్పు బిల్లు’ చట్టంగా వస్తే ముస్లిములు కానివారందరూ పై కష్టాలు ఏవీ లేకుండా అస్సాం, మణిపూర్, మేఘాలయలలోకి వచ్చేయవచ్చు. ఇది కచ్చితంగా ముస్లిములకు వ్యతిరేకమైన వివక్ష మాత్రమే. ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో ఉన్న ముస్లిములను ఎన్ఆర్సీ నవీకరణ పేరుతో వెళ్లగొట్టి, పౌరసత్వ సంబంధిత బిల్లుని ప్రవేశపెట్టి హిందువులను ఈశాన్యంలో డంప్ చేసి, ఆ ప్రాంతంలో తిరుగులేని జండా పాతాలనే బీజేపీ పథకమే ఇది.

మేఘాలయ ప్రజలు కూడా ఈ బిల్లును వ్యతిరేకిస్తున్నారు. బీజేపీతో అనుబంధంతో ఉన్న అధికార పార్టీ మేఘాలయ డెమోక్రాటిక్ అలియన్స్ పార్టీ కూడా ఈ బిల్లును వ్యతిరేకిస్తోంది. ఈ బిల్లును లోక్ సభలో పెట్టాక జాయింట్ సెలక్ట్ కమిటీకి అప్పజెప్పారు. ఆ కమిటీ సభ్యులు బారక్ వాలి, బెంగాలీ జనాభా అధికంగా ఉన్న అస్సాం ప్రాంతం, మేఘాలయాలను సందర్శించి వివిధ సంస్థలతో మాట్లాడారు. వాళ్లు ఇచ్చిన రిపోర్ట్ ప్రకారం మళ్లీ ఈ సంవత్సరం (2019) జనవరిన బీజేపీ పట్టుబట్టి ఈ బిల్లును లోక్ సభలో పాస్ చేయించుకొన్నది. హోం మినిస్టర్ రాజనాథ్ సింగ్ ఈ బిల్లును పొగిడితే కాంగ్రెస్ ఇతర ప్రతిపక్షాలతో కలిసి వాక్ అవుట్ చేసింది.

ఈశాన్య రాష్ట్రాలు అంతట నిరసన జ్వాలలు భగ్గుమన్నాయి. ఈశాన్య ప్రాంతంలో ఇప్పటికే వెల్లువెత్తి వస్తున్న జనాభా కారణంగా నిరుద్యోగం పెరిగి పోయింది. అడవుల నిర్మూలన జరుగుతోంది. భూములు కోతకు గురి అయిపోతున్నాయి. జంతువులను దొంగతనంగా వేటాడటం పెరిగిపోయింది. ఇంతకు ముందు ఏనుగులు అటవీ ప్రాంతంలో నివసిస్తూ ప్రజలను ఇబ్బంది పెట్టేవి కావు. అడవుల నిర్మూలన వలన అవి నివాస ప్రాంతాలకు చేరి ప్రాణ నష్టం, ఆస్తి నష్టం కలిగిస్తున్నాయి. ఇప్పుడు మనిషికి, ఏనుగుకూ మధ్య యుద్ధం జరుగుతోంది అక్కడ. నరేంద్ర మోడి ఎన్నిక ప్రచారంలో, తాము అధికారంలోకి వస్తే బంగ్లాదేశ్ లో ఉన్న హిందువులు అందరూ ఇక్కడికి తట్టా, బుట్టా సర్దుకొని వచ్చేయవచ్చునని హామీ ఇచ్చాడు. దాని గురించి మాట్లాడుతూ ఇక్కడి ప్రజలు ‘వాళ్లందరినీ తమ సొంత రాష్ట్రమైన గుజరాత్ కు

అహ్వనించవచ్చు కదా. అది స్టార్ట్ సిటీగా ఉండాలి, మేము నాశనం అయిపోవాలా' అంటూ ఆక్రోశం వెళ్లబుచ్చారు. పచ్చని పర్వతాలు, టూరిష్టు ప్రదేశాలు, పరిశుభ్రమైన నదులు ఉన్న ఈ ప్రాంతం మూడు దేశాల నుండి రాబోయే పది లక్షల మంది వలసవాదులతో కిక్కిరిసి పోయే ప్రమాదం ఉందనీ, ద్వేషపూరిత నేరాలు పెరిగే అవకాశం ఉందనీ ఆందోళనకు దిగారు.

దాదాపు 70 సంస్థలు ఈ ఉద్యమంలో పాల్గొన్నాయి. ఈ చట్టం కనుక వస్తే ఇక్కడి స్థానికులు మైనారిటీ అయిపోతారనీ, బీజేపీ ఆర్ఎస్ఎస్లు హిందూ రాష్ట్రాన్ని నిర్మించే ప్రక్రియలో భాగమే ఇది అని వాళ్లు అన్నారు. అస్సాం యువకులు దిగంబర ప్రదర్శన చేశారు. మహిళలు కొందరు శిరోముండనం చేసుకొని తమ నిరసన తెలిపారు. అస్సాం, మేఘాలయ, మణిపురి, అరుణాచల్ రాష్ట్రాలలో; పలుమార్లు బందులు, దిగ్బంధనాలు జరిగాయి. భారత రత్న అవార్డు పొందిన భూపేన్ హజారిక కొడుకు, మరణించిన తన తండ్రికి ఇచ్చిన ఈ అవార్డును ఈ 'పౌరసత్వ మార్పు బిల్లు' వస్తే నిరాకరిస్తామని ప్రకటించాడు. ఈ పౌరసత్వ సంబంధిత మార్పుల చట్టం వస్తే తన పద్మశ్రీ అవార్డును తిరిగి ఇచ్చేస్తానని మణిపురి నిర్మాత అరిబామ్ శ్యామ్శర్మ ప్రకటించాడు. ఈ ఆందోళన సెగ ఇక్కడ పాలక పార్టీ అయినా బీజేపీకి తగిలింది.

మహిళల క్రియాశీలక పాత్ర

మహిళలు పెద్ద ఎత్తున ఈ ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు. మణిపురిలో వీరేన్సింగ్ ప్రభుత్వాన్ని నిలదీసి అడిగారు. స్థానిక ప్రజలను దెబ్బ తీస్తున్న ఈ బిల్లుకు వ్యతిరేకంగా 'అమ్మ మార్కెట్టు' మహిళా వ్యాపారులు షుమారు 4000 మంది ప్రదర్శన చేశారు. చెట్లను రోడ్లకు అడ్డం వేసి రోడ్లను దిగ్బంధనం చేశారు. అస్సాంలో బీజేపీ రాష్ట్ర ప్రధాన కేంద్రం వద్ద మహిళలు ప్రదర్శన చేశారు. బీజేపీకి, ఆర్ఎస్ఎస్కి వ్యతిరేకంగా నినాదాలు చేశారు. పోలీసు లారీచార్జీలకు వెరవకుండా చివరివరకు నిలబడ్డారు.

ఎట్టకేలకు వీరేన్సింగ్ దిగి రావాల్సి వచ్చింది. బిల్లును ఆపటానికి ప్రయత్నిస్తానని చెప్పాడు. అయితే ప్రస్తుతానికి ఈ బిల్లుని రాజ్యసభలో పెట్టకుండా ఆపారు. బిల్లు ఆగిపోవటానికి కారణం మణిపురీ బీజేపీ ముఖ్యమంత్రి వీరేన్సింగ్ అనీ, అతను శక్తి కొలది బిల్లు రాకుండా పోరాడాడనీ బీజేపీ శక్తులు గొప్పలు పోతుండగా, ఉద్యమకారులు వారిని హేళన చేశారు. ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో పెల్లుబుకిన ఉద్యమాలే ప్రస్తుతానికి బిల్లును ఆపాయి అనేది వాస్తవం.

ఈ ఉద్యమంలో ఈశాన్య రాష్ట్రాల మహిళల పాత్ర తక్కువది కాదు. కార్ల మార్చ్ అన్నట్లు 'చరిత్ర తెలిసిన ఎవరైనా కూడా గొప్ప సామాజిక మార్పుల సంభవం మహిళలు లేకుండా జరగదని గుర్తిస్తారు' ❀

40వ పేజీ తరువాయి

అలాగే తాము పెంచుకునే కుక్కల్ని కుటుంబ సభ్యుల్లో ఒకరిగా చూసుకోవడం సంచార జాతులు, దళిత గూడేలలో మామూలుగా ఉంటుంది. కుక్కని గోరీ దేవి అని పూజించేవారి కన్నా వీరికి దాని మీద మమకారం ఎక్కువ. ఎందుకంటే కుక్కలు వారికి వేటాడడంలో సహాయం చెయ్యడం, చీకట్లో దారి చూపించడం, శత్రువుల అడుగుజాడలను పసిగట్టి అప్రమత్తం చెయ్యడం వంటి అవసరాలెన్నో తీర్చే కొడుకు పాత్ర పోషిస్తాయి. అందుకే అవి చనిపోతే ఇంటిల్లిపాదీ పొగిలి పొగిలి ఏడుస్తారు. దానికి వాడ వాడ అంతా కలిసి ఊరేగింపుగా అంతిమ సంస్కారం నిర్వహించడంతో ఈ సినిమా మొదలౌతుంది. కథానాయకుడు పెరుమాళ్ సగటు దళిత యువకుడికి ప్రతీక. అతనికి తన కులం వలన కలిగే ఆత్మ న్యూనత, సంచయం వంటి లక్షణాలతో పాటుగా బతుకుదెరువు కోసం దొరికిన ప్రతి పనీ చెయ్యడం, దుర్మార్గం అనిపించే దానిమీద సహజమైన వ్యతిరేకతను ప్రదర్శించే తెగువ, ధైర్యం వంటి అంశాలతో పాటు వారి కట్టు, బొట్టులను కూడా నిజ జీవితంలో కనిపించే విధంగా చిత్రించాడు. అయితే కథానాయకుడు పెరుమాళ్ ఏదో గాలివాటంగా కాకుండా తను కాలేజీలో ఒక స్పష్టమైన దృక్పథంతో, ఆకాంక్షతో లా కోర్సును చదవడానికి వచ్చినట్టు చెప్పడం ఈ సినిమాలో దర్శకుడు ఏమి చెప్పాలనుకున్నాడో తెలుస్తుంది.

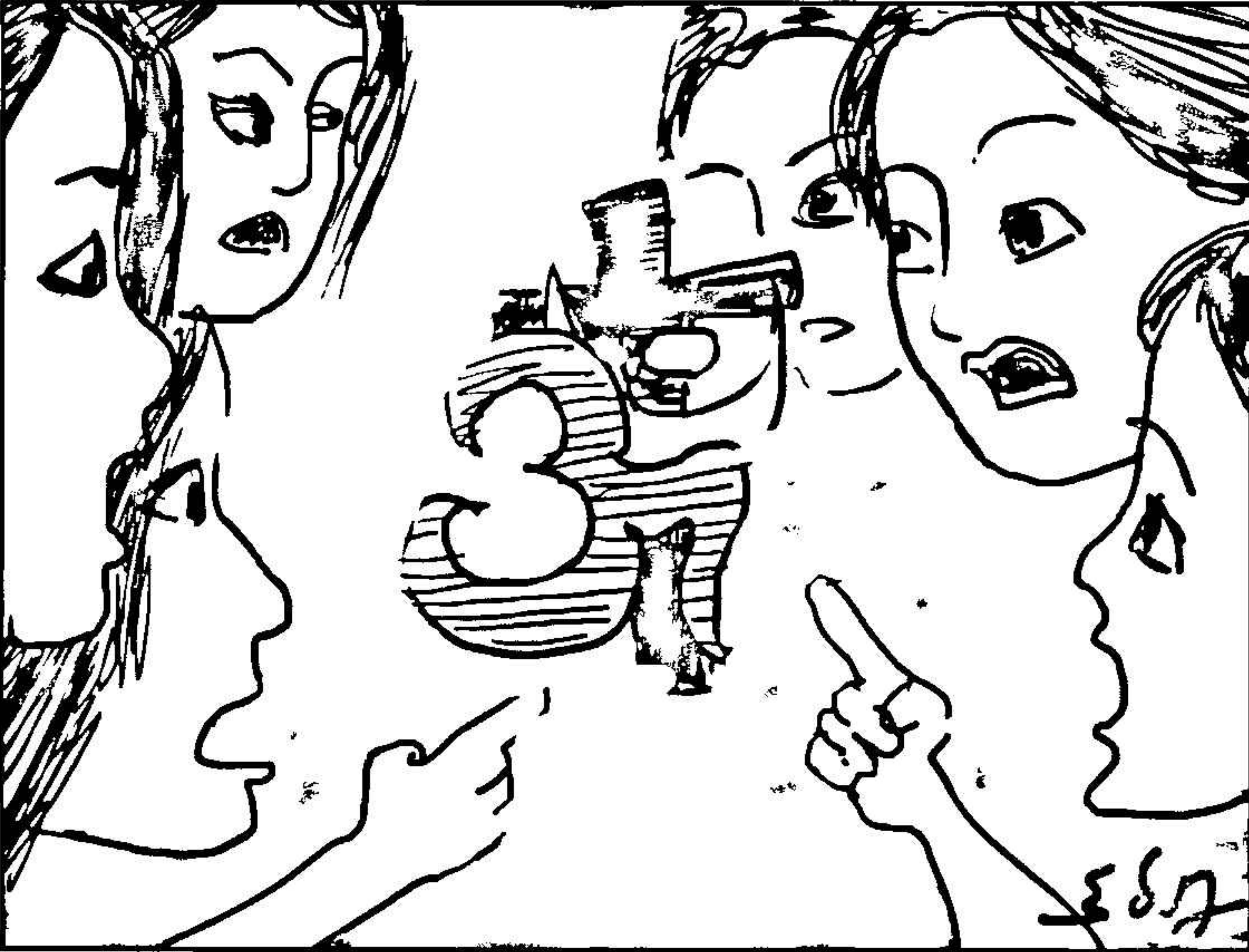
'పరయేరుం పెరుమాళ్' సినిమాలో హీరో, హీరోయిన్లుగా నటించిన కథిర్, ఆనంది తమ తమ పాత్రల్లో చక్కగా ఒదిగిపోయారు. దళిత యువకుడితో జీవితాన్ని ఇష్టంగా భావించే అగ్రకుల అమ్మాయిగా హీరోయిన్, జ్యోతి మహాలక్ష్మిని కుల హత్యలు చేసే తాపీపని వాడికి గానీ, సమాజం నుంచి వచ్చే ఇతర ప్రలోభాలకు గానీ లొంగకుండా హీరో పెరుమాళ్ విషయంలో ధృఢమైన సంకల్పంతో ఉండే ధైర్యవంతురాలిగా, హీరో పెరుమాళ్ని పరిస్థితుల నుంచి రూపుదిద్దుకున్న గొప్ప పోరాట యోధుడిగా ఆశావహుడిగా చిత్రించడంతో పాటు కథానాయకుడు ఏదో డాక్టర్ అవ్వబోయి యాక్టర్ అయినట్టుగా కాక అతనికి తన కార్యాచరణ పట్ల ఓ స్పష్టమైన అవగాహన ఉన్నట్టు చిత్రించడం దర్శక నిర్మాతల దృష్టి కోణాన్ని పట్టి ఇస్తుంది. వ్యవస్థ నుంచి అనధికార ఆమోదముద్ర పొంది నిరాటకంగా జరుగుతున్న కిరాయి కులహత్యల్ని కూడా ఈ సినిమా ఎండగట్టింది. వేటకు గురై, ఊరవతలకు నెట్టివేయబడిన వాళ్లు తిరగబడతారు, తమ హక్కుల గురించిన స్పృహ పొంది చరిత్రని తిరగరాస్తారనే సందేశాన్ని ఈ సినిమా ఇస్తుంది. ఆ విషయం తమ పాత్రల ద్వారా చెప్పించే దమ్ము, ధైర్యం దర్శక నిర్మాతలు, మారి సెల్వరాజ్, పా.రంజిత్లలో నిండుగా ఉన్నాయి. అది వారు పీల్చుకుని పెరిగిన ఉద్యమ వాతావరణం నుంచి, పొందిన కులనిర్మూలనా స్పృహ నుంచి వారికి సహజంగా అబ్బింది. పా.రంజిత్లు, సెల్వరాజ్లు మనకూ కావాలి. నల్లటి మురికిలో ఇంద్ర ధనస్సుని కలగానే సాహసం మనమూ చేద్దాం. 'పరయేరుం పెరుమాళ్, B.A, B.L. మనకీ ఓ బులుగు మంట కావాలనే కోరికని రగిలిస్తుంది. ❀

మాకెవ్వరు?!

నంబూరి మనోజ్

ఆ పాప మెడలో క్రాస్ వేలాడుతుంది. ఆ పాప మోకాళ్ళపై కూలబడి “ప్రభువా!” అంది గట్టిగా. కొండగట్టు యాక్సిడెంట్ మరో బుడ్డోడు “ఔను, నువ్వు మా బస్సులో లేవే? ఏడ్చుంచి పడ్డావ్? రైలులోనా?” అన్నాడు సాలోచనగా.

పాప ఇవేం పట్టించుకోకుండా చేతులు దగ్గరకు చేర్చి, “ఏం ప్రభూ! నేను అమ్మతో కలిసి ప్రతి ఆదివారం నీ మందిరానికి రాలేదా? అక్కడున్నోళ్లందరినీ నువ్వు దీవించి రక్షిస్తావని అమ్మ చెప్పింది. ‘నమ్మకముంచండి, రక్షించబడుదురు’ అని పాస్టర్ గారు హెళారు పెట్టేవాళ్లు. నేను నువ్వు రక్షకుడివని నమ్మినా! అందుకే సర్కార్ బాత్రూంలో అటెండర్ తాత నన్నిలా రక్కేసి, నాలో ఏదో కుక్కేసి, నా నోరు నొక్కేస్తే, నేను భయంతో అసయ్యంతో, బాత్రూమ్ వాసనకి అల్లాడిపోతూ ‘కాపాడు ఏసయ్యా, రా వచ్చి కాపాడు’ అని మస్తు ఏడిసినా. నువ్వు రాలేదెందుకనీ? నన్ను నేలకేసి నొక్కి నోరు మూసేసినప్పుడు ముక్కు దోక్కుపోయి, నువ్వొస్తావని ఆశతో చూస్తుంటే ఊపిరాడక ఇలా వచ్చేశాను. అమ్మ వాళ్లు నా కోసం ఎంత ఏడుస్తున్నారో!” వాడిన ముఖంతో చిన్న స్కూలు గొనుతో రక్తం తుడుచుకుందుకు అవస్థ పడుతూ ఆక్రోశంతో అడిగింది.

శిలువపై అందరి కోసం రక్తం చిందించిన ప్రభువు పాప రక్తధారలు చూడలేక, ముఖం పక్కకు తిప్పుకొని కళ్లు తుడుచుకొన్నాడు. దీనంగా మారిన ఆయన కళ్లు ఈ సారి పసిదానికోసం రక్తం చిందించాయి.

“ఈ రగతం పాపాలు కడగతనంటూ అనవసరంగా ధారబోసినవ్. ఎప్పుడో నువ్వు కడిగినంతలో అవి ఆగలేదు సరిగదా, మరీ పెచ్చుమీరి పోతున్నాయి. ఆనక మరోసారి కడగవా అన్నట్టు. చేసుకుంటూనే పోతున్నారు ఇంకా ఇంకా పాపాలని నా డౌటు,” అంది పాప కోపంగా చూస్తూ.

“దుర్గమ్మా! నన్ను గుర్తు పట్టావా? నాన్నతో గొడవపడి, విరక్తితో మా అమ్మ నీ పాదాల చెంత కృష్ణమ్మలోకి నాతోపాటుగా దూకేసింది. నీ మీదకి ఆ నీళ్లు చిందలేదా? నా ఏడుపు నీ చెవిన సోకలేదా? ఇంట్లో ఏవో నాలుగు ముఖాలు, ఇప్పుడు అమ్మతో ఆటోలో నోట్లో వేలు చీకుతూ చూసిన నాలుగు బస్సులూ, నాలుగు వీధులూ, చివరగా ప్రకాశం బారేజీ, ఇదే నేను చూసిన జీవితం!

“అయితే ఇప్పుడేమంటావు తల్లీ!” అన్నాడు అంత లావు హనుమంతుడు బేలగా. ఎదురుగా నలుగురు పిల్లలు! వారిలో మెరికలాంటి ఓ పిల్ల ఇందాకట్టుండీ ఆయన్ను తెగ ఇబ్బంది పెట్టేస్తోంది. మిగిలిన పిల్లల ముఖాలన్నీ బాధా, కోపం కలగలిసి అలసిపోయినాయి.

“ఎందుకీ తల్లీ, అమ్మ పిలుపులు?! పసివాళ్లు అమాయకులు. ఏ పాపం ఎరుగని వాళ్లు అంటారే, మరి మమ్మల్నెందుకు అలా భరించలేని బాధ పడుతూ చచ్చేలా చేశావ్? మేం నిన్నే ఎందుకు అడుగుతున్నామంటే, మరి ‘కొండగట్టు ఆంజనేయుడి కాడ మొక్కుంది, నిరుడు నువ్వు జబ్బు పడినప్పటిది,” అని మా యమ్మ బయలుదేరదీసింది. నేనంటే ‘మా నాయ్న సారా తాగకుండా ఆ దుడ్డుతో సంకురాత్రికి నాకో పంజాబీ కొనిపెట్టేలా చూడు తండ్రీ’ అని కోరినా.

మా యమ్మ అయితే మా నాన్న అస్సలు తాగనేకూడదనీ, నా బిడ్డ నా ఆయుష్షు కూడా పోసుకొని నిండు నూరేళ్లు సల్లగా ఉండేలా చూడామణి కదా కోరింది. మరి నువ్వు ఎవరి కోరిక తీరిసినట్టు అంటా!” అంది కోపంగా ఆ పిల్ల.

చేయి తెగి, ముఖమంతా దోక్కుపోయిన కాస్త పెద్ద పిల్లాడు అక్కసుగా అన్నాడు. “మీ అమ్మ కోరిక ఇన్నే?! మరింగ సచ్చిన మీ బాబు ఏం తాగుతాడు? ఇన్నడు. ఇన్నడు...”

ఇంతలో అటుగా ఓ అయిదేళ్ల పాప వచ్చింది. పాదాల వరకూ రక్తం ధారలు కట్టి; పెదాలు, బుగ్గలు, మెడా నల్లని, పచ్చని గాయం మచ్చలతో చిదిమిన పండల్లే ఉంది.

పూర్వ జన్మ పాప ఫలం అంటుంటారు. మరి నాది మొదటి జన్మ అనుకొందాం. ఇంకా నెలల బిడ్డని. ఏమంత పాపాలు చేసేసి ఇలా నీళ్లలో ఊపిరాడక నరకం పడుతూ ప్రాణాలొదిలాను? నువ్వు నన్ను కాపాడి ఉండొచ్చు కదా!” అడిగిందో నెలల పాప. కనకదుర్గమ్మ కళ్లు కిందకు వాలుకుంది.

“ప్రేమే దైవం అంటారు. నేను అమ్మనీ, నాన్ననీ, పువ్వుల్నీ, ప్రకృతినీ ప్రేమించినట్లే వేరే కులం అబ్బాయిని ప్రేమించాను. నా కన్నతండ్రి సంతకంటూ నన్ను ఆటోలో తీసికెళ్లి చెరుకు తోటలో నన్ను దింపి నరికేసాడు. ఇదేం న్యాయం? ఈ కులం ఎందుకు పెట్టావ్? చెట్టుకీ, జంతువుకీ లేని కులం. చెప్పు?” ఓ పదారేళ్ల పిల్ల ప్రశ్న?

“తన భార్య అనారోగ్యం కుదుట పడుతుందని ఏ స్వాములోరి మాట విని నన్నెత్తుకెళ్లి దాబాపై మెడ నరికి, తల అడివిలోకి విసిరొచ్చాడు. అమ్మ ఒడిలో వెచ్చగా ఉండాల్సిన ఈ తలని,” మరో పసిది చెప్పింది.

ఈ లోగా బురఖాలో ఉన్న పదారేళ్ల ‘నసీమా’ వడివడిగా అటు వచ్చి, వస్తూనే బురఖాను విసిరి కొట్టి “ఎటున్నావో అల్లాహ్, చూడు, చూడు... బతికుండగా మా కాలిగోరు కూడా ఎవరికీ కనపడకుండా తిరగమన్నారు. ఇప్పుడిక చూడు. ముసలి షేక్, అతని కొడుకులూ చేసిన వికృత చేష్టలకు గుర్తులు. పేదరికం వల్ల, అమ్మానాన్నలు వదిలించుకొన్నారు. ఆ దేశాల్లో గొలుసులతో పశువుల మాదిరి కట్టివేసి బజారులో అమ్మేస్తున్నారు అమ్మాయిలని. ఒక చోటైతే ముష్కరుల కోర్కెలకు యంత్రాలుగా నిఖా పేరుతో మారనన్నందుకు ఇరవై మంది స్త్రీలను జీపులో కుక్కి సజీవంగా తగలబెట్టారు. ఇక నేనంటావా! తండ్రితోనూ, కొడుకులతోనూ పండలేక ఉరిపెట్టుకొన్న!

నువ్వు నీ శక్తి చూపటానికి ఇంతకు మించిన భయంకరమైన కష్టం ఇంకేం ఉంటుంది? తప్పు చేయని ప్రాణాలకు నిస్సహాయత నిండిన చావుకు మించిన కష్టం ఇంకోటుందా?” నసీమా మోకాళ్లపై బడి ఏడ్వసాగింది. ‘నీ వల్ల మాకేం ఒరుగుతుంది. సిరియా పసివాళ్లం, బాంబు దాడిలో తల్లిదండ్రులూ, గూడూ ధ్వంసం కాగా తమ్ముడిని గడ్డిపరకలతో ఎంత కాలం బ్రతికించుకోగలను?” అంటూ వాడిని ఒడిలోకి లాక్కొని ఏడ్వసాగింది ఓ పాప.

“హూ. చచ్చిపోయాక శాంతే శాంతి! రెస్ట్ ఇన్ పీస్ అంటుంటారు. ఏ జీవనశైలి లేని ఈ గాలిలో శాంతి కాదు మాకు. అర్ధాంతరంగా జీవితాల్ని హింసతో ముగించుకొని వచ్చాక ఇక శాంతి పదానికి చోటేదీ! ఈ శాంతి వల్ల వారిగిందేంటి? మాకు భూమి మీదే శాంతి కావాలి! స్వేచ్ఛ, భయం లేని, మనిషికి భయపడని నమ్మకం కావాలి! ఏదోటి చెయ్యి దేవుడా! ఏదో చెయ్యి.

ప్రభువా! ఆంజనేయా! వెంకన్నా! దుర్గమ్మా! అల్లాహ్...” పిల్లలంతా క్రమశిక్షణలేని బడిపిల్లల్లా గోలగోలగా కసిగా అరవసాగారు.

‘ప్రియమైన పసివాళ్లారా! ముందు మీరంతా నా పేరు దేవుడు కాదనీ, మీరు భ్రమించిన రూపాలేమీ లేవని గ్రహించండి.’ అప్పటి వరకూ పిల్లలతో మాట్లాడిన రూపాలన్నీ ఏకమై ‘ఒక వెలుగు రేఖ’ మాత్రం వారితో ముచ్చటిస్తోంది.

ఆశ్చర్యంతో చూస్తూ పిల్లలంతా సైలెంట్ అవుతున్నారు. ‘మరి గ్రంథాలు, శాస్త్రాలూ, శాపాలూ, వరాలూ... దేవుడే రాయించాడు వగైరా వగైరా ...’ ఓ అబ్బాయి అడిగాడు.

“అంతా మనిషి మేధస్సు, దూర, మరింకా దూరాచనల ఫలితమే ఈ రాతలు.”

‘వందలేళ్లుగా మోసపోతూ చివరికి అమ్మా, నాన్నా కూడా మోసపోయి, మమ్మల్నెవరో రక్షిస్తారనీ మేము నమ్మి ... పిచ్చి సమాజానికి అవసరాలను బట్టి మనుషులే ఇంత సృష్టించి రాసారా’ నిరాశ పడ్డారు పిల్లలు.

వెలుగు అంది. “దేవుడు మనిషి నమ్మకం. అదే పాజిటివిటీ! సో కార్ల్స్ దేవుడు తనను కష్టాల నుండి బయట పడేస్తాడని నమ్మే గాఢతను బట్టి కొందరికి వర్కవుట్ అవుతుందంతే! మానవ విజయాలు, మానవ తప్పిదాల సముదాయమే ఈ ప్రపంచం.”

“దేవుడొకడున్నాడనీ, మా లాంటి వారి కోసం ఏదొకటి చేయమని అడగాలని వచ్చాం. మా లేత శరీరాలను కామంతో మృగాలై భిద్రం చేసేందుకు చేయి వేసిన మరుక్షణం మా అవయవాల్నే విచ్చుకత్తులై వాళ్లని చీల్చి చెండాడాలని! ఆ సమయంలో మా ఊపిరి నుండి విషం చిమ్మి వాళ్ల అంతం కావాలని. మేం స్వేచ్ఛగా, భయం లేకుండా, రక్షణకు ఎవరినీ అర్థించకుండా కూడా ఏదైనా చేస్తాడనీ చాలా ఆశతో వచ్చాం.” అన్నారు పిల్లలు.

“అదేం వీలు కాదు. మానవ శరీర నిర్మాణం కొత్తగా మార్చడం వీలుపడదు. నాకలాంటి శక్తులు లేవు. నేను మానవత్వాన్ని అయితే నేనూ కొన ఊపిరితోనే ఉన్నాను. మీరంతా పాజిటివ్ గా గట్టి నమ్మకంతో ఉండండి. ఏదో రోజు మీ మానవ జాతి నిస్సహాయులని చిదిమేసే ఒక శక్తిని తీసుకొని రాకపోతుందా!” అంది వెలుగు.

“సరే! మేమే ప్రయత్నిస్తాం. ఒక్కటే...” అంటూ పిల్లలంతా చేయి చేయి కలిపి కళ్లు మూసి పదే పదే అన్నారు. “మృగాల అంతం, జగాన శాంతం కావాలి! కావాలి!” అంటూనే ఉన్నారు.

కొంత సేపటికి వారంతా కలిసి ఓ మహోజ్వాల వెలుగుగా, జ్వాలగా మారిపోయారు. దిక్కులు లేని దిగంతం మీదుగా ఆ జ్వాల సాగిపోయింది. ఆ జ్వాలలో ఏ మృగం మసి అవుతుందో. ఆ వెలుగుకి ఏ నయవంచకుడు, పసివారిని వేశ్యా గృహాలకి తరలించే ఏ వంచకి మాడి మసౌతారో! చూడాలి మరి. ❀

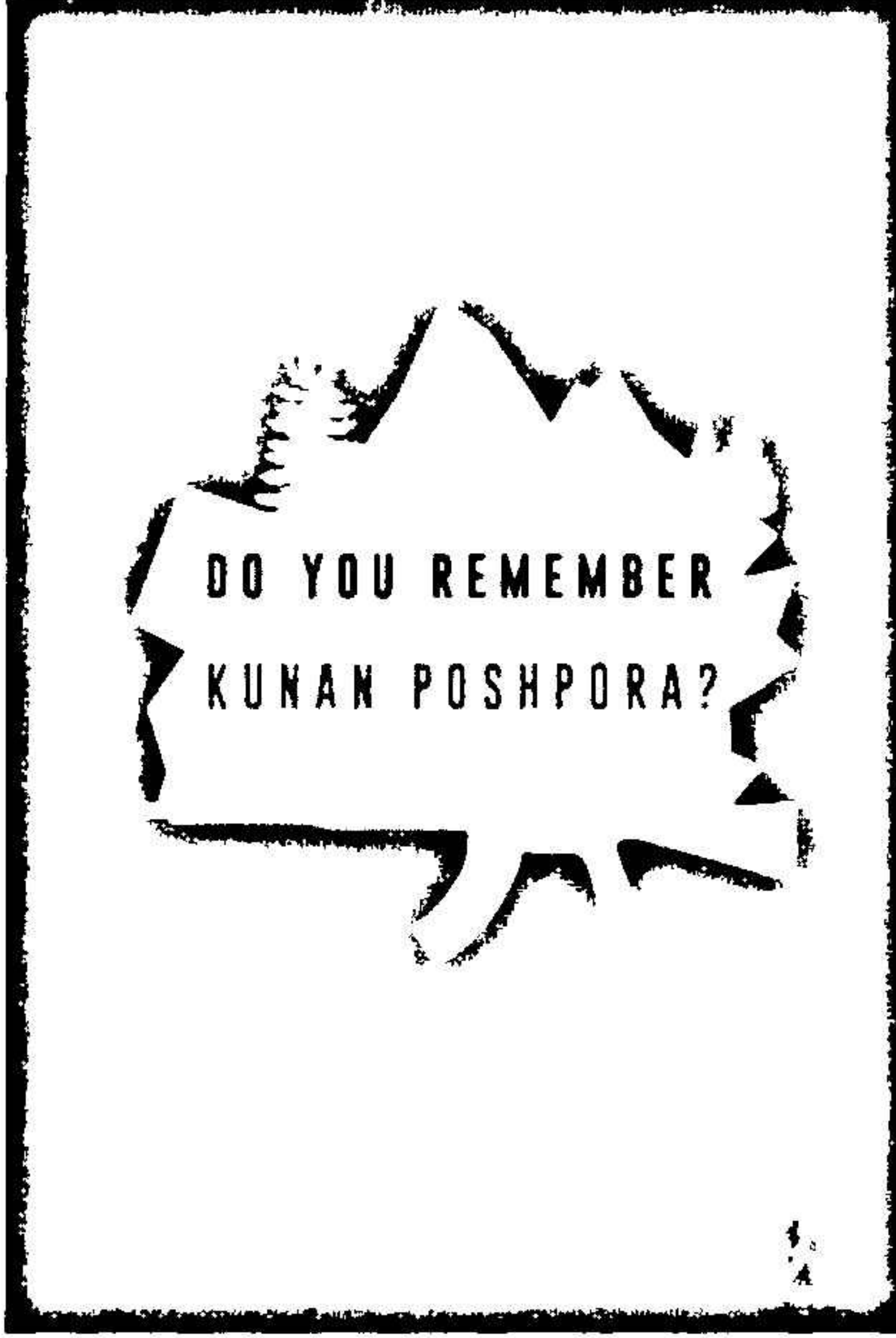
కశ్మీర్ మహిళా ప్రతిఘటన

శివలక్ష్మి

“DO YOU REMEMBER KUNAN POSHPORA” అనే ఈ పుస్తకం కాశ్మీర్ లోని కూనన్, పోషోరా అనే రెండు గ్రామాల్లో జరిగిన ఒక బీభత్సపు అత్యాచారాల రాత్రి గురించి చెప్తుంది. 24 ఏళ్ల పాటు యధేచ్ఛగా సాగిపోతున్న శాసనోల్లంఘన, అన్యాయం, అణచివేత, అబద్ధాల కట్టు కథలను ధైర్యంగా, అతి సాహసంగా, నిజాయితీగా ఎదిరించి నిలిచిన రాత్రి.

పాకిస్తాన్ సరిహద్దులో కుష్వారా జిల్లాలో కశ్మీర్ పరిపాలనలో ఉన్న జంట గ్రామాలు కూనన్, పోషోరా. 1991, ఫిబ్రవరి 23న, 31 మంది స్త్రీల మీద భారత సైన్యానికి చెందిన 4 రాజపుత్రా రైఫిల్స్ రెజిమెంట్ వాళ్లు జరిపిన సామూహిక హత్యాకాండ వల్ల కునాన్, పోషోరా గ్రామాలు చరిత్రలో ప్రసిద్ధికెక్కాయి. 25 సంవత్సరాల నిష్క్రియా పూరితమైన సుదీర్ఘ చరిత్ర ఉన్నప్పటికీ, అసంపూర్ణమైన విచారణలతో, మీడియాలో సిగ్గులేని కథనాలను ప్రచురిస్తూ, క్రూరమైన హింస, అవమానాలున్నప్పటికీ బాధితులు ప్రాణాలకు తెగించి న్యాయం కోసం అంతులేని పోరాటం కొనసాగిస్తూనే ఉన్నారు. ప్రపంచం దాదాపు కూనన్, పోషోరాలని మర్చిపోతూ ఉండొచ్చు. 2013లో, ఒక మహిళల బృందం, JKCCS (Jammu and Kashmir Coalition of Civil Society) అనే జమ్మూ-కాశ్మీర్ కూటమితో కేసుకి సంబంధించి, సంప్రదింపులు జరిపి, ఒక ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యంను దాఖలు చేయాలని నిర్ణయం తీసుకుంది. అప్పటికి ఈ సంఘటనలు జరిగి 22 ఏళ్లు పూర్తయ్యాయి. ఈ పుస్తకంలో రచయితలు, ఈ పిటిషన్ లలో ఉన్నారు. వాళ్లు చెప్పిన విషయాలు వాళ్ల మాటల్లోనే విందాం.

“సాయుధ దళాల సామూహిక అత్యాచారాల పునరుద్ధరణ గురించిన నిరంతర చర్చ మా జీవితాల నుండి సగం పుట్టగా, మిగిలిన సగం 2012 డిసెంబరులో న్యూఢిల్లీలో జరిగిన నిర్భయ అత్యాచార కేసు నుంచి ప్రేరేపించబడింది. మధ్య తరగతి యువతి అత్యాచార కథ గట్టిగా కశ్మీర్ ప్రజల్లో బలంగా ప్రతిధ్వనించింది. ఆమెకు పెద్ద ఎత్తున సంఘీభావం లభించింది. దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న ప్రజలు భయంకరమైన అత్యాచారంలో ఉన్న పీడనను అర్థం చేసుకుని మద్దతు పలికారు. జమ్మూ కశ్మీర్లో, మరీ ముఖ్యంగా కశ్మీర్ లోయలో, అత్యాచారం ఒక సాధారణ సంఘటన. యూనిఫారం పురుషులచే ప్రయోగించబడుతున్న ఒక ఆయుధం. ఢిల్లీలో

అత్యాచారం జరిగితే; దేశప్రజల్లో గొప్ప ఉద్యేగం, కలవరం, గందరగోళం పెల్లు బికాయి. కశ్మీర్లోని రెండు గ్రామాల్లో ఎన్నో సంవత్సరాలకు ముందే జరిగిన సామూహిక అత్యాచార ఘటనల పట్ల భారతదేశ వ్యాప్తంగా ఎలాంటి శ్రద్ధ లేదని తెలుసుకున్నాం! ప్రపంచాన్ని ఆకట్టుకోవడం కోసం అలుపు లేకుండా ‘అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్యం దేశం’ అనే కార్డుని ఉపయోగించి తనకు తానే డప్పు వాయింతుకునే భారత్, మా కాశ్మీర్ విషయాని కొచ్చేసరికి పూర్తి అప్రజాస్వామికంగా ‘యూనిఫాం పురుషులు అత్యాచారం చేస్తే ఉదారంగా క్షమించెయ్యొచ్చు’ అన్న అన్యాయపు వాదనల్ని మేము తరచుగా వింటుంటాం! అయితే, రాజ్యపు అనేక అణచివేత చర్యల్లో

భాగంగా మానవ హక్కుల ఉల్లంఘన జరిగిన ప్రతిసారీ వాటి జ్ఞాపకాలను చెరిపేయడమే కాక అంతకంటే అధ్వాన్నంగా, అతి దారుణమైన, మిక్కిలి భీకరమైన నేరారోపణలతో ప్రజల జ్ఞాపకశక్తిని అధికారంగా సమూలంగా తుడిచిపెట్టడం జరుగుతుంది. ఈ బలవంతపు చెరిపివేతలకు వ్యతిరేకంగానూ, 1991లో ఘోరమైన దుష్కార్యాల పాలబడి, దారుణమైన అన్యాయానికి గురై, ఇప్పుడు సజీవంగా ఉన్నవారి కోసం మా బృందం పని చెయ్యడానికి ముందుకొచ్చింది. ఈ పుస్తకంలో మా విచారణకు దారితీసిన ప్రక్రియను, కునాన్, పోషోరా గ్రామాల మహిళలు చేస్తున్న చట్టపరమైన యుద్ధాన్నీ వివరించాం.

ఇప్పుడు కశ్మీర్ మహిళగా ఉండటం అంటే ఏమిటి? అసలు ఏ వర్గపు మహిళలకైనా పురుషాధిపత్యాన్ని ఎదుర్కోవడమే చాలా కష్టం. కానీ కశ్మీర్ మహిళలుగా మేము రెండు అణచివేతల భారాన్ని జీవితాంతం మోయవలసి వస్తుంది. మా జీవితాల్లోని రెండు గుర్తింపుల వాస్తవాలను నేర్చుకుంటూ పెరుగుతున్నాం. ఎంత కష్టమైనా వాటిని ఒకదాని నుంచి ఇంకొకటి వేరు చెయ్యలేం. దురదృష్టవశాత్తు మా సమాజంలో స్త్రీలందరికీ మనుగడ సాగించడానికి మౌనాన్ని ఆశ్రయించడమనే టెక్నిక్ నేర్చుతారు. పితృస్వామ్యం చాలా సహజంగా, శాశ్వతమైనట్లు పాతుకుపోయింది. మతం, సంప్రదాయం, సంస్కృతి మొదలైన వాటిని కాపాడడమే

మహిళల జీవితాల పాలనా సూత్రాలుగా సమాజం నిర్దేశించింది. కానీ ఉరుములు, పిడుగులు పడుతున్నా చెవిటి వాళ్లలా నిశబ్దాన్ని పాటించడమనే అదనపు భారం మామీద ఉంది.

మేము రోజువారీ బెదిరింపులకు, వీధి వేధింపులకు, లింగ వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాడకూడదు. వాటి గురించే కాదు, మా లోయను పూర్తిగా ఆక్రమిస్తున్నప్పటికీ ఏమూలనైనా చిన్న నిరసన కనిపిస్తుందేమోనని కనిపెట్టడానికి మందలు, మందలుగా యూనిఫాం పురుషులు మా లోయలో తిష్ట వేస్తారు. ఈ దౌర్జన్యానికి వ్యతిరేకంగా ఏ రకంగానూ పోరాడలేము.

మా తరానికి చెందిన కశ్మీరీలకు అన్ని విషయాలూ స్పష్టంగా తెలుసు. తుపాకుల జ్ఞాపకాలు, బుల్లెట్ శబ్దాలు, హిందీ మాట్లాడే సైన్యం వారి ఇళ్లలో దాష్టీకంగా ప్రవేశించడం, లెక్కకు మిక్కిలిగా గ్రీన్ డ్రెస్సుల్లో ఉన్న మనుషులు అతి దారుణంగా భయాన్ని ప్రేరేపిస్తూ గస్తీ తిరుగుతుంటారు. వారి సాయుధ వాహనాల మీద ధగ ధగలాడే తెల్లటి అక్షరాలతో 'రక్షక్' అని మాత్రం ప్రకటించుకుంటారు! వీధి మూలల్లో నల్లటి ముసుగులతో నిలబడి కోపంగా, అటుగా వెళ్తున్న అమ్మాయిలపై అవమానకరమైన, కామం నిండిన చూపులతో, దుర్మార్గంగా అశ్లీలమైన విమర్శలు చెయ్యడం టీనేజ్ నుంచి గమనిస్తున్న కశ్మీరీ యువతులకి ఇప్పటికీ ఉన్న మొట్టమొదటి జ్ఞాపకాలు. అదే స్థానంలో మీ కశ్మీరీ పురుషులున్నా అలాగే చేస్తారు కదా ఎందుకు మీరు భారత సైనిక దళాలను అదే పనిగా ద్వేషిస్తున్నారని ఎవరైనా అడిగితే మేము కనీసం మావాళ్లకి నోరెత్తి ఏదైనా చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తామని చెబుతాం. అలాగే ఈ బృందాలకు చెప్పబోతే వెంటనే వారి తుపాకీ మొనలు మా నోటికీ కళ్లకీ మధ్య గురి పెట్టబడతాయి!

ప్రఖ్యాత చరిత్రకారిణి ఉమా చక్రవర్తి సైనిక దళాలచే అత్యాచారానికి గురైన ఒక మణిపురి మహిళ విషయంలో మాట్లాడుతూ: 'వారి చేతిలో అధికారం ఉంది, పైపెచ్చు తుపాకీ కూడా ఉంది! ఆ సమయంలో మనం మౌనంగా ఉండడమే శ్రేయస్కరమని నేను అనుకుంటున్నాన' ని అన్నారు. ప్రజల్ని భయోత్పాతాలకు గురి చేసే తుపాకీయే వారి శక్తికి చిహ్నం. ఎంతటి న్యాయ సమ్మతమైన భిన్నాభిప్రాయాల స్వరాలనైనా అణచి వేయగల సామర్థ్యం వాటికుంది. మొదటగా కశ్మీరీ మహిళలకు తమ బలహీనతల గురించి తెలుసుకోవడం, బాధితులు గాకుండా నేర్పుగా తప్పించుకుంటూ, ముందు ముందు భవిష్యత్తులో చేపట్టవలసిన పోరాటాలను గురించి అర్థం చేసుకోవడాన్ని నేర్పిస్తారు. మహిళలపై హింసాకాండపై మాజీ యునైటెడ్ నేషన్స్ ప్రత్యేక నివేదిక సెక్షలెస్టు డాక్టర్ యాకిన్ ఎర్తుర్క్ మాట్లాడుతూ, 'సైనికీకరణ చెందిన వాతావరణాలు వ్యక్తిగత, బహిరంగ పితృస్వామ్యాలను రెండింటినీ, సాధికారంతో శాసిస్తాయి' అనంటారు.

కశ్మీర్ మహిళలు పుట్టుకతోనే నష్ట జాతకులు. కొందరు తమ ప్రాణాలను కోల్పోయారు. మరికొందరు తమ ప్రియమైన వారిని కోల్పోయారు, కొందరు అదృశ్యమయ్యారు, కొన్నిసార్లు వారిని కుటుంబ సభ్యుల ముందే హింసించారు, కొందరు చిత్రహింసల

బారినపడి, విరిగిన శరీర భాగాలతో జీవచ్ఛవాల్లా తిరిగొచ్చిన కుటుంబీకుల్ని చూశారు. చాలామంది అమాయక ఆడవాళ్లు మాత్రం క్రూరమైన అత్యాచారం జరుగుతుందేమోననే నిరంతర భయంతో వణికిపోతుంటారు. కశ్మీర్లో యుద్ధ బీభత్స వాతావరణాన్ని సృష్టించడానికి అత్యాచారాన్ని ఒక ఆయుధంగా వాడుతున్నారు. కునాన్ పోష్పోరా స్త్రీలకు జరిగిన అతి కరమైన లైంగిక వేధింపుల పట్ల ఏమాత్రం మానవీయ స్పందనలు, పశ్చాత్తాపం లేకపోవడం అందరికీ తెలిసిన ఒక బహిరంగ ఉదాహరణ. ప్రతిరోజూ కుటిలమైన, జిత్తులమారి ఎత్తుగడలతో లైంగిక వేధింపులు జరిగిపోతూనే ఉంటాయి. ప్రియమైన వారు ఇంటికి తిరిగి వచ్చేవరకూ ఆందోళనతో, ఆత్రుతతో ఎదురుచూస్తూ గేటు వద్ద నిలబడతాం. తల్లులుగా, కుమార్తెలుగా, భార్యలుగా, అక్కచెల్లెళ్లుగా మా కుటుంబ సభ్యుల రక్షణ కోసం అహర్నిశలూ అల్లాడి పోతుంటాం. గుర్తింపు కార్డ్స్ పెట్టుకున్నారా అని పదే పదే అడుగుతాం. ఖాకీ దుస్తుల మానవ అవతారాలని తప్పించుకు తిరగమని బతిమాలుతుంటాం. మా యువతులకి ఒంటరిగా వెళ్లి ఏ ఇబ్బందులూ తెచ్చుకోవద్దనీ, తప్పని సరైతే తప్ప బయటికి వెళ్లాద్దనీ, బయట ఉన్నప్పుడు ఎప్పుడూ జాగ్రత్తగా ఉండాలనీ, చీకటి పడక ముందే ఇంటికి రాగలిగితేనే వెళ్లాలనీ చాదస్తంగా చెప్పిందే చెప్తూ రికార్డ్ వాయిచినట్లు మళ్లీ మళ్లీ చెప్తుంటాం. సైనిక దళాలుండే బంకర్స్ (సైనికులు శత్రువు కంటపడకుండా భూమిని తొలిచి లోపల గదుల్లా నివాసమేర్పరచుకుంటారు) దారిన కాకుండా ప్రత్యామ్నాయ రహదారిని తీసుకోమంటాం. కీడుని శంకిస్తూ దడదడలాడుతూ భయం నీడలో బతకడమే మా నిత్యకృత్యం. ఇదే మా జీవన విధానం. బుల్లెట్ల లాలి పాటలే మమ్మల్ని నిద్ర పుచ్చుతాయి. రక్తపు వాసనలే మాకు మేలుకొలుపులు పాడతాయి. భీకరమైన భీతి మమ్మల్ని బిజీగా ఉంచుతుంటే, ఎక్కడో మిణుకు మిణుకుమనే ఆశ మమ్మల్ని సజీవంగా ఉంచుతుంది. కశ్మీర్ మహిళలుగా మేము నిత్య సంఘర్షణల మధ్య యుద్ధ వాతావరణంలో ఉన్నాం. మేము సాయుధ సేనల వల్ల ఎల్లప్పుడూ బాధితుల వలె చిత్రీకరించబడినప్పటికీ, మేము కూడా తిరుగుబాటు ధోరణితో ఎదురు నిలిచి, ప్రతిఘటించి, జీవిస్తూ ఉన్నాం!

కానీ ఇప్పుడైతే మమ్మల్ని దూషించినా, ముట్టుకుని బెదిరించడానికి ప్రయత్నించినా, పేల్చబోయినా సాయుధ అధికారుల్ని చూసి మేము కూడా కశ్మీరీ పౌరులుగా కంగారు పడడం మానేసి స్థిమితంగా ఉండడం, కోపంగా శపించడం, వీధి నిరసనలు, రాళ్లు విసరడం, సామూహిక అంత్యక్రియల్లో పాల్గొనడం వంటి మా సమాజపు భావజాల పోరాట రూపాల్లో సహకరించుకుంటూ, భాగస్వామ్యులమౌతూ రాజకీయ అభిప్రాయాలను వ్యక్తీకరించే స్థితికి ఎదిగాం!

నాయకులుగా కశ్మీర్ స్త్రీలు

అంజూమ్ జమ్ రూదా హబీబ్ ప్రముఖ రాజకీయ, సామాజిక కార్యకర్త. 'ప్రిజన్ నంబర్ 100' అని జైలు జ్ఞాపకాలతో ఒక పుస్తకం రాశారు. ఢిల్లీలోని అపకీర్తి మూటగట్టుకున్న తీహార్ జైలులో

ఐదు సంవత్సరాలు గడిపారు. ముస్తాక్ ఉల్ హక్ సికందర్ చేసిన ఒక ముఖముఖిలో మహిళల త్యాగాలను సమాజం గుర్తించడం లేదని ఆమె వాపోయారు. 'రాజకీయాల్లో మాత్రమే అధికారం కోసం ప్రతిఘటనల్లో మహిళల్ని కలుపుకోవడం, ఆందోళనలు చెయ్యడం కనిపిస్తుంది. అక్కడక్కడ చిన్న చిన్న యుద్ధాల్లో వాళ్ల పాత్ర ఉన్నప్పటికీ, యుద్ధ కాలపు జ్ఞాపకాలు త్వరలోనే మరిచిపోతారు. అంతేకాక ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పురుషాధిపత్యం కొనసాగుతుంది గనుక మహిళల త్యాగాలను సులభంగా తుడిచి పెట్టేస్తారు. ఈ కారణాలన్నీ మహిళల పట్ల ఉదాసీనతను మరింత పెంచుతాయి. సమాజంలో నిలువెల్లా పేరుకుపోయిన సాధారణ పితృస్వామ్య స్వభావంతో కూడిన మతిమరుపు వల్ల మనం ప్రతిఘటనా పోరాటాల్లో పాల్గొంటున్నామని కూడా కనీసం తెలియనివ్వడం లేదు' అని ఆమె అన్నారు.

కశ్మీరిల కందరికీ తెలిసిన పేరు 'ఆసియా జీలానీ'. ఆమె ఒక యువ పాత్రికేయురాలే కాకుండా మానవ హక్కుల కార్యకర్త కూడా! 2004లో ఎన్నికల పర్యవేక్షణ కార్యక్రమంలో న్యాయం కోసం పోరాడుతూ ఆమె తన జీవితాన్నే కోల్పోయింది. ఆమె Voices Unheard మేగజైన్లో కశ్మీరీ స్త్రీల సమస్యలూ, పోరాటాల గురించి రాసి, ఎడిట్ చేసి, వారికే అంకిత మిచ్చింది. దాన్ని ఆవిష్కరించిన సుమేరియా షా, ఆసియా చిత్రపటానికి నివాళి అర్పిస్తూ, ఆమె నివాళి సభలో తెర వెనుక నుండి పనిచేస్తున్న మహిళల్లో ఆసియా ఒకరు. బయటినుంచి చొరబాట్ల ద్వారా చాలా దుర్మార్గపు తిరుగుబాట్లనూ, అణచివేతలనూ ఎదుర్కొంటూ ఈ నాటికీ తమ నిరసన గళాలు వినిపిస్తున్నారనడానికి కశ్మీరీ స్త్రీలు సజీవ ఉదాహరణలుగా నిలుస్తారు. 'బలమైన రాజకీయ వాయిస్' తో బహిరంగంగా వ్యతిరేకిస్తున్న ఆసియా లాంటి స్వతంత్ర మహిళలూ వున్నారు.

అంతేకాకుండా, అనేక వేలమంది పేరులేని అనామక సాధారణ కశ్మీరీ మహిళలు ఏకమై ఐక్య సంఘటన కట్టి బలమైన ప్రతిఘటనా శక్తితో ఉన్నారు. కశ్మీరీ మహిళల జీవితాల గురించి రచయిత గీతా హరిహరన్ ఇలా రాశారు:

“మహిళలందరూ సురక్షితమైన, ఆరోగ్యకరమైన, సాధారణ జీవితాలకు బదులుగా భరించలేని, బాధాకరమైన, జుగుప్సాకరమైన, వింతైన జీవితాలను గడపడం గురించి మాట్లాడారు. కానీ వారందరూ మినహాయింపు లేకుండా జరుగుతున్న దారుణాలకు వ్యతిరేకంగా వారు చేస్తున్న, చేయబోతున్న యుద్ధాల గురించి మాట్లాడారు. వారి కోపం, వేదన గురించి; వారి నిరసనలు, వారి భావి కార్యక్రమాల ప్రణాళిక, మద్దతు కోసం వారి ప్రయాణం గురించి మాట్లాడారు. ఈ మహిళలు తమ మాతృభాషను వదిలి ఇతర భాషా ప్రదేశాల్లోకి కూడా వెళ్లడానికి తయారైపోయారు”

కశ్మీర్లోని మహిళా యువతరం ఎక్కువగా భిన్నాభిప్రాయాలు పంచుకోవడంలోనూ, పునరుజ్జీవనపు చర్చల ఉపన్యాసాలలోనూ అసంఖ్యాకంగా చురుకుగా పాల్గొనడంతో పరిస్థితి ప్రత్యేకంగా మారింది!

2008, 2010 మధ్యకాలంలో కశ్మీరీ యువకుల్ని చంపడమనేది భారత సైన్యానికి ఇష్టమైన ఒక అటగా, వేడుకగా వుండడాన్ని మేము అందరికీ గుర్తు తెచ్చాం. మేము అధ్యయనం చేస్తున్న మహిళల కళాశాలలలో నిరసనలు చేశాం. మమ్మల్ని ఎవరూ ఆపలేదు గానీ హింసాత్మకంగా కాకుండా శాంతియుతంగా నిరసన తెలపాలనీ, నినాదాల జోలికి వెళ్లకూడదని మాత్రమే చెప్పారు. మేము రకరకాల విమర్శల్ని ఎదుర్కొన్నాం. కళాశాలలో నిరసనోద్యమంలో పాల్గొనడం అందులో ఒకటి. అతి క్రూరమైన, బూటకపు హత్యలను ఖండిస్తూ మేము తెల్లని బట్టలతో మా కంఠాలు తెగేటట్లు 'అజాదీ' అని అరుస్తూ పెద్దగా నినాదాలు చేస్తూ నిరసన వ్యక్తం చేశాం. అలా చెయ్యకూడదనే హెచ్చరికలున్నప్పటికీ అదే విధమైన నినాదాలు పొరుగు బాటర కళాశాల నుండి ప్రతిధ్వనించినప్పుడు మేము చాలా ఆనందించాం!

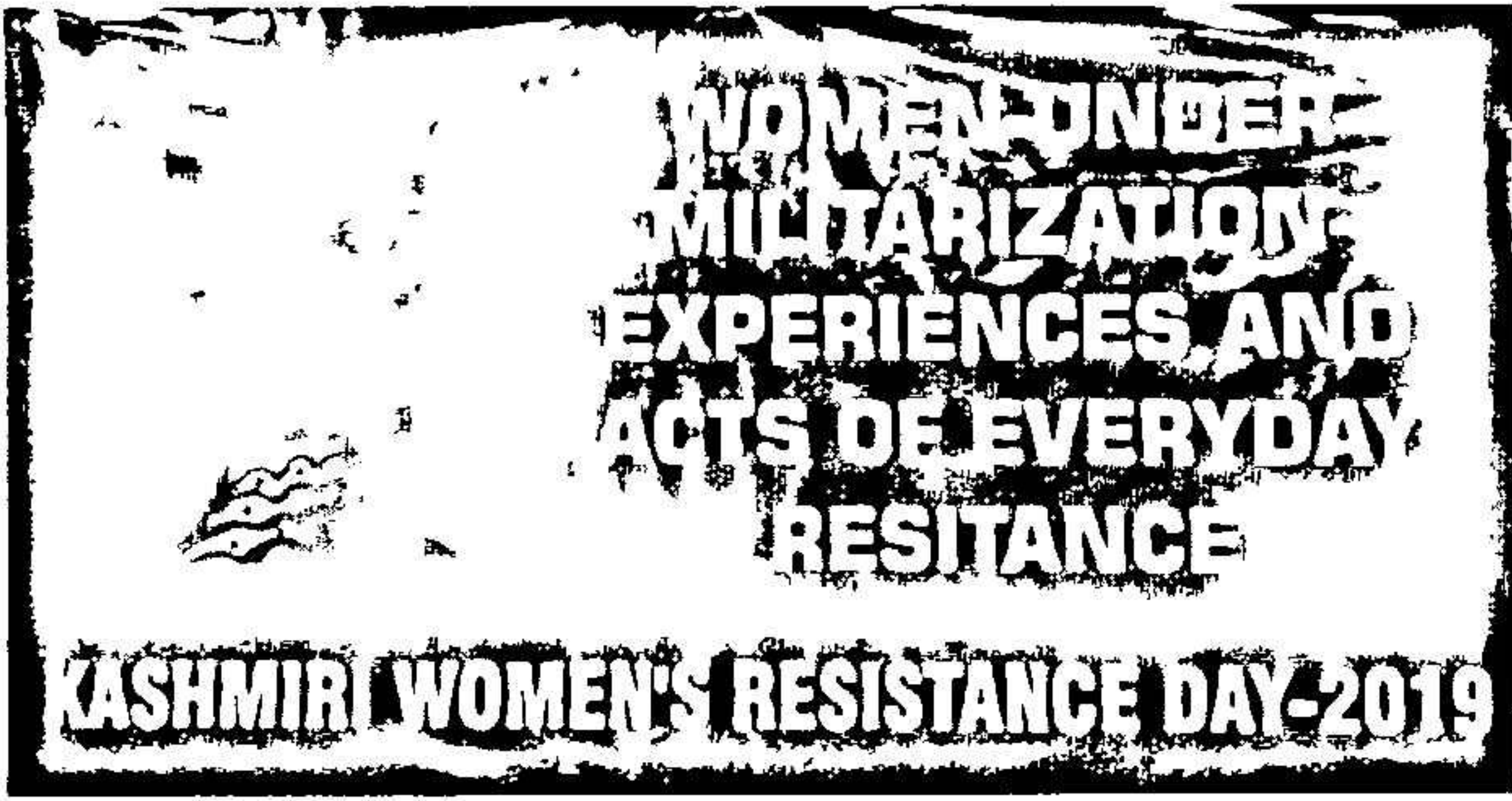
కాలేజీలకెళ్లే అమ్మాయిలనే కాదు శ్రీనగర్ మధ్యతరగతి అమ్మాయి కూడా ఒక రాజకీయ అభిప్రాయంతో నిరసన ప్రదర్శనలో పాల్గొనవచ్చు. సాంప్రదాయక సాంస్కృతిక ఛానళ్ల ద్వారా స్త్రీలు వారి ప్రతిఘటనా భావాలను స్పష్టంగా వ్యక్తం చేశారు. భారతీయ సైన్యం చేత చంపబడిన వారిని గురించి గొప్పగా కీర్తిస్తూ కశ్మీర్లో జరిగే ఉత్సవాల సందర్భంగా పాడిన పాటల ద్వారా మిగిలిన స్త్రీలకు తెలియజేశామన్నారు. రీతా మన్ చందా రాసిన “జెండర్ అండ్ మిలిటరైజేషన్” అనే పుస్తకంలోని వాక్యాలను చెప్తూ సీమా కాజీ ఇలా అంటారు-“స్థానిక ముజాహిదీన్ (స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల) ప్రశంసలతో పాటు సాంప్రదాయక కశ్మీరీ స్త్రీలు పాటల్లో తమ భావాల్ని వ్యక్తీకరిస్తారు”. వారు కోల్పోయిన పురుషుల కోసం, తిరిగిరాని కుమారుల కోసం, అత్యాచారానికి గురైన కుమార్తెల కోసం, క్రూర నియంతలు దౌర్జన్యంగా ఆక్రమించుకున్న వారికి ప్రాణప్రదమైన, అందమైన భూమి కోసం దుఃఖిస్తున్నారు. కూనన్ , పోప్కోర గ్రామాల స్త్రీలు బహిరంగంగా లేదా ప్రైవేటుగా మాట్లాడుతున్నప్పుడు వారు కశ్మీరీ స్త్రీలు కాబట్టి అత్యాచారానికి బలయ్యారని నమ్ముతారు. కశ్మీరీ పురుషులు ఏ కారణం వల్ల అయితే అమరులయ్యారో అదే కారణానికి మహిళలమీద దారుణమైన అత్యాచారాలు, అకృత్యాలు జరిగాయి. ఆ రకంగా మహిళల త్యాగాలు కూడా చాలా గొప్పవిగానే పరిగణించాలంటారు కశ్మీరీ స్త్రీలు.

చాలా సంవత్సరాల వరకూ కశ్మీర్లోని కూనన్, పోప్కోరా మహిళల్లో జీవించి ఉన్నవారిని పట్టించుకోలేదు. భారతీయ మీడియా కశ్మీరీ మహిళలను బలహీనమైన, నోరు లేని బుర్రా లోపల తమని తాము దాచుకునే నిష్క్రియాపరమైన చేష్టలుడిగినవారుగా చూపించేది. కానీ ఇటీవల ప్రసార మాధ్యమాలలో, ఒక కొత్త అవతారంలో, వీధుల్లో నిలబడి, భారత సాయుధ దళాలకు ఎదురొడ్డి, బ్రహ్మాండమైన పోరాటస్ఫూర్తితో, ఆమె చేతిలో ఒక రాయితో సవాలు విసురుతున్న కశ్మీరీ మహిళను చూడవచ్చు. సంజయ్ కక్, 'ది లాస్ట్ ఆఫ్షన్: ఎ స్టోన్ ఇన్ హార్ హోండ్' అనే పుస్తకంలో ఇలా వ్యాఖ్యానించారు. మొన్న మొన్నటివరకూ కశ్మీరీ మహిళలు ఇళ్లలో బాధిత పురుషుల వెనక నిరంతర భయం నీడలో

కూనన్ పోష్పోర అత్యాచార నిందితులకు శిక్షలు పడాలి

23 ఫిబ్రవరి, 2019 - 28వ వార్షికోత్సవం కశ్మీర్లోని కుప్పారా

జిల్లాలో కూనన్, పోష్పోరా జంట గ్రామాల్లో కశ్మీర్ స్త్రీలను సామూహిక అత్యాచారాలు, భీభత్సమైన హింసకు బలిచేసిన సంఘటనకు గుర్తుగా చరిత్రలో నిల్చిపోతుంది. ఇది దక్షిణ ఆసియా చరిత్రలోనే లైంగిక వేధింపులకు సంబంధించి అతి పెద్ద రికార్డ్ ఘటన. భారత సాయుధదళాలు క్షమించరాని తప్పులు చేసి హాయిగా తప్పించుకు తిరుగుతున్నారు. ప్రజాస్వామ్య ముసుగులో జమ్మూ, కాశ్మీర్ రాష్ట్రాల్లోని రాజకీయ, న్యాయపరమైన సంస్థలు భారత సాయుధ దళాలను శిక్షలనుండి మినహాయించారనడానికి ఈ కేసు ఒక తిరుగులేని వుదాహరణ. ఈ కేసులో జమ్మూ కాశ్మీర్ హైకోర్టు తాత్కాలిక

ఆదేశాలను సవాలు చేస్తూ 2014లో పునర్విచారణ కోసం బాధితులకు నష్టపరిహారం చెల్లించడానికి సుప్రీంకోర్టులో ఇండియన్ యూనియన్ స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్లు దాఖలు చేసింది. న్యాయవ్యవస్థ తిరిగి విచారణ చేపట్టడం కోసం పరిహారం చెల్లించాల్సి వచ్చింది. స్టేట్ హ్యూమన్ రైట్స్ కమిషన్ జారీ చేసిన ఉత్తర్వుని కూడా హైకోర్టు నిలిపివేసింది, పునర్విచారణ జరపడం, పరిహారం చెల్లించడాన్ని కూడా తాత్కాలికంగా హెల్డ్లో వుంచమని సిఫార్సు చేసింది. కూనన్ పోష్పోరా కేసుకు సంబంధించి 2014 నుంచి హైకోర్టు, సుప్రీం కోర్టుల ముందు ఐదు పిటిషన్లు పెండింగ్లో ఉన్నాయి. వీటిలో మూడు భారత సైన్యం దాఖలు చేసినవే ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం రెండు కోర్టుల మధ్య ఈ విషయం నిలిచిపోయింది. ఈరోజు వరకూ బాధితులకు ఏమాత్రం న్యాయం జరగలేదు. ఈ ప్రక్రియలో ఆరుగురు సాక్షుల ప్రాణాలు ఇప్పటికే గాలిలో కలిసిపోయాయి!

భారత న్యాయవ్యవస్థ కశ్మీర్ గ్రామాల లైంగిక హింసకు సంబంధించి కిమ్మనకుండా ఉండిపోయింది. బంగ్లాదేశీ స్త్రీ అడ్వకేట్ శ్రీమతి చంద్రమి దాస్ అత్యాచార కేసులో బాధితురాలికి నష్టపరిహారంగా 10 లక్షల రూపాయలు చెల్లించారు. 2012లో నిర్భయ అత్యాచార కేసులో ఫాస్ట్ ట్రాక్ కోర్టు విచారణ జరిపించారు. అంతేకాదు, సంఘటన జరిగిన తర్వాత ఒక సంవత్సరం లోపలే నేరస్థులకు మరణ శిక్షలు విధించారు. కానీ 1991లో జరిగిన సామూహిక అత్యాచార హింస కేసులో న్యాయవ్యవస్థ ఎటువంటి ప్రాధాన్యత నివ్వడం లేదు, ఎందుకంటే అందులో భారత సైన్యం ప్రమేయం ఉందని ఖచ్చితంగా చెప్పవచ్చు. ఇప్పటికీ దర్యాప్తు కొనసాగుతున్నందున, కూనన్ పోష్పోరా బాధితులు తమ జీవితకాలంలో న్యాయాన్ని పొందుతారనే ఆశ లేదు. విచారణ తర్వాత ఇంతవరకూ ఒక్కటంటే ఒక్క కేస్ కూడా పరిష్కరించని భారత రక్షణ మంత్రిత్వశాఖ ముందు ఇది ఒక పెద్ద సమస్య అవుతుంది. కూనన్ పోష్పోరా సామూహిక అత్యాచారాల, పైశాచిక హింస కేసును ప్రపంచవ్యాప్తంగా 300 కంటే ఎక్కువగా మానవ హక్కుల సంఘాలు, పాత్రికేయులచే విస్తారంగా నివేదించబడింది. అయినప్పటికీ బాధితులకు న్యాయం జరగడమనేది ఎండమావిగానే తోస్తుంది. కూనన్, పోష్పోరా సామూహిక అత్యాచార ఘటనకు సంబంధించిన 28వ వార్షికోత్సవాన్నే, 6 కశ్మీరీ మహిళా ప్రతిఘటనా దినంగా జరుపుకుంటున్న సందర్భంగా తమ అనుభవాలు, సైనిక దళీకరణ వల్ల తామనుభవిస్తున్న కష్టాలను శ్రీనగర్ సమావేశంలో కశ్మీరీ మహిళలు సభికులతో పంచుకున్నారు. ❀

కూనన్ పోష్పోరా న్యాయ సంఘీభావ సంఘం

విరామమంటూ లేని ఆందోళనలతో జీవించేవారు. అంతులేని అంత్యక్రియల ఊరేగింపులను చూశారు. కానీ ఇప్పుడు చేతిలో ఒక రాయితో కశ్మీరీ మహిళ వార్తాపత్రిక ముందు పేజీల స్థానాన్ని ఆక్రమిస్తుంది!

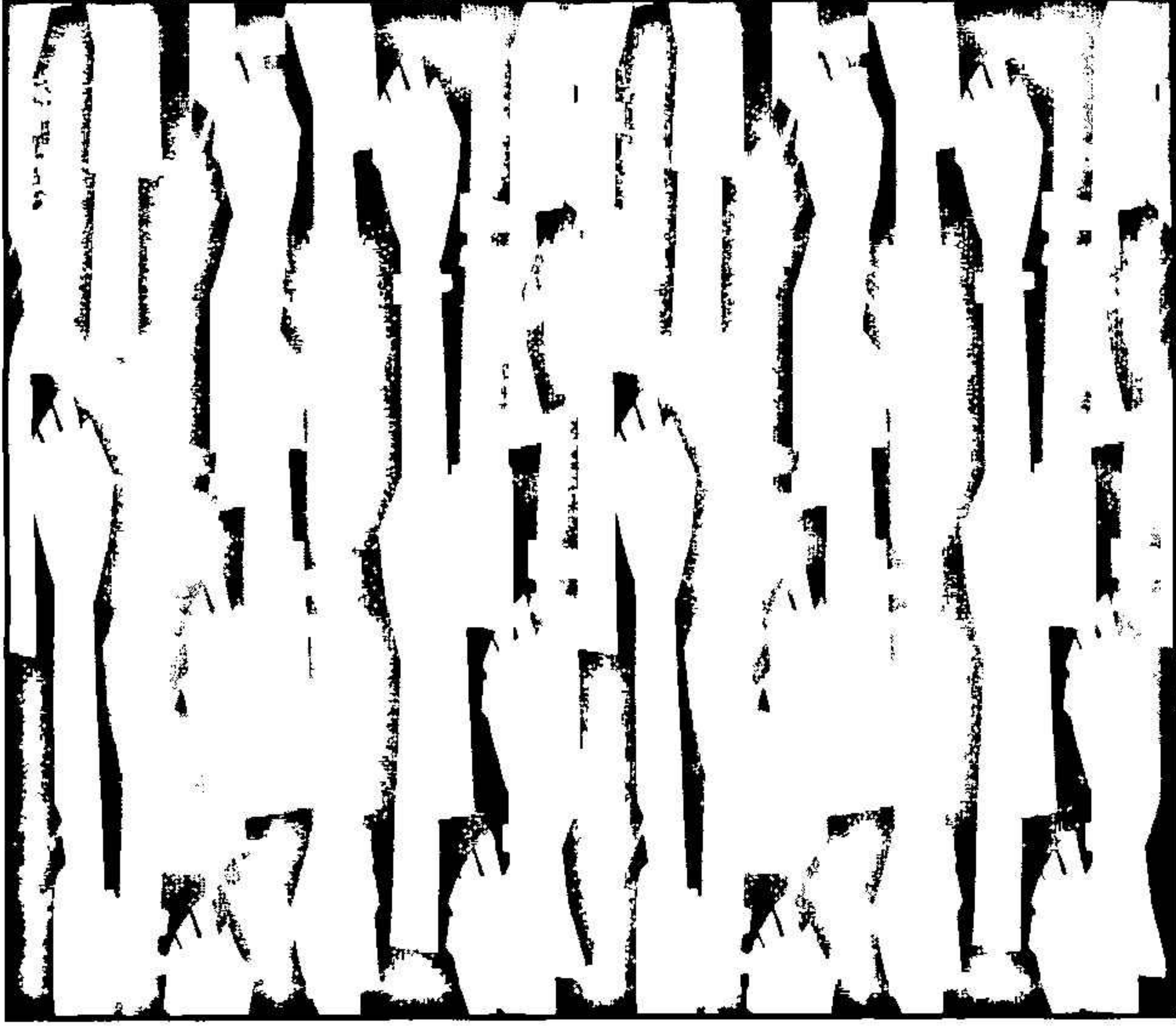
కాశ్మీరీ మహిళలు ఎలాంటి అభ్యంతరాలకుండా సాంప్రదాయక మూస ధోరణులను నిరాకరించి రాళ్ల దాడులతో ప్రతిఘటించడానికి ఒక క్రొత్త రకమైన వ్యక్తీకరణను సృష్టించారు. అన్ని రకాల సామూహిక ర్యాలీల్లో కాశ్మీరీ మహిళలు భాగంగా ఉంటారు. మనుషుల్ని చంపడానికి వ్యతిరేకంగా చేసే రాజకీయ ఊరేగింపుల్లోనూ పాల్గొంటారు. 'ముస్లిం - ఆధిపత్య కాశ్మీర్ లోయలో వారి సాంప్రదాయక పురుషులకంటే ఎక్కువగా మహిళలు ముందుకి రావడంతో ప్రపంచంలోని అనేక అన్యాయాలకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించే ప్రాంతాలతో మమేక మవుతున్నారు' అని సాతిక్ బిస్వాస్ అంటారు. కశ్మీరీ రాజకీయ జీవితం పురుషాధిపత్యంతో కొనసాగుతుండగా కశ్మీరీ మహిళలు మాత్రం తమ భిన్నాభిప్రాయాలనూ, వ్యతిరేకతనూ, ప్రతిఘటననూ స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించడంలో ముందంజలో ఉన్నారు.

కూనన్, పోష్పోరా గ్రామాల్లో మహిళలు అనుభవించిన నరక యాతనల గురించి చేసిన ఈ పుస్తక పరిచయం అతి స్వల్పం. పుస్తకంలో ఇంకా మరి పోగొట్టే విషయాలున్నాయి. వెంటనే మహిళలందరూ చదివి తీరాల్సినదని చెప్పడానికే! పుస్తకం నిండా కశ్మీర్ మహిళలు అందించే వివరాలు విలక్షణమైనవి. సుందరమైన కశ్మీర్ మనది అని పైకి గొప్పలు చెప్తూ, స్త్రీలను గౌరవిస్తామని చెప్పుకునే మన ఈ దేశంలోని ఒక ప్రాంతంలో ఇంత ఘోరాతి ఘోరమైన హింస కొనసాగుతుందంటే అది ఇంకో ప్రాంతంలో జరగదన్న గ్యారంటీ ఏమీ లేదు కదా? ఈ పుస్తకం మహిళలుగా మనందరం చదివి, ఆ మహిళల ఆలోచనలను అర్థం చేసుకుని వారికి అండగా నిలబడదాం. ❀

(ఇటీవల ఫిబ్రవరి 23న కాశ్మీర్ మహిళలు తమ 6వ ప్రతిఘటనా పోరాట దినాన్ని జరుపుకున్న సందర్భాన్ని గుర్తు చేసుకుంటూ)

‘తెలంగాణలో రెండో ప్రభుత్వంలో కూడా ఒక్క మహిళకూ మంత్రి పదవి ఇవ్వలేదు. మీరు ఈ విషయంలో మీ తండ్రిని ఈ విషయంలో ప్రభావితం చెయ్యలేరా?’ ఫిబ్రవరి 21న హైదరాబాద్ ఇండియన్ స్కూల్ ఆఫ్ బిజినెస్లో జరిగిన ఇంటరాక్షన్లో ఎంపీ కల్వకుంట్ల కవితకు ఎదురైన ప్రశ్న ఇది. తన తండ్రిని ప్రభావితం చేసేంత రాజకీయ అనుభవం తనది కాదని ఆమె అక్కడ చెప్పారు. అయితే ఆ మర్నాడే తెలంగాణ అసెంబ్లీలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ పార్లమెంటు ఎన్నికల తర్వాత జరిగే మంత్రివర్గ విస్తరణలో ఇద్దరు మహిళలకు కేబినెట్లో చోటు ఇవ్వనున్నట్లు ప్రకటించారు. సీఎం కేసీఆర్ కాంగ్రెస్ సీనియర్ ఎమ్మెల్యే సబితా ఇంద్రారెడ్డి మహిళా మంత్రుల గురించి అడిగిన ప్రశ్నకు ఆయన ఇలా స్పందించారు. అయితే అంతకు ముందు రోజు ఎంపీ కవిత చేసిన పలు వ్యాఖ్యల ప్రభావం కేసీఆర్ ప్రకటనపై వుండొచ్చేమోనని ఈ వరుస పరిణామాలు చెప్తాయి. ‘టీఆర్ఎస్ తో సహా ఏ పార్టీ కూడా మహిళలకు అనుకూలం కాదు. ఈ విషయాన్ని అంగీకరించేందుకు నేనేమీ సిగ్గుపడటం లేదు’ అని కవిత చాలా నిజాయితీగా ఒప్పుకున్నారు. ఇంతే నిక్కచ్చిగా నేరుగా తండ్రిని కూడా నిలదీశారో లేదా కవిత అభిప్రాయాలను పత్రికల్లో చూసి రియలైజ్ అయ్యారోగానీ మర్నాడే ఇద్దరు మహిళలకు కేబినెట్లో చోటు కల్పిస్తాను అన్న ప్రకటన మాత్రం చేశారు. ఈ ప్రకటన టీఆర్ఎస్ మహిళా నాయకుల్లో సహజంగానే ఉత్సాహం నింపింది. మీడియాలోనూ, సోషల్ మీడియాలోనూ ఎవరూ ఇద్దరు మంత్రులు అనే చర్చ పెద్ద స్థాయిలో జరిగింది. కేసీఆర్ ప్రకటన చేసిన మర్నాడు అన్నిపత్రికల్లోనూ ప్రధాన శీర్షిక ‘కేబినెట్లోకి ఇద్దరు మహిళలు’ అంశమే అయ్యింది. కేసీఆర్ ప్రకటనే ఓ అద్భుతం అన్నంతలా ఈ వార్తపై చర్చ జరిగింది.

‘మగ కేబినెట్’

కేరాఫ్ తెలంగాణ

తులసి

సాధారణంగా కులాలను, వర్గాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని మంత్రి వర్గంలో చోటు కల్పిస్తారు. కానీ కేసీఆర్ తెగింపును ఏమనుకోవాలో తెలియదు. ఓటర్ల లెక్కలు తీస్తే తెలంగాణలో 1.02 కోట్ల మహిళా ఓటర్లు ఉన్నారు. మగవారి ఓట్లు మహిళల కంటే 4,700 తక్కువగా ఉన్నాయి. అంతేకాదు ఓటు హక్కు వినియోగించుకున్న వారిలోనూ పురుషుల కంటే మహిళలే అధికం. తెలంగాణలో 14 జిల్లాల్లో మహిళలే పురుషుల కంటే ఎక్కువగా ఓటింగ్లో పాల్గొన్నారు. సహజంగా వీరిలో ఎక్కువ శాతం మంది టీఆర్ఎస్ పార్టీకి, కేసీఆర్ నాయకత్వానికి మద్దతు ఇచ్చారు కాబట్టే 86 సీట్లను ఆ పార్టీ కైవసం చేసుకోగలిగింది. అంటే రెండో సారి కేసీఆర్ సర్కారు అధికారంలోకి రావడం వెనుక మహిళలు పోషించిన పాత్రే కీలకమైనది. సాధారణంగా సీఎం కేసీఆర్ ఓట్ బ్యాంక్ ఆధారంగానే సీట్లు పదవులూ కేటాయిస్తారు. ఆ లెక్కన మంత్రివర్గంలో సగం మందికి పదవులు ఇవ్వాలి. కానీ అసెంబ్లీ టిక్కెట్టు ఇచ్చి పోటీకి దించడంలోనూ ముష్టి వేసినట్లు నాలుగే సీట్లు కేటాయించారు. కాంగ్రెస్ పార్టీ 10 మంది మహిళలకు టిక్కెట్టు ఇచ్చింది. టీఆర్ఎస్ టిక్కెట్టుపై పోటీ చేసిన నలుగురిలో ముగ్గురు గెలుపొందారు. గత ప్రభుత్వంలో కేసీఆర్ మహిళలకు ఇచ్చిన అత్యున్నత పదవి డిప్యూటీ స్పీకర్ (పద్మాదేవేందర్ రెడ్డి). తెలంగాణ తొలి ప్రభుత్వంలో ఒక్క మహిళా మంత్రి లేరని పెద్దఎత్తున విమర్శలొచ్చాయి. దీంతో రెండో సారి ప్రభుత్వంలో కనీసం మహిళా శిశు సంక్షేమ శాఖ అయినా ఖాయం అని అంతా భావించారు. కానీ మళ్లీ మగమంత్రివర్గమే కొలువుదీర్చిన కేసీఆర్ తెగువను (బరితెగింపు అనికూడ కొందరంటారు) చూసి కొందరు ముక్కున వేలేసుకున్నారు. మహిళా శిశుసంక్షేమ శాఖను గతంలో మంత్రి తుమ్మల నిర్వహిస్తే ఈ సారి మల్లారెడ్డి ఆ శాఖను నిర్వహిస్తున్నారు. గత ముఖ్యమంత్రులు తక్కువలో తక్కువ మహిళా శిశు సంక్షేమ శాఖకు కచ్చితంగా మహిళా మంత్రికే అప్పగించేవారు. కేసీఆర్ ఆ శాఖ బాధ్యతలు నిర్వహించే శక్తి ఏ మహిళా ఎమ్మెల్యేకి లేదని భావించారేమో! అందుకే రెండు ప్రభుత్వాల్లోనూ మగ మంత్రులకే మహిళా శిశు సంక్షేమ శాఖను అప్పగించారేమో!

మహిళా సాధికారత గురించి మాట్లాడే ఎంపీ కవితకు పదేపదే మగమంత్రి వర్గం ప్రశ్న ఎదురౌతోంది. ఇది మింగుడుపడకనే

కశ్మీర్ ప్రజలపై జరుగుతున్న దాడులను, నిర్బంధాన్ని ఖండించండి

పుల్వామాలో జరిగిన ఆత్మాహుతి ఘటనలో 40మంది సైనికులు చనిపోయారు. ఈ చర్యను ఎవరూ సమర్థించరు. కాని ఈ ఘటనల సాకుతో దేశవ్యాపితంగా కశ్మీర్ ప్రజలపై జరుగుతున్న దాడులను, నిర్బంధాన్ని అణచి వేతను తీవ్రంగా ఖండిస్తున్నాం.

పుల్వామా ఘటన సాకుతో సంఘ్ పరివార్ అనుయాయులు జమ్మూలో కశ్మీర్ వ్యాపారులపై, విద్యార్థులపై దాడులకు పాల్పడ్డారు. హర్యానాలో పలువురు కశ్మీరీ విద్యార్థులను, వారు అద్దెకు వుంటున్న గృహాల నుంచి బలవంతంగా గెంటివేశారు. డెహ్రాడూన్ హాస్టల్స్లో వుంటున్న కశ్మీర్ విద్యార్థినులను ఒకమూక తీవ్రంగా వేధించారు. భారత ఆర్మీపై సోషల్మీడియాలో అభ్యంతర వ్యాఖ్యలు పెట్టారనే నెపంతో ముగ్గురు కశ్మీరీ విద్యార్థినులపై కేసు బనాయించారు. అలాగే ఇండియన్ వెటర్నరీ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్ విద్యార్థినిలు వాట్సప్లో భారత ఆర్మీకి వ్యతిరేకంగా వ్యాఖ్యలు పోస్టుచేశారనే కారణంతో వారి ఫెలోషిప్లను రద్దుచేశారు. వారిపై ఇజ్జత్ నగర్లో కేసు నమోదు చేశారు. సోషల్ మీడియాలో తమ అభిప్రాయాలను పోస్టు చేసినందుకు రూర్కి క్వంటమ్ గ్లోబల్ యూనివర్సిటీకి చెందిన ఏడుగురు కశ్మీర్ యువకులను సస్పెండు చేశారు.

కశ్మీర్ ప్రజలపై మేఘాలయ గవర్నర్ తధాగత రాయ్ అభ్యంతరకర వ్యాఖ్యలు చేశాడు. పుల్వామా ఘటన తర్వాత సంయమనం పాటించమని, ప్రతీకార దాడులకు పాల్పడవద్దని దేశ ప్రధాని విజ్ఞప్తి చేయకపోగా దీని వెనుక పాకిస్తాన్ హస్తముందని, ప్రతీకారం తీర్చుకుంటామని హెచ్చరించారు.

యుద్ధవాతావరణాన్ని, జాతీయతను రెచ్చగొట్టి ఎన్నికల ప్రయోజనాల పొందడానికి మోదీ ప్రయత్నిస్తున్నాడనే ఆరోపణలు

కూడా వున్నాయి. ఏది ఏమైనా కశ్మీర్ ప్రజల సమస్య నెత్తురోడుతున్న గాయంలా మిగిలిపోయింది. ఏడు దశాబ్దాలుగా కశ్మీర్ ప్రజలకు భారత పాలకులు యిచ్చిన హామీలు, చేసిన వాగ్దానాలు నీటిమూటలుగా మారుతున్నపుడు వారు ఆందోళన చెందడం సహజమైనదే. ఇప్పటికే 370 ఆర్టికల్ను దాదాపుగా నీరుగార్చారు. 1954 రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వుల ద్వారా రాజ్యాంగంలో పొందుపర్చిన ఆర్టికల్ 35ఏను రద్దుచేయడానికి బిజెపి ఆర్ఎస్ఎస్లు చేయని ప్రయత్నంలేదు. రెండు సార్లు కొట్టివేసినా 35ఏని మరలా సుప్రీంకోర్టు ముందుకు తెచ్చారు. కశ్మీరీల ప్రత్యేక గుర్తింపు, సంస్కృతిని నాశనం చేసి వారిని సొంతగడ్డపై ద్వితీయ శ్రేణి పౌరులుగా మార్చాలనేది సంఘ్ పరివార్శక్తుల ఎత్తుగడ.

భారత పార్లమెంటు సాక్షిగా ప్రత్యేకహోదా యివ్వకపోతేనే ఆంధ్రప్రజలు ఆందోళనలు చేస్తున్నారు. ప్రత్యేక తెలంగాణా కోసం పోరాటాలు చేసి సాధించుకున్నారు. భారత రాజ్యాంగమే కల్పించిన హక్కులు, ఒడంబడికలు అడుగడుగున అధికారంలోకి వచ్చిన భారత పాలకులు తుంగలో తొక్కుతున్నపుడు కశ్మీర్ ప్రజలు ఆందోళ చెందరా? పోరాటాలు చేయరా? ఆవేశాలతో కాకుండా భారత ప్రజలు వారి స్వయంప్రతిపత్తిని గుర్తించాలి. కశ్మీర్ ప్రజల హృదయాను గెలుచుకుంటామన్న మోదీ దానికి తిలోదకాలిచ్చి వారిఆశలపై, ఆకాంక్షలపై ఉక్కుపాదం మోపుతున్నాడు. కశ్మీర్ ఆంతరంగిక విషయాల్లో అటు పాకిస్తాన్, ఇటు భారత్ జోక్యం చేసుకుండా, వారి జీవితాలతో ఆడుకోకుండా రాజ్యాంగంలో పొందుపర్చిన 370 ఆర్టికల్ను గౌరవించాలని డిమాండ్ చేస్తున్నాం. కశ్మీర్ ప్రజల స్వయం ప్రతిపత్తిని, గుర్తిద్దాం. వారి ఆకాంక్షలను బలపరుద్దాం. ❀

కేసీఆర్ భవిష్యత్తు నియామకపు హామీ ఒకటి పడేశారనేది రాజకీయ వర్గాల్లో జరుగుతున్న చర్చ.

ఇక గత ప్రభుత్వాల గురించి ఓ సారి చూసినట్లయితే ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో ఎప్పుడూ మహిళలు లేని కేబినెట్ లేదు. మంత్రివర్గంలోకి కచ్చితంగా మహిళను తీసుకోవాలన్న రూలు లేకపోయినా అదొక సామాజిక న్యాయం. మైనారిటీలకూ, ఎస్సీ ఎస్టీలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చినట్లే మహిళలకు చోటు కల్పించడం ఒక సంప్రదాయం. రెండు సార్లు వరుసగా ప్రభుత్వాలను ఏర్పాటు చేసిన వైస్ రాజశేఖర్ రెడ్డి మహిళా మంత్రులకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యతను ఇచ్చారు. వైఎస్ తొలి ప్రభుత్వంలో నలుగురు మహిళా మంత్రులు ఉండగా రెండో సారి ఏకంగా ఆరుగురికి చోటు కల్పించారు. ఈ ఆరుగురిలో హొంమంత్రి పదవిని సబితా ఇంద్రారెడ్డికి ఇచ్చారు. అటు ఏపీ సీఎం చంద్రబాబు కూడా గతంలోనూ ముఖ్యమంత్రిగా పని

చేసినప్పుడుగానీ, ఇప్పుడుగానీ కచ్చితంగా మహిళలను మంత్రివర్గంలోకి తీసుకుంటున్నారు. ప్రస్తుతం పరిటాల సునీత, భూమా అఖిలప్రియ ఏపీ మంత్రులుగా ఉన్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వంలోనూ విదేశాంగ, రక్షణ మంత్రులుగా మహిళలు బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్నారు. మహిళల శక్తిసామర్థ్యాలను తక్కువగా అంచనా వేసినప్పుడే వారికి చేతికి అధికారం అప్పగించేందుకు వెనుకాడుతారని తెలంగాణ మంత్రివర్గాన్ని చూస్తే అర్థమౌతుంది. మంత్రి వర్గం కొలువుతీరిన వెంటనే విద్యాశాఖ మంత్రి జగదీష్ రెడ్డి మహిళల్ని ఉద్దేశించి చేసిన వ్యాఖ్యలు ప్రభుత్వ పెద్దల స్వభావానికి అద్దం పట్టేలా ఉన్నాయి. మంత్రివర్గంలో మహిళలు ఎందుకు లేరని ఓ విలేకరి అడిగిన ప్రశ్నకు మహిళలు మా ఇళ్లలో ఉన్నారని చెప్పిన వ్యక్తి వచ్చే ఐదేళ్లపాటు తెలంగాణ విద్యావ్యవస్థను ఉద్ధరించ నున్నారు. ❀

వెంటాడే బులుగు మంట 'పరయేరుం పెరుమాళ్'

చల్లపల్లిస్వరూపరాణి

బంగారూ, మా దిక్కుమాలిన చీకటి బతుకులో నువ్వే మినుకు మినుకు చుక్కవనుకున్నా కదా నాన్నా' ఈ ఏడుపు పాట ఊరెలపటి గుడిసెల్లో, సంచార బతుకుల్లో కడుపున పుట్టిన బిడ్డలు చనిపోతేనే కాదు, కుటుంబంలో ఒకరిగా పెంచుకున్న కుక్కలు, పిల్లులు చనిపోయినా వినిపిస్తది. ఈ ఏడుపు పాట 'పరయేరుం పెరుమాళ్' సినిమా మొదట్లో వినిపించినా ఆ తర్వాత కూడా అది మన మనసులో కలుక్కుమంటూనే ఉంటుంది. అణగారిన బతుకులో ప్రవహించే ఒక ఎడతెగని దుఃఖ నదిని, కుల హత్యలు చేసిన మానిపోని గాయాన్ని పచ్చి పచ్చిగా చూపించే ఈ సినిమా మనల్ని ఒక్క చోట కుదురుగా నిలవనివ్వదు. మన మెదడుని రంపంతో పరపర కోసేస్తుంది.

కథానాయకుడు పెరుమాళ్ ప్రాణంగా పెంచుకున్న 'కరుపి' (నల్లపిల్ల) దళితుల ఆకాంక్షలకు ప్రతిరూపం.

పెంపుడు జంతువుల్ని తమ జీవితంలో భాగంగా చూసుకునే 'అలగాజనం' తీరిగా మురికి నీళ్లలో కూర్చుని తమ బిడ్డల వంటి పెంపుడు కుక్కల్ని కూడా నీళ్లలో దింపి అందరూ చల్లగా చేదదీరుతూ, సరదాగా నవ్వుకోవడాన్ని కూడా ఓర్చలేని కుల దురహంకారులు వాళ్ల ఆనందంపై మూత్రం పోయ్యడమే కాదు తమ ఆశలకి ప్రతిరూపం, కొండలు, గుట్టల్లో తమకు తోడు, నీడగా ఉండే కుక్కని రైలు పట్టాలకి కట్టేసి నిర్దాక్షిణ్యంగా చంపడం అనేది కేవలం ఒక కుక్కని చంపడం కాదు, వారి ఆకాంక్షల్ని అకారణంగా హత్య చెయ్యడం అనే సంకేతాన్ని సినిమా మొదట్లోనే ఇస్తాడు దర్శకుడు. అందుకే ఆ సందర్భంలో హీరో పాడే పాటలో 'కరుప్పీ, నా ప్రాణమా, మనల్ని చంపింది ఎవరో నాకు తెలుసు, కానీ అక్కడ చచ్చింది ఎవరో వాడికి మాత్రమే అర్థమవుతుంది' అంటూ గొప్ప తాత్వికంగా పాడతాడు. తమ పెంపుడు కుక్కలని మనుషులపై ఉసిగొలిపి నిండు ప్రాణాన్ని బలిచేసి సమాజాన్ని పెద్ద గగుర్పాటుకి గురిచేసిన నిన్న మొన్నటి సజీవ సంఘటన మన కంటి రెటీనాపైనుంచి చెరిగిపోకముందే ఈ సినిమాలోని 'కుక్కచావు' దానికి పూర్తిగా భిన్నమైన ప్రాపంచిక దృష్టిని మనముందు ఉంచింది.

ఈ కుక్కలు ఒళ్లో గారాబంగా పెరిగిన బొచ్చు కుక్కలు కావు. ఇక్కడ బతకడమంటే ఓ యుద్ధమని, అందునా తలయెత్తి నిటారుగా నిలబడడమంటే గొంతు మీద కత్తి వేళ్లాడదీసుకుని గసపెట్టుకుంటూ

వెండితెరని తమ కులపురాణాన్ని గానం చేసే ఓ ఖరీదైన సాధనంగా చేసుకుని, దశాబ్దాలుగా ఒకానొక కులం ఆనందాన్ని అందరి సంబరంగా, తమ దుఃఖాన్ని అందరి వలపోతగా వారి చావునీ, బతుకునీ గొప్పలతో తెరకెక్కిస్తూ తెగ బలిసిన తెలుగు సినిమాలో ఇటువంటి సన్నివేశాలు ఎంత వెతికినా కనబడవు. పైగా సినిమా టైటిల్స్ లో 'కులం, మతం మానవాళికి ప్రమాదకరం', 'బోధించు, సమీకరించు, పోరాడు' వంటి సాహసోపేతమైన స్లోగన్స్ ఇక్కడ కనబడే అవకాశం ఇప్పట్లో కనబడడం లేదు. ఇంతపెద్ద సాహసాన్ని సాంస్కృతిక యోధులైన పా.రంజిత్, మారి సెల్వరాజ్ వంటి బులుగు మంటలకే సాధ్యం. 'పరయేరుం పెరుమాళ్'... సమాజంలో అట్టడుగున పడి ఇప్పటిదాకా కనీసపు గుర్తింపుకీ, గౌరవానికీ నోచుకోని సంచార, అర్థ సంచార, అణగారిన దళిత జీవితం అనేక అగచాట్లని ఎదురీది తన చుట్టూ అలుముకున్న చీకట్లను పారద్రోలే క్రమంలో తానే స్వయంగా ఓ ప్రత్యే మొలకకెత్తడాన్ని ఈ సినిమా చిత్రించింది.

'బంగారు కొండా, నీ మీద గంపెడాశ పెట్టుకున్న మమ్మల్ని ఒదిలి ఎల్లిపోయావా, నాయనా! నిన్నెక్కడ దాచుకోనురా తండ్రీ, ఈ ముసలి తల్లి కంట్లో కారం కొట్టినోడి దీపం ఆరిపోను... నిన్ను పొట్టన పెట్టుకున్నోడి నోట్ల మన్నుబడ... నిన్నెట్లా మరిచేదిరా

66

అలాగే తాము పెంచుకునే కుక్కల్ని కుటుంబ సభ్యుల్లో ఒకరిగా చూసుకోవడం సంచార జాతులు, దళిత గూడేలలో మామూలుగా ఉంటుంది. కుక్కని గౌరీ దేవి అని పూజించేవారి కన్నా వీరికి దాని మీద మమకారం ఎక్కువ. ఎందుకంటే కుక్కలు వారికి వేటాడడంలో సహాయం చెయ్యడం, చీకట్లో దారి చూపించడం, శత్రువుల అడుగుజాడలను పసిగట్టి అప్రమత్తం చెయ్యడం వంటి అవసరాలెన్నో తీర్చే కొడుకు పాత్ర పోషిస్తాయి. అందుకే అవి చనిపోతే ఇంటిల్లిపాదీ పొగిలి పొగిలి ఏడుస్తారు. దానికి వాడ వాడ అంతా కలిసి ఊరేగింపుగా అంతిమ సంస్కారం నిర్వహించడంతో ఈ సినిమా మొదలౌతుంది. 99

పరుగెత్తడమని అనేక సందర్భాలలో చెప్తాడు దర్శకుడు. ఊరవతలి బతుకులు నాలుగక్షరాలు నేర్వడం నేరంగా, ప్రశ్నించడం పాతకంగా, నచ్చిన అమ్మాయిని ప్రేమించడం ఘోర కలిగా పరిగణించే చోట దళితులు అకారణంగా చంపబడతారు. అకారణంగా పోలీసుల చేత చిత్ర హింసలకు గురౌతారు. ఉక్కపోత నుంచి బయటబడలేక ఆత్మహత్యల్ని ఆశ్రయిస్తారు. అలాంటిది ఏకంగా మొహాలకి రంగేసుకుని వీధి నాటకాలు, భోగం మేళాలు ఆడుతూ బతుకు వెళ్లదీసే ఓ సంచారజాతిలో పుట్టిన పెరుమాళ్ రాజ్యాంగం తమజాతికి ఎటువంటి అధికారాలు, హక్కులు కల్పించిందో తెలుకోవాలని లా డిగ్రీ చెయ్యాలని పట్నంలోని ప్రభుత్వ లా కాలేజీలో చేరడం చాలా పెద్ద విషయమే. అతడు అక్కడితో ఆగకుండా తాను అంబేద్కర్ వంటి వాడిని అవుతానని తన జీవితాశయం కాలేజీ ప్రిన్సిపల్ కి తెలియజెయ్యడం మరీ విద్వారంగా భావించబడుతుంది.

ఒక అత్యంత అణగారిన కులస్తుడు పట్నంలోని కాలేజీలో చేరి అక్కడి అగ్రకుల అధ్యాపకులు, తోటి విద్యార్థుల చేతిలో అడుగడుగునా పరాభవాలు పొందడం వాటిని తట్టుకుని అతడు తన చదువుని కొనసాగించడం అతనికి దినదిన గండంగా మారుతుంది. దీనికి తోడు అతడు ఒక అగ్రకుల అమ్మాయితో చనువుగా ఉండడం అతన్ని చావు పొలిమేరలదాకా తరిమింది. ఇతరుల శారీరక, మానసిక దాడులనుంచి తట్టుకుని నిలబడే క్రమంలో అతడు తనకి తెలీకుండానే కుల వ్యవస్థ పైన ఓ తిరుగుబాటుదారుడౌతాడు. ఎంతో సౌమ్యంగా ఉండే పెరుమాళ్ లో తిరగబడే మనస్తత్వంతో పాటు తన అస్తిత్వ స్పృహ పెరుగుతుంది. మొదట తన తండ్రిని కాలేజీకి తీసుకురావాలంటే ఆయన రూపం, వెనుకబాటుతనం చూసి ఇతరులు తనని హేళన చేస్తారనే ఆత్మ న్యూనతా భావంతో ఉన్న పెరుమాళ్ తర్వాత తన అసలు తండ్రినే కాలేజీకి తీసుకెళ్లే చైతన్యాన్ని తనకు తానుగా పొందడం విశేషం.

ఎరుమాళ్ లో మనకి రోహిత్, ఇళవరసన్, శంకర్, మందని మధుకర్, పెరుమాళ్ల ప్రణయ్ లను చూపించడానికి అనేక సార్లు కుక్కని సింబాలిక్ గా ఉపయోగిస్తాడు దర్శకుడు సెల్వరాజ్. సజీవ పాత్రలైన వారంతా కులంతో తలపడడం, పడిలేస్తూ కొన్నిసార్లు ఆ వధ్యశిల పై బలికావడం పెరుమాళ్ చేసిన పోరులో కనిపిస్తుంది. సినిమా ఆఖరులో హీరో పెరుమాళ్ ని హీరోయిన్ తండ్రి 'మా అమ్మాయికి నువ్వంటే చాలా ఇష్టం, ప్రేమ... అది నీకు తెలుసా?' అని అడిగితే 'ఆ విషయం నాకు తెలిసే లోపల నేను చాలా సార్లు చనిపోయాను' అంటాడు. కనీసం స్వేచ్ఛగా గాలి పీల్చుకునే వీలు లేకుండా జీవితం తనని అనుక్షణం తరుముకొస్తుంటే దళిత యువకుడికి తన స్నేహితురాలి మనసులో ఏముందో తెలుసుకునే వెసులుబాటు లేదని గంభీరంగా హీరో బదులివ్వడం చూస్తాం. అగ్రకుల సమాజంలోని మర్యాదస్తులుగా చెప్పబడే వారు కూడా పెరుమాళ్ లాంటి దళితులు, పీడితులను సహనంతో ఉండమని, శాంతియుతంగా నడుచుకోమని ఎందుకు చెబుతారు? కుల దురహంకారుల దగ్గరికి వచ్చేసరికి వీరి నీతి బోధలు ఏమౌతాయి? అనే ప్రశ్నని కూడా దళిత ప్రిన్సిపల్ ద్వారా చెప్పిస్తాడు దర్శకుడు. అలాగే మారవల్నింది పైమెట్టులో ఉండి వ్యవస్థ నుంచి అన్ని రకాల అధికారాలను, మర్యాదలను అనాయాసంగా అనుభవించేవారు తప్ప 'కుక్కల్లా' చూడబడేవారు కాదని పెద్దమనిషిలా మాట్లాడే హీరోయిన్ తండ్రితో హీరో చెప్పడం హుందాగా ఉంది.

పరయేరుం పెరుమాళ్ వాస్తవిక దృష్టితో దళిత జీవితాన్ని చిత్రించిన సినిమా. ఇందులో పాత్రలన్నీ సజీవంగా కనబడతాయి. కొత్త బట్టలకు అక్కడక్కడా కత్తెరతో కన్నాలు పెట్టినట్టుగానూ, తెల్లటి ముఖానికి మసి పూసినట్టుగానూ కాక ఒక దళితవాడలోని పేద బతుకులు ఎలా ఉంటాయో అచ్చం అలానే తెరకెక్కించాడు దర్శకుడు మారి సెల్వరాజ్. దళిత జీవితం నుంచి రావడంతో పాటు తమిళ సాహిత్యంలో మంచి కవిగా, రచయితగా గుర్తింపు ఉన్న సెల్వరాజ్ తన పాత్రలను సహజంగా తీర్చిదిద్దడంలో సక్సెస్ అయ్యాడు. హీరో పెరుమాళ్ తల్లి కొంత చొరవ, ధైర్యం కలిగి ఉంటే తండ్రి తన రెక్కల కష్టం తప్ప కనీసం ఇతరులతో మాట్లాడడం కూడా సరీగా తెలియని వాడు. పైగా వీధి నాటకాలు వేసుకుంటూ తనకంటూ ఎటువంటి గుర్తింపునూ, గౌరవాన్నీ ఆశించని సగటు దళిత శ్రామిక తండ్రి. తాను పస్తులున్నా పిల్లల కడుపు మాడితే తట్టుకోలేడు. అందునా చదువుకునే బిడ్డంటే ఆయనకి ఇంకాస్త మమకారం. వాడి కాలు కిందపెడితే కందిపోతుందేమో అని అన్ని బండ పనులు, మురికి పనులు తానే చేస్తాడు. ఆ కష్టం ఏమిటో పిల్లలకు తెలియకూడదని కొన్నింటిని వాళ్లకి తెలియనివ్వరు, చూడనివ్వరు.

తమ కొడుకు రేపు డిగ్రీ చేతబట్టుకుని వచ్చి, ఉద్యోగస్తుడైతే తమ కష్టాలన్నీ దూది పింజల్లా ఎగిరిపోతాయి కదా! అని కలలుగంటారు. పేద దళిత కుటుంబాలలో పిల్లల్ని చదివించే తల్లిదండ్రులు అచ్చం ఇలాగే ఉంటారు.

మిగతా 30వ పేజీలో

మన చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలను పర్యావరణ కాలుష్యం నుండి రక్షించుకోవాలని ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు, అయితే ప్రభుత్వాలు ప్రయత్నం చేస్తున్నాయా? ప్రజలు, సామాజిక కార్యకర్తలు చేస్తున్నారా? ఇది ప్రశ్నగానే ఉంది . ఈ మధ్య రేడియోలో ఒక ప్రకటన “..... నా పాట 2000/- ల రూపాయలు, నా పాట 2,500/- రూపాయలు ... నాది మూడు ... “ అనే లోపలే చూసారా భవిష్యత్తులో మంచి నీటి కోసం ఎంత కష్టమో! భవిష్యత్తు తరాలకు మంచి నీళ్లు లేకుండా చేయటం ... అందుకే మంచినీటిని కాపాడుదాం! మళ్ళీ మరోసారి పాట మొదలు, ఎండ్ అవుతుంది. మరో ప్రకటన ప్రాయోజిత కార్యక్రమంలో ‘... సమాన పనికి సమాన వేతనం, బాల కిశోరాలను ప్రమాదకరమైన కంపెనీలలో పనిచెయ్యనివ్వకూడదు... ఒకవేళ ఉల్లంఘన జరుగితే... పలానా పలానా చట్టాలు ప్రయోగించబడుతాయి’ అంటూ. పై ప్రశ్నలకు, ప్రకటనకు మరంపల్లిని జోడిస్తే జవాబు దొరుకుతుంది అని గట్టిగా చెప్పగలను.

1983 నుండి మరంపల్లి మండలంలో సిమెంట్ కంపెనీలు వెలుస్తూ వస్తున్నాయి, ఆ తరువాత ఆయా కంపెనీలు సామర్థ్యాన్ని, విస్తరణను పెంచుకుంటూ వస్తున్నాయి. అక్కడ పేరుకు మాత్రమే ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలు జరుగుతాయి. ఈ ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలు చాలా పకడ్బందీగా ‘పోలీస్ ప్రొటెక్షన్’ తో జరుగుతుంది, జరిపే వారు ఆ జిల్లా కలెక్టర్ / on behalf of ఎవ్వరైనా, MRO / తహసీల్దార్, పొల్యూషన్ కంట్రోల్ బోర్డువారు, లేబర్ డిపార్ట్మెంట్ వారు, ఫ్యాక్టరీస్ డిపార్ట్మెంట్ వారు... అంత ప్రభుత్వ యంత్రంగం వారే ఉంటారు. ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలో ప్రజలు [effected partis], సామాజిక కార్యకర్తలు, ట్రేడ్ యూనియన్ వారు తదితరులు పాల్గొని, యాజమాన్యాలు చట్టాలను ఏమైనా

మరంపల్లిలో ఏం జరుగుతోంది? ప్రభుత్వ కాలుష్యం ఎంత?

జయా వింధ్యాల

ఉల్లంఘిస్తే, వాటి గురించి చెప్పాలి. వాటి పరిష్కారం వైపు ప్రభుత్వ అధికారులు చర్యలు తీసుకుంటూ యాజమాన్యాలను ప్రాసిక్యూట్ చేసి, నష్టం ఏమైనా జరుగితే నష్ట పరిహారం కట్టించి, భవిష్యత్తులో జరగకుండా చూడాలి, ఒకవేళ మళ్ళీ అదే తప్పిదంను యాజమాన్యాలు చేస్తే కంపెనీని మూసివేపించాలి. కానీ ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలు ఆయా కంపెనీల కార్మికులే పాలుపంచు కుంటున్నారు, యాజమాన్యాల బెదిరింపులకు లొంగిపోయి అధికారుల ముందు ఏది చెప్పమంటే అదే చెపుతున్నారు. అధికారులకు ఇది తెలియంది కాదు. కంపెనీ యాజమాన్యాల ‘పాకెట్స్’ అధికారులుగానే మిగిలిపోతున్నారు !!!

తేదీ : 29-06-2018న నాగార్జున సిమెంట్ పరిశ్రమ వాళ్లు ప్లాంట్ విస్తరణ కోసం, సామర్థ్యాన్ని పెంచేందుకు ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ చేసారు. ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలో ఆ కంపెనీలో పనిచేస్తున్న కార్మికులే ‘సివిలియన్స్’గా పాల్గొన్నారు అని తెలిసింది. ఈ ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలో భూములను కోలుపోయిన వారు, ఉద్యోగాలను కోలుపోయిన వారు, కలుషితం అవుతున్న భూగర్భ నీటిని, కాలుష్య నివారణ గురించి... ఈ అన్ని విషయాలను ప్రజాభిప్రాయ సేకరణను నిర్వహించే పెద్దలకు తమ గోడు చెప్పుకుందామని వచ్చిన కొందరు యువకులను అరెస్ట్ చేసి పాలిక్ వీడు పోలీస్ స్టేషన్లో సాయంత్రం వరకు పెట్టి వదిలివేసినారు. ప్రయత్నం చేసిన వారి ప్రయత్నం ప్రయత్నంగానే మిగిలిపోయింది.

హుజూర్ నగర్ నియోజక వర్గంలోని మరంపల్లి మండలంలోని ప్రజలు కాలుష్యంతో, కనీసం వేతనాలు అందక, యాజమాన్యానికి కోపం వస్తే ఎప్పుడు ఉద్యోగం కోల్పోతామోననే భయంలో, బలవంతంగా భూములను లాక్కుంటున్న యాజమాన్యాలతో, ప్రశ్నించే గొంతులను నొక్కేటందుకు పోలీసులు, రెవెన్యూ అధికారుల అవినీతి బానిసత్వంతో ... ప్రజలు బాధపడుతున్నారు. పరిష్కారం ఏంటి అనే వెతుకులాటలో ఇస్లావత్ బాలాజీ నాయక్, నేను, నరసింహ గౌడ్, గడ్డం అశోక్లం హుజూర్ నగర్ వెళ్లాము. అక్కడి నుండి మరంపల్లి .

సూర్యాపేట జిల్లా, హుజూర్ నగర్ నియోజక వర్గంలోని మరంపల్లి మండలం 6 సిమెంట్ పరిశ్రమలతో నిండి ఉంది. ఈ మండలం మరో ప్రపంచంతో ముడిపడి ఉంది. అదే నిత్యం వాయు

కాలుష్యంతో, నీటి కాలుష్యంతో, భూగర్భ జలాలు నిత్యం వివిధ రంగులతో కూడిన జలాలతో మనం చూడవచ్చు. ఈ మండలం 33 తండాలతోను, 15 గ్రామాలతోను, 20 వేల పై చిలుకు జనాభాతోను ఉంది.

నాగార్జున సాగర్ ముంపు గ్రామాల నిర్వాసిత ప్రజలకు ఈ మండలంలోనే సర్వే నంబర్ 540లో పునరావాసం ప్రభుత్వం కలిపించింది. ఈ 540 సర్వే నంబర్ సుమారు 2,600 ఎకరాల భూమితో ఉంది. సిమెంట్ కంపెనీల ఆగడాలకు పునరావాసం పొందిన నిర్వాసితులు మళ్ళీ నిర్వాసితులుగానే మిగిలిపోతున్నారు.

మరంపల్లి మండలంలో సాగర్ సిమెంట్ పరిశ్రమ, నాగార్జున సిమెంట్ పరిశ్రమ, మై హోమ్ సిమెంట్ పరిశ్రమ, కామాక్షి సిమెంట్ పరిశ్రమ, గ్రే గోల్డ్ సిమెంట్ పరిశ్రమ, అమరేశ్వరి సిమెంట్ పరిశ్రమలు ఉన్నాయి ఇందులో సుమారుగా 8,000మంది కార్మికులు పనిచేస్తున్నారు. ఇందులో 2,000 మంది వరకు మహిళా కార్మికులు ఉంటారు.

సాగర్ సిమెంట్ ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యం, ఆ ఫ్యాక్టరీ సామర్థ్యాన్ని విస్తరణను పెంచటానికి తేది: 09-07-2018న ప్రజాభిప్రాయ సేకరణను చేపట్టింది. నేను, రత్నమాల అక్క ఇస్లావత్ బాలాజీ నాయక్, గడ్డం అశోక్, సైదా నాయక్ తదితరులం ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలో పాల్గొనేందుకు వెళ్ళాము. తేది: 09-07-2018 ఉదయమే మమ్మల్ని అరెస్ట్ చేసారు. పాలక్ వీడు పోలీస్ స్టేషన్ కు తరలించారు. ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ ఖతం అయ్యాక వదిలి వేసారు. జాయింట్ కలెక్టర్ 08-07-2018న మేము కలిసి వినతపత్రం ఇచ్చినప్పుడు 'ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలో మీరు పాల్గొని వినతి పత్రంలోని విషయాలను వెల్లడించండి, రికార్డ్ చేసి ప్రభుత్వానికి, ఆయా విభాగాలకు సంబంధించిన వారికి పంపుతాము' అన్నారు. 10.30 AM వరకు రమ్మన్నారు. కానీ ఉదయమే 09.00 గంటలకల్లా అరెస్ట్ చేసారు, ఆ రోజు ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ "విజయవంతం" (ఎవ్వరు అడ్డుకుంటారో కనీసం అధికారులకు, పరిశ్రమల యాజమాన్యానికయిన తెలుసా) గా జరుగుటకు సుమారు 500 నుండి 550 మంది పోలీసులు పాల్గొన్నారు అని తెలిసింది. ప్రజాభిప్రాయ సేకరణలో సామాన్య ప్రజలు, మహిళలు [effected parties, Victims] ఎవ్వరూ పాల్గొనలేదు. అందులో పనిచేస్తున్న కార్మికులే పాలుగొన్నట్లు తెలిసింది.

సాగర్ సిమెంట్ పరిశ్రమలో పనిచేస్తున్న 200 మంది కార్మికులను తొలగించారు, అందులో 160 మంది మహిళా కార్మికులే. ఈ పరిశ్రమల కిందా భూములపై బతుకుతున్న వారు నిరుపేదలైన గిరిజనులు, దళితులు, BCలు OCలు. మహిళా కార్మికులను నేడు అక్కడి పరిశ్రమలలో సెక్స్ వర్క్స్ గా వాడుకుంటున్నారు, కనీస వేతనాలు అక్కడ అమలు కావటం లేదు. సమానపనికి సమాన వేతనం ఒక ఊహగానే మిగిలింది

నాగార్జున సిమెంట్స్ లిమిటెడ్ కంపెనీలో మహిళలు రాత్రి సమయాలలోనే పని చేస్తున్నారు. Factory rules and

regulations, చట్టం ప్రకారం ప్రమాదకర పరిశ్రమలలో సాయంత్రం ఆరు గంటల వరకే మహిళలతో పనిచేయించాలి. నాగార్జున సిమెంట్స్ పరిశ్రమలో రాత్రి ఒంటి గంట వరకు పనిచేపిస్తూ ఉన్నారు. చాలా కుటుంబాలు రోడ్డున పడుతున్నాయి. కొందరు మగ నాయకులు, మగవాళ్లు మహిళలకు ఉద్యోగాలే ఇవ్వకూడదు అని ఉద్యమాలు చేస్తాము అని బహిరంగంగా ప్రకటిస్తున్నారు. అంటే ఎంత దారుణంగా పరిస్థితులు వున్నాయో గమనించాలి. పరిశ్రమల లోపల ఒక్క కార్మిక సంఘం లేదు. ఒకవేళ కార్మిక సంఘం పెడితే; పెట్టిన వారిని, మద్దతు ఇచ్చిన వారిని పనిలో నుండి పీకేస్తారు. పీకేయబడిన వారు ఎక్కువగా మహిళలే. కనీస వసతుల గురించి అడిగితే సాగర్ సిమెంట్ ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యం 160 మంది ఆడవాళ్లను పీకేసింది. వీళ్లల్లో 20 రూపాయల కూలి నుండి చేసిన వారూ ఉన్నారు. ఈ రోజు సాగర్ సిమెంట్ పరిశ్రమలో పది మంది మహిళా కార్మికులు లేరు. కనీస వసతుల గురించి, కనీస కార్మిక చట్టాల అమలు గురించి అడిగినందుకు మహిళా కార్మికులను సాగర్ సిమెంట్ ఫ్యాక్టరీ పీకేసింది. పీకేయబడిన మహిళా కార్మికులు చెల్లా చెదురుగా అయ్యారు. కుటుంబాల పోషణకు కష్టమై పోయింది. కార్మిక అధికారులు ఆ చుట్టు పక్కలకే రారు. పిరియాడికల్ చెక్ అప్ చేయవలసిన అధికారులే కరువయ్యారు.

సాగర్ సిమెంట్ పరిశ్రమలో మహిళలను తీసివేయగానే నాగార్జున సిమెంట్స్ లిమిటెడ్ కంపెనీలో పనిచేస్తున్న మహిళలపై ఆ ప్రభావం పడింది. అందుకే పని వేళల గురించి, వసతుల గురించి, కనీస వేతనాల గురించి, సమాన పనికి సమాన వేతనం గురించి ఎవ్వరూ అడగటం లేదు. చాలా విచిత్రమైన, భయంకరమైన పరిస్థితులలో మహిళా కార్మికులు పనిచేస్తున్నారు. మరో వైపు కుటుంబ హింసను అనుభవిస్తున్నారు. (రాత్రి వేళలలో ఎక్కువ సేపు మహిళలు పనిచేయటం చేత భార్య భర్తల మధ్య ఉండవలసిన అన్యోన్యత మామూలుగానే సమాజం అనుమానించే పురుషులు ఎక్కువగా ఉన్నారు) కరువయ్యింది. చెల్లాచెదురుగా పిల్లలు ఒక వైపు, భార్య భర్తలు మరో వైపు... నాగార్జున సిమెంట్ పరిశ్రమలో పనిచేస్తున్న మహిళా కార్మికుల పరిస్థితికి మూల కారణం కార్మిక చట్టాల అమలు చేయవలసిన అధికారులే కరువయ్యారు. నీతులు చెప్పతూ, చట్టాల అమలు గురించి నీతులే చెప్పతున్నారు. మరో వైపు యాజమాన్యాలూ నీతులే వల్లిస్తున్నారు.

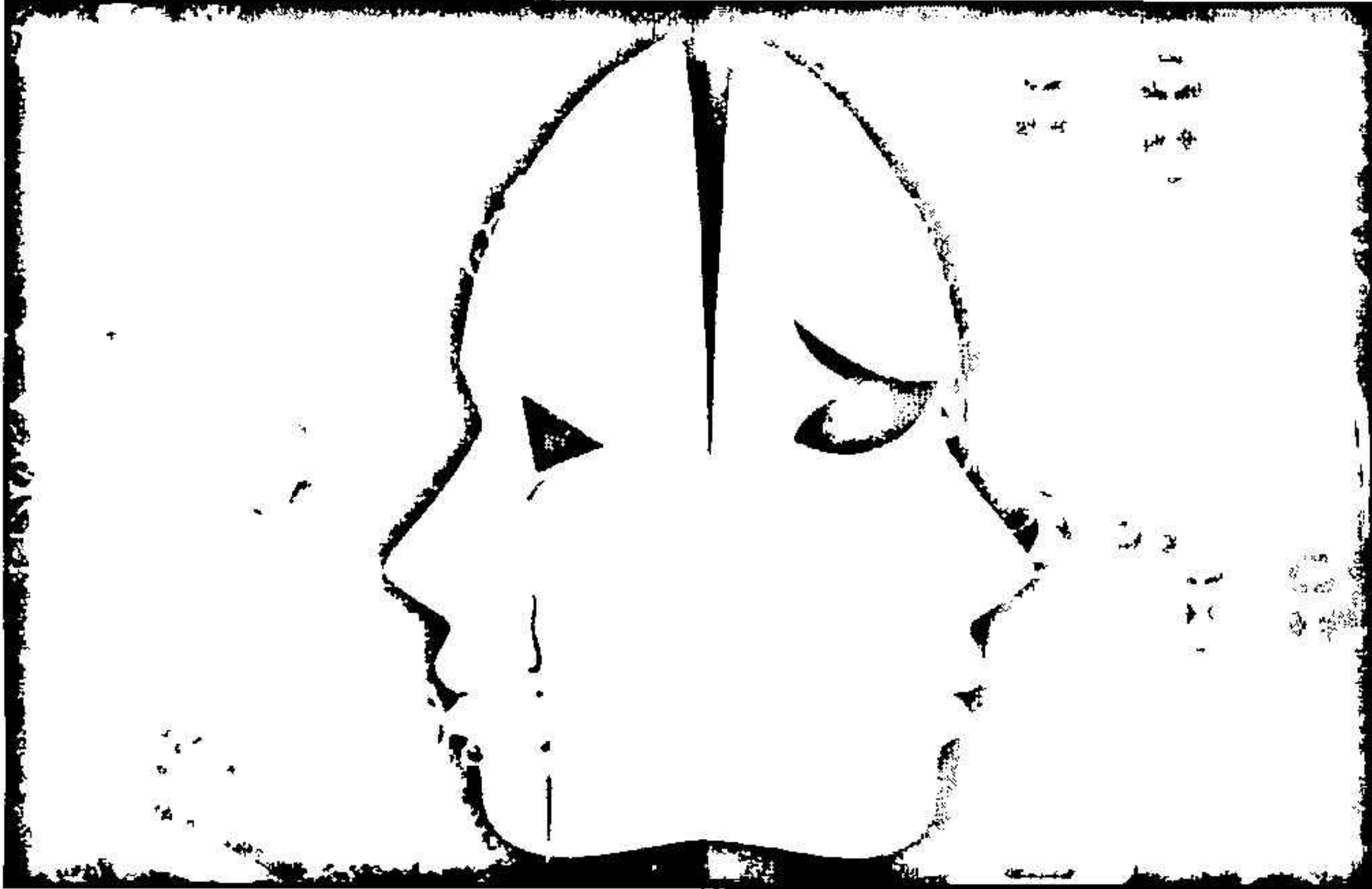
అందుకే మంచి నీటిని భావి తరాల వారికి... సమాన పనికి సమాన వేతనం... బాల కిషోరాలు ప్రమాదకరమైన పరిశ్రమలలో పనిచేయకుడదు... మహిళలకు కేటాయించిన పని వేళలలోనే పనిచేయించాలి... ఇవి అన్నీ నీతి ప్రవచనాలే...

ఇక చట్టాలను ఎవరు అమలు చేస్తారు? నీటి కాలుష్యాన్ని ఎవరు నివారిస్తారు? ప్రభుత్వాలే వ్యాపారవేత్తల అవతారం ఎత్తుతున్నాయి అని చూపించేటందుకు మంచి ఉదాహరణ మరంపల్లి. చివరగా, ప్రభుత్వాలు తమ స్వభావాన్ని మార్చుకో లేకపోతే ప్రజలే 'స్వభావాన్ని, బుద్ధిని' మారుస్తాయి. న్యాయ స్థానాలను ఆశ్రయించి, దోచుకుంటున్నది మొత్తాన్ని కక్కిస్తారు. ❀

చావుల బతుకుల

పరోమితా వాహ్లా

అవార్డ్ విన్నింగ్ ఫిల్మ్ మేకర్, రచయిత్రి.

అనువాదం : రమాసుందరి

కొద్ది నెలల తరువాత సింధవ్ జోగిదాస్ లక్ష్మ భాయ్ అనే అనే జవాను; మిలటరీ, పారమిలటరీల మధ్య వారి జీతాల్లో, ఆహారంలో, పెన్షన్లో ఉండే తారతమ్యాల గురించి వీడియో పోస్ట్ చేశాడు. అలవాటుగా నిందిస్తాడని అంటూ ఆయన్ను కూడా డిస్మిస్ చేశారు.

తరువాత వారికి సోషల్ మీడియాను నిషిద్ధం చేశారు. ఫిర్యాదులు చేయటానికి ఒక యాప్ను ప్రభుత్వం మొదలుపెట్టింది. ఒక సమాచారం ప్రకారం 2 శాతం కంటే తక్కువ జవాన్లు అందులో సైన్ అప్ అయ్యారు, తరువాత జరగబోయే వేటకు భయపడి. టెక్నాలజీ పూర్తి పరిష్కారం యిస్తుందా? 2015లో చేసిన ఇంకో సర్వే ప్రకారం కేవలం 42 శాతం జవాన్లు పిల్లలు మెట్రీక్యులేషన్ పూర్తి చేశారు. 11.33 శాతం మాత్రమే అండర్ గ్రాడ్యుయేషన్ చేశారు. దీనికి కారణం వారి ఆర్థిక, భావోద్వేగ కష్టాలు.

ప్రజలకు జవాన్లు ఎలా బతుకుతున్నారో అవసరం లేదు. ఎందుకంటే ఆ విషయం యుద్ధం, హింస కోసం మనం తహతహలాడటాన్ని డిస్టర్బ్ చేస్తుంది. ప్రజలు జవాన్ల చావు పట్ల శ్రద్ధగా ఉంటారు, వారిని అమరులుగా కీర్తించటానికి. ఇది ఎలా ఉంటుందంటే మహిళలు బతికి ఉండి వారి పట్ల జరిగే లైంగిక వేధింపుల గురించి చెబితే అపనమ్మకంగా ఉంటూ, వాళ్లు లైంగిక గృహ హింసల్లో చనిపోయినపుడు వారిని ధీశాలులుగా పొగడటం లాగా ఉంటుంది. దేశపు ఆదర్శాల కోసం చనిపోయిన వారందరి

పట్ల మనం సమానమైన శ్రద్ధతో ఉండం. ఉదాహరణకు దేశ సమాచారం ప్రకారం ప్రతి ఐదు రోజులకు ఒక పాకీ పనివారల చావు సంభవిస్తుంది. వారి కోసం ఒక్క నిమిషం కోసం ఆగము.

జవాన్లు 'మన భూభాగం' రక్షిస్తూ చనిపోయారని అంటున్నాము. కానీ అటవీ

హక్కుల గురించి పట్టించుకొనని, లక్షలాది ఆదివాసీ భారత పౌరులను వారి నివాస అడవుల నుండి ఖాళీ చేయించే తీర్పును ఆపకుండా ఉన్న కేంద్ర ప్రభుత్వం గురించి ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడము. ఈ అసౌకర్యమైన వాస్తవాలు, వైరుధ్యాలుబీ తోటి మానవుల చావులు బతుకులు ... వీటి కోసం కన్నీళ్లు పెట్టటానికి మధ్య తరగతి, ఉన్నత కులాల, వీర దేశభక్త స్నేహితులకు కన్నీళ్లు రావు. సోషల్ మీడియా అప్ డేట్స్ ఉండవు. ఎప్పుడు ఆ సమయం వారికి దొరుకుతుందో. ❀

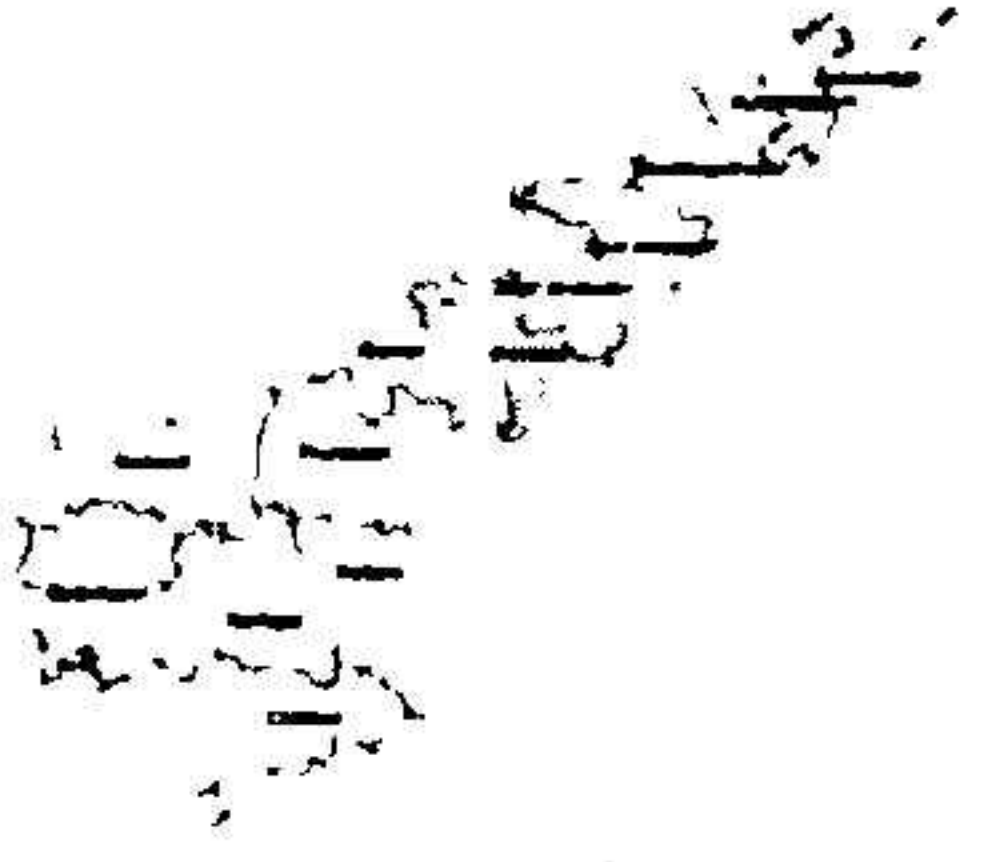
పుల్వమాలో చనిపోయిన సియార్ పిఎఫ్ జవాన్ల చావుకి ప్రతీకారం తీసుకొనే పేరిట జరుగుతున్న ద్వేషపూరిత చర్యలు ప్రతిరోజూ బయటకు వస్తున్నాయి. విద్యార్థులను హాస్టల్స్ నుండి బయటకు పంపిస్తున్నారు. సరిహద్దుల్లో తరచుగా పేలుళ్లు వినబడుతున్నాయి. హోటల్ బోర్డులో 'కాశ్మీరీలకు ప్రవేశం లేదు' అనే వ్యాఖ్యానాలు కనబడుతున్నాయి. మత్తులో ఉన్న మగవాళ్లు మా వీధి చివరలో చేరి, సరిహద్దుల్లోకి వెళతామని ప్రకటిస్తున్నారు. కొద్ది సేపు అయ్యాక 'అవసరం అయితే' అనే తోక వినిపిస్తుంది. కానీ రక్తం కావాలని కోరుకొనే అలాంటి వారికి 'అవసరం అవటం' ఎప్పటికీ జరగదని మనకు తెలుసు. యుద్ధంలో పాల్గొనని వారికి యుద్ధం ఒక వీడియో గేమ్. ఈ పరోక్ష హింస ఇప్పుడు కొత్త రూపాన్ని తీసుకొంటోంది.

ప్రజలు పారామిలటరీలో చేరటానికి ఆర్థిక అవసరాలు ఒక బలమైన కారణం. (తన తండ్రి చనిపోయాక మా నాన్న తన మెడికల్ చదువు ఆపేసి ఎయిర్ ఫోర్స్లో చేరాల్సి వచ్చింది. ఆయనకు 1965లో జరిగిన యుద్ధంలో ఒక కన్ను కూడా పోయింది. కానీ ఆయన క్రూరమైన మాటలు మాట్లాడటం నేను వినలేదు) నాకు తెలిసినంత వరకు ఈ మిలటరీ దేశభక్తులు వాళ్ల పిల్లలు జవాన్లు కావాలని కోరుకోలేదు. సరే. వ్యక్తిగతంగా వెళ్లవద్దు. వాళ్లు నిజంగానే శ్రద్ధతో ఉన్నారనుకొందాము. ఈ శ్రద్ధ జవాన్లు చనిపోయినపుడే తయారవుతుంది కానీ, వారు బతికి వారి విధులు నిర్వహిస్తున్నప్పుడు ఉండకపోవటం విచిత్రంగా ఉంటుంది.

బీఎస్ఎఫ్ జవాన్లకు యిచ్చే నాసిరకం ఆహారం, వారు ఆకలితో చాలా సార్లు నిద్ర పోవటం గురించి 2017లో తేజ్ బహదూర్ యాదవ్ అనే కానిస్టేబుల్ తయారు చేసిన వీడియో వైరల్ అయింది. ఆ బీఎస్ఎఫ్ జవాన్ల కష్టభరిత బతుకు గురించి ఏ దేశవ్యాప్త నిరసన రాలేదు. యాదవ్కు ఉద్వాసన అయితే చెప్పారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం

ప్రకాశం జిల్లా

కోటా వైష్ణవి పరువు హత్య

ప్రకాశం జిల్లా తాళ్లూరు మండలం కొత్తపాలెంలో పరువుహత్య జరిగింది. కన్నకూతురు అనే కనికరం లేకుండా తల్లి తండ్రి యిరువురు కలిసి మంచంపై నిద్రించే అమ్మాయిని గొంతు పిసికి చంపివేశారు.

ఈ పరువు హత్యపై వాస్తవాలు తెలుసుకోవడానికి ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి బి.పద్మ, జిల్లా అధ్యక్షులు ఎస్.భారతి, జిల్లా కార్యదర్శి వి.మంజుల, పి.వై.ఎల్ కార్యదర్శి నాగరాజు ఫిబ్రవరి 8తేదీన కొత్తపాలెం వెళ్లారు. స్థానికులను, దర్శి సి.ఐ.ని కలిసారు. ఫోన్లో అబ్బాయి తండ్రిని సంప్రదించడం జరిగింది.

ప్రకాశంజిల్లా తాళ్లూరు మండలం కొత్తపాలెంకు చెందిన కోటా వెంకటరెడ్డి, ధనలక్ష్మిల రెండవ కూతురు వైష్ణవి ఒంగోలు హర్షిణి కాలేజీలో బి.కాం.రెండవ సంవత్సరం చదువుతుంది. అదే కాలేజీలో చదువుతున్న దళిత కులానికి చెందిన సునీల్ కుమార్ తో వైష్ణవికి పరిచయం ఏర్పడింది. అబ్బాయిది ప్రకాశంజిల్లా లింగసముద్రం గ్రామం. వీరిద్దరి పరిచయం ప్రేమగా మారింది. ఆ ప్రేమను అమ్మాయి తల్లిదండ్రులు అంగీకరించరని పెళ్లి చేసుకోవాలనే నిర్ణయంతో ఒకసారి తిరుపతి వెళ్లింది. కారణం ఏమోకాని అబ్బాయి మాత్రం తిరుపతి వెళ్లేదు. కాలేజీ యాజమాన్యం సమాచారం

తెలపడంతో వైష్ణవి తల్లిదండ్రులు కాలేజీకి వచ్చి విషయం తెలుసుకున్నారు. అమ్మాయిని ఇంటికి తీసుకువెళ్లారు. మరొకసారి కూడా ఇంటిలో చెప్పకుండా మార్కాపురం వెళ్లింది. పోలీసుల సహాయంతో వైష్ణవిని తల్లిదండ్రులు ఇంటికి తీసుకువచ్చారు. నమ్మకంగా రెండురోజులు గడిచాక ఫిబ్రవరి 4తేదీ రాత్రి నిద్రించే సమయంలో తల్లిదండ్రులిరువురు కలిసి వైష్ణవి గొంతుపిసికి చంపివేశారు. పరువు తీసిందనే కారణంతోనే చంపామని తల్లిదండ్రులు పోలీసుల ఎదుట ఒప్పుకున్నారు.

వైష్ణవిని చంపడానికి దళితుడైన సునీల్ కుమార్ ని ప్రేమించి తమ పరువుతీసిందనే కారణం ప్రధానమైనది. డిగ్రీ కూడా పూర్తికాకుండా ప్రేమలు, పెళ్లిళ్లు ఏమిటి అనుకుంటే తల్లిదండ్రులు నయానా, భయానా తప్పును గుర్తింప చేయవచ్చు. కాని దాని కంటే ప్రధానమైనది కులం తక్కువ వాడనే కారణం బలీయమైనదని అర్థమైంది. తాళ్లూరు మండలంలో ఇటువంటి సంఘటనలు వెలుగులోకి రాకుండా చాలా జరిగాయని అక్కడ తెలిసిన మిత్రులు చెప్పారు. కోళ్లను, మేకల్ని పెంచుకుంటాం వాటిని కోసినట్టే కన్న కూతురు మాటవినకపోతే గొంతు కోస్తాం తప్పేమిటి? అని గతంలో తన కూతురుని చంపిన తండ్రి పోలీసుల ఎదుట లొంగిపోయి సమాధానం చెప్పాడని రిటైర్డ్ వి.ఆర్.ఓ.గారు చెప్పారు. సమాజంలో ఆర్థిక, రాజకీయ రంగాల్లో కొన్ని మార్పులు వచ్చినప్పటికీ కులపునాదులు ఇంకా బలీయంగా వున్నాయని వైష్ణవి హత్య మనకు తెలియజేస్తుంది.

గుంటూరు జిల్లా

మైనర్ బాలికపై లైంగిక దాడి చేసిన మిరియాల జయరావును కఠినంగా శిక్షించాలి!

గుంటూరుజిల్లా రెంటచింతల మండలం, తుమ్మకోట గ్రామంలో ఏడేళ్ళ బాలికపై అదే గ్రామానికి చెందిన మిరియాల జయరావు 31.1.2019న రాత్రి 7 గంటల సమయంలో అత్యంత పశుత్వంతో లైంగిక దాడి చేశాడు. అభం శుభం తెలియని చిన్నారిని పైశాచికంగా హింసించాడు. అనంతరం ముఖంపై బలంగా రాడ్డుతో కొట్టి పరార్చేశాడు. ఈ సంఘటనపై గ్రామస్తులు, ప్రజా సంఘాలు రోడ్డెక్కి దుండగుణ్ణి కఠినంగా శిక్షించాలని ఆందోళన నిర్వహించారు. బాధిత మైనరు బాలికను గుంటూరు ప్రభుత్వ ఆస్పత్రిలో జాయిన్ చేశారు. గుంటూరు ప్రభుత్వ ఆస్పత్రిలో చికిత్స పొందుతున్న బాలికను ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం జిల్లా ప్రధాన కార్యదర్శి శీలం ఏసమ్మ, జిల్లా ఉపాధ్యక్షురాలు జె.కల్పన, జిల్లా సహాయ కార్యదర్శి యన్.సామ్రాజ్యం, పి.డి.యస్.యు. రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి యు.గనిరాజులు పరామర్శించారు.

బాలిక తల్లినీ, బంధువులను వివరాలడిగి తెలుసుకున్నారు. ఈ సందర్భంగా జరిగిన ప్రెస్ మీట్ లో జిల్లా కార్యదర్శి ఏసమ్మ మాట్లాడుతూ, దేశంలో, రాష్ట్రంలో విద్యార్థినులపై, మహిళలపై, చిన్నారులపై లైంగిక దాడులు, అత్యాచారాలు పెరిగి పోయాయని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. బ్రిటీష్ వలస పాలన పోయి 72 సంవత్సరాలు దాటినా మహిళలకు రక్షణలేని స్థితి కొనసాగు తున్నదన్నారు. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు విద్యార్థినులకూ, మహిళలకూ రక్షణ కల్పించటంలో వైఫల్యం చెందుతున్నాయని విమర్శించారు. గుంటూరు జిల్లా ఉపాధ్యక్షురాలు జె.కల్పన మాట్లాడుతూ జిల్లాలో గడిచిన పది నెలల్లో 20 మందికి పైగా చిన్నారులపై లైంగిక దాడులు, అత్యాచారాలు జరిగాయన్నారు. మైనరు బాలికల, మహిళల రక్షణ కోసం, సబల, జ్వాలా వంటి కార్యక్రమాలు పోలీసులు చేపడుతున్నా అత్యాచార ఘటనలు ఆగడం లేదని అన్నారు. జిల్లా సహాయ కార్యదర్శి సామ్రాజ్యం మాట్లాడుతూ అశ్లీల సాహిత్యం, సామ్రాజ్యవాద విష సంస్కృతి యువత మెదళ్లను చెడగొడుతున్నదని, ఈ సంస్కృతిని నిర్మూలించాలని డిమాండ్ చేశారు. ఏరులై పారుతున్న మద్యాన్ని నిషేధించాలనీ, మహిళలపై జరుగుతున్న అత్యాచారాల్ని అరికట్టాలని డిమాండ్ చేశారు. ఏడేళ్ల మైనర్ బాలికపై అత్యాచారం చేసిన మిర్యాల జయరావును కఠినంగా శిక్షించాలని, బాలికకు మెరుగైన వైద్యం అందించాలనీ, బాలిక కుటుంబాన్ని ఆదుకోవాలని డిమాండ్ చేశారు. అనంతరం ప్రతినిధి బృందం ఆస్పత్రి జిల్లా సూపరింటెండ్ను కలిసి బాలికకు మెరుగైన వైద్యం అందించాలని వినతి పత్రం సమర్పించారు.

గిరిజన యువతి అంగడి జ్యోతిని హత్య చేసిన హంతకులను కఠినంగా శిక్షించాలి!

గుంటూరు జిల్లా తాడేపల్లి మండలం, మహానాడుకు చెందిన గిరిజన యువతి అంగడి జ్యోతిని చుంచు శ్రీనివాసరావు ప్రేమ పేరుతో నమ్మించాడు. పెళ్లి చేసుకుంటానని వశ పర్చుకున్నాడు. చివరికి జ్యోతి పెళ్లి చేసుకోమని వత్తిడి చేస్తే శ్రీనివాసరావు పథకం ప్రకారం ఫిబ్రవరి 11న, రాత్రి సమయంలో నవులూరులోని అమరావతి టౌన్ షిప్ లోకి తీసుక వెళ్లి కొంతమంది దుండగులతో కలిసి జ్యోతి తలపై బలంగా రాడ్లతో కొట్టి చంపించాడు. శ్రీనివాసరావు తన తలపైన కూడా గాయం చేసుకొని కేసును పక్కదారి పట్టించడానికి ప్రయత్నించాడు. హంతకులతో కుమ్మక్కయిన పోలీసులు కేసును తప్పుదారి పట్టించడానికి కుట్రపన్నారు. హడావిడిగా జ్యోతి మృతదేహాన్ని కుటుంబ సభ్యుల సమక్షంలోనే పూడ్చిపెట్టించారు. మరుసటిరోజు పోలీసులు జ్యోతి సోదరుడు ప్రభాకర్ కి ఫోన్ చేసి పూడ్చిపెట్టిన జ్యోతి మృతదేహాన్ని బయటకు తీసి, బట్టలను తీసుకరావాలని కోరారు. దీనితో జ్యోతి మృతదేహానికి పోస్టుమార్టం చేయకుండానే అప్పగించారని తేటతెల్లం అయింది.

దీనిపై ఆగ్రహం చెందిన జ్యోతి బంధువులు, దళిత, గిరిజన ప్రజాసంఘాలు జ్యోతి మృతదేహానికి పోస్టుమార్టం నిర్వహించాలని, నిర్లక్ష్యం వహించిన పోలీసు సి.ఐ, యస్.ఐ. తదితర పోలీసు

సిబ్బందిపై చర్యలు తీసుకోవాలని ఆందోళన నిర్వహించారు. దీని తర్వాతనే పోలీసు సిబ్బందిని సస్పెండ్ చేశారు. జ్యోతి హత్యకేసు విచారణ నుండి నార్త్ జోన్ డి.యస్.పి.రామకృష్ణను తొలగించి మరో డి.యస్.పి.హరి రాజేంద్రనాథ్ బాబుకు అప్పగించారు. అంగడి జ్యోతి హత్య కేసులో జరుగుతున్న జాప్యాన్ని పసిగట్టి దళిత, గిరిజన ప్రజాసంఘాల ఆధ్వర్యంలో ఫిబ్రవరి 15న గుంటూరు జిల్లా కలెక్టరేట్ వద్ద పెద్ద ఎత్తున ధర్నా నిర్వహించారు. అంగడి జ్యోతి హత్యపై జ్యూడిషియల్ ఎంక్వయిరీ నిర్వహించాలనీ, ప్రేమ పేరుతో నమ్మించి హత్యచేసిన చుంచు శ్రీనివాసరావు అతని అనుచరులపై యస్.సి, యస్.టి.అట్రాసిటీ కేసును, నిర్భయ కేసును నమోదు చేసి కఠినంగా శిక్షించాలని జ్యోతి కుటుంబాన్ని ఆదుకోవాలని డిమాండ్ చేశారు.

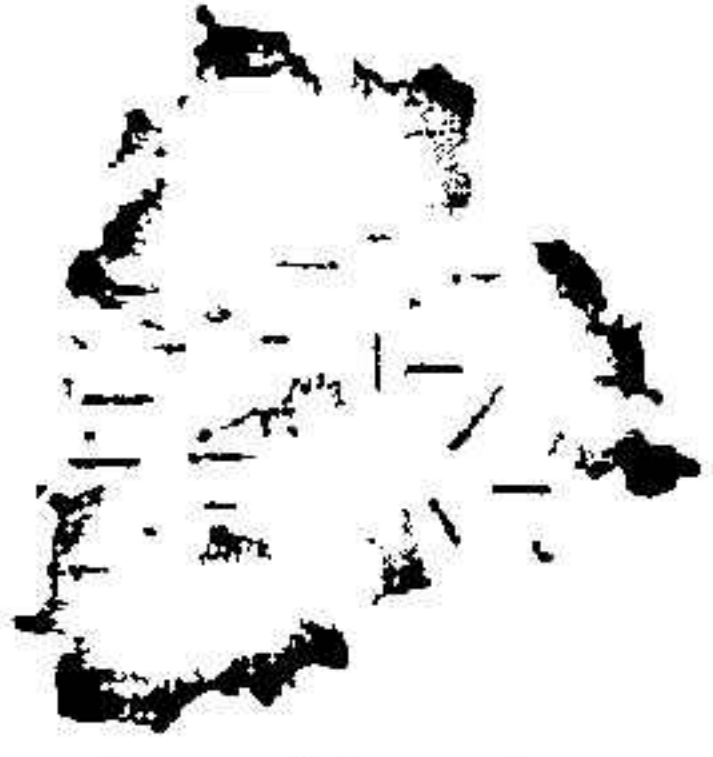
ఈ సందర్భంగా పి.డి.యస్.యు. ప్రధాన కార్యదర్శి యు.గనిరాజు మాట్లాడుతూ, రాజధాని నడిబొడ్డున యువతి దారుణ హత్యకు గురయితే పోలీసులు సరైన ఆధారాలు సేకరించకుండా పక్కదారి పట్టించడానికి ప్రభుత్వ పెద్దల సహకారంతో కుట్రలు చేయటం చాలా దారుణమని అన్నారు. సంఘటన జరిగిన స్థలానికి కూత వేటు దూరంలో వున్న సి.యం. చంద్రబాబుకు గానీ, పోలీసు వున్నతాధికారులకు గానీ కానరాక పోవడం, దారుణం, ఘోరం అన్నారు. ఇప్పటికైనా అధికారులు స్పందించి జ్యోతి హత్యలో పాల్గొన్న వారందరినీ అరెస్టుచేసి, కఠినంగా శిక్షించాలని డిమాండ్ చేశారు. జ్యోతి హత్యలో ప్రధాన నిందితుడు చుంచు శ్రీనివాసరావుతో సహా మరొకర్ని మాత్రమే పోలీసులు అరెస్టు చేయటం జరిగింది. ఈ కేసులోని నిందుతులందర్నీ అరెస్టుచేసే వరకు జ్యోతి కుటుంబానికి న్యాయం జరిగే వరకూ వుద్యమించాల్సిన అవసరముందన్నారు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా భీమడోలు మండలం, యం.యం.పురం గ్రామస్తురాలైన తిరి శ్రీధరణి(భీమడోలు డిగ్రీ కాలేజీలో డిగ్రీ ఫస్ట్ ఇయర్ స్టూడెంట్) భీమడోలు మండలం, భీమడోలు అర్జావారి గూడెం, నవీన్లు ప్రేమించుకున్నారు. ఇద్దరూ కలిసి 24.2.2019న కామవరపుకోట మండలం, జిలకరగూడెం గ్రామం, గుంటుపల్లి గుహలు చూడటం కోసం, విహారయాత్రకు వెళ్ళారు. అలా వెళ్ళిన ప్రేమ జంటను బౌద్ధ గుహలు చూచి కూర్చుని వుండగా అటవీ ప్రాంతం, కొండలు, గుట్టలు కావటం వల్ల పొట్లూరి రాజు అనే కిరాతకుడు నవీన్ ను కొట్టి చనిపోయాడనుకొని శ్రీధరణిపై అత్యాచారం జరిపి, హత్యచేసి చంపినాడు. 26.2.2019న పి.ఓ.డబ్ల్యు. ఎ.ఐ.కె.యం.యస్.ల ఆధ్వర్యంలో ఒక బృందంగా వెళ్ళి కుటుంబ సభ్యులను పరామర్శించి, కుటుంబానికి సానుభూతి తెల్పారు. అత్యాచారం చేసి, హత్య చేసిన దుండగులను కఠినంగా శిక్షించాలని తడికలపూడి, పోలీసు స్టేషన్ లో యస్.ఐ.ని కలిసి డిమాండ్ చేశారు. పి.ఓ.డబ్ల్యు. నాయకులు డి.రాణి, జి.విజయ, జి.ధనలక్ష్మి, జి.శ్యామలలు ప్రతినిధి బృందంలో పాల్గొన్నారు. ఎ.ఐ.కె.యం.యస్. తరపున ప్రకాశ్, కొండా రాములు పాల్గొన్నారు. ❀

తెలంగాణ రాష్ట్రం

దోషులను వెంటనే శిక్షించాలి. బాధితులకు న్యాయం చేయాలి. పీవోడబ్ల్యూ డిమాండ్

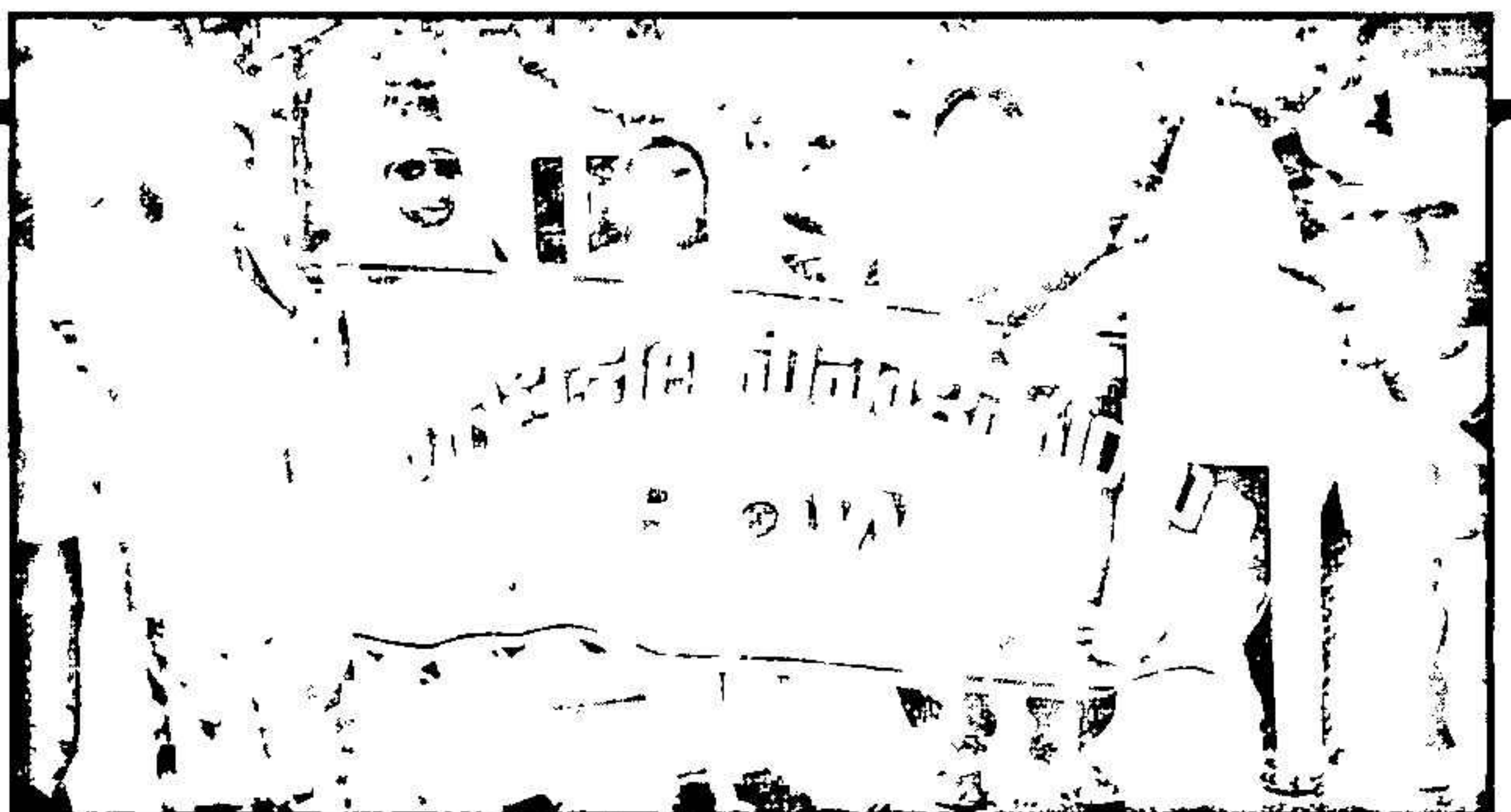

జనగాం జిల్లా పాలకుర్తి మండలం, గూడూరు గ్రామం : శుశ్రూషను ప్రేమించి పెళ్లి చేసుకుని ఒక మగ బిడ్డను కన్న తర్వాత భార్యను, కొడుకును పెట్రోలు పోసి అతి దారుణంగా కాల్చి చంపి, బూడిద చేసిన భర్త రమేష్ భర్త తక్షణమే శిక్షించాలని ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం (పీవోడబ్ల్యూ) తెలంగాణ రాష్ట్ర కమిటీ డిమాండ్ చేస్తున్నది. దేశంలో, రాష్ట్రంలో మహిళలకు, చదువుకునే అమ్మాయిలకు రక్షణ లేకుండా పోయింది. బంగారు తెలంగాణలో మహిళల బతుకుకు భరోసా లేకుండా పోయింది. ప్రేమిస్తే తల్లి దండ్రులు చంపడం, ప్రేమించకపోతే అబ్బాయిలు చంపడం ఒక ప్రవృత్తిగా మారుతోంది. కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు చట్టాలను కఠినంగా అమలు చేయకపోవడం వల్లనే ఈ నేరాలు అధికమవుతున్నాయని పీవోడబ్ల్యూ రాష్ట్ర అధ్యక్షురాలు వి. సంధ్య అన్నారు. ప్రేమ పేరుతో వెంటపడి గర్భవతిని చేసి, ఆ తరువాత వేరే అమ్మాయితో పెళ్లి చేసుకునేందుకు పూనుకోవడాన్ని అమ్మాయి నిలదీసింది. దానితో తప్పని పరిస్థితిలో అమ్మాయిని వివాహం

చేసుకున్నాడు. ఆ తరువాత ఒక మగ బిడ్డను కన్న తల్లి పనిచేస్తూ బిడ్డను పోషించుకుంటుంది. ఎన్నికల సమయంలో ఊరిలోకి వచ్చి ఓటు వేసినప్పుడు (రమేష్ భర్త) తండ్రి “ఓహో బిడ్డను తీసుకుని ఊరిలోకి వచ్చి ఓటు వేసావా? నా ఆస్తికోసం బిడ్డను కని పెంచుతున్నావా? నెలరోజుల్లో నిన్ను లేకుండా చేస్తాము” అని అమ్మాయితో, అమ్మాయి తల్లితో మామ అనడం, తర్వాత నెలరోజుల్లో చంపి బూడిదచేసిన నేరానికి పెద్ద సాక్ష్యంగా చెప్పవచ్చన్నారు. భార్యను, కొడుకును నమ్మించి తీసుకెళ్లి పెట్రోలు పోసి తగులబెట్టిన భర్తను, అతని తల్లిదండ్రులను, దీనికి సహకరించిన ఇతరులను అరెస్టు చేసి తక్షణమే శిక్షించాలని, మహిళలకు, అమ్మాయిలకు చట్టాలపై నమ్మకం కలిగించాలని డిమాండ్ చేశారు. లేని యెడల పీవోడబ్ల్యూ పెద్ద ఎత్తున ఉద్యమిస్తుందని ఆమె అన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో పీవోడబ్ల్యూ రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షులు ఎం. సరళ, నాయకులు భండారు విజయ తదితరులు పాల్గొన్నారు. ❀

హైదరాబాద్

27.2.2019న ఉదయం వరంగల్ పట్నంలోని వాగ్దేవి కలశాలలో డిగ్రీ చదువుతున్న 19 సంవత్సరాల రవళి తన ప్రేమను నిరాకరించిందన్న కోపంతో పగను పెంచుకున్న సహవిద్యార్థి సాయి అన్వేష్ ఆమె కళాశాలకు వెళ్తున్న సమయంలో దారికాచి పథకం ప్రకారం ఆమెపై ముందుగా తెచ్చుకున్న పెట్రోలును కుమ్మరించాడు. ప్రమాదాన్ని పసిగట్టి అక్కడినుండి పారిపోతున్న రవళిపై అగ్గిపుల్ల వెలిగించి విసిరివేయడంతో ఆర్తనాదాలతో అందరూ చూస్తుండగానే కుప్పకూలిపోయింది. దాదాపు 80% కాలిపోయిన రవళి చావుబతుకుల మధ్య యశోదా హాస్పటల్లో పోరాడుతున్నది. ఈ సంఘటనపై 27.02.2019. సాయంత్రం హైదరాబాదు విద్యానగర్ లోని హిందీ మహావిద్యాలయం చౌరస్తాలో ప్రేమోన్మాది దిప్తిబొమ్మను దహనం చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో పీవోడబ్ల్యూ రాష్ట్ర అధ్యక్షులు వి. సంధ్య, రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షులు ఎం. సరళ, నాయకులు అనురాధ, విజయ, మీనా తదితరులు పాల్గొన్నారు. ❀

భద్రాద్రి కొత్తగూడెం : 27.2.2019న ఉదయం భద్రాద్రి కొత్తగూడెంలో వరంగల్ పట్నంలోని వాగ్దేవి కలశాలలో డిగ్రీ చదువుతున్న 19 సంవత్సరాల రవళి తన ప్రేమను నిరాకరించిందన్న పగతో సహవిద్యార్థి సాయి అన్వేష్ ఆమెపై పెట్రోలు పోసి అగ్గిపుల్ల వెలిగించి విసిరివేయడంతో అక్కడికక్కడే 80% కాలిపోయింది. రవళి చావుబతుకుల మధ్య యశోదా హాస్పటల్లో పోరాడుతున్నది. తక్షణమే దోషి అయిన అన్వేష్ను కఠినంగా శిక్షించాలని, పీవోడబ్ల్యూ రాష్ట్ర నాయకులు నిర్మల డిమాండ్ చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో మంజుల, రాములమ్మ, జ్యోతి, అక్తర్ తదితరులు పాల్గొన్నారు. ❀

పోరాట స్త్రీలు

శ్రీరామ్

ఇప్పుడా స్త్రీలున్న చోటు నిర్భేద్యంగా ఉంది
 నిప్పుల చాప పరుచుకుని
 దాని మీద కొన్ని కొండ మోదుగపూవుల్లా
 దూది పాల తీగెల్లా కలసి కూచుని
 ముడుచుకున్న కాలం చిక్కుముళ్లని లెక్కగడుతున్నారు

చేతిగొజుల్లేవు, మెళ్లో ఏ పసుపుతాళ్లు వేలాడట్లేదు
 వాళ్లందరూ నిద్రకళ్లు వెతికే తొలిపొద్దు
 అదృష్ట మోహన రూపాల్లా లేరు; ఆ కళ్లకి నిద్ర లేదు.
 ఓడిపోయిన యుద్ధానంతర హింసిత అంతఃపురాల్ని
 రాతి దేవతల ముందటి దిగంబర దేహ పూజల్ని
 మోహం కింద నలిగిన హృదయ కాంక్షల్ని,
 సాంసారిక కలల విషాదాల్ని, కన్నీళ్లని
 చాకచక్యంగా, దహిస్తున్న జాతి చరిత్ర నుండి జల్లెడపడుతున్నారు.

ముత్తైదువులూ కారు, ముండమోయటమూ కాదు
 వాళ్లెవ్వరూ తులసి మొక్కకి నీళ్లుపోసే
 మడిబట్టలేం చుట్టుకోలేదు; పరదాలు కూడా లేవు.
 జండాల్ని పైట కొంగుల్లా వేసుకున్నారు
 రక్తయోనుల్ని నిర్దోష ముతక చీరల్లో కప్పుకున్నారు
 పగిల్న పాదాల్లో అలసి చీలిన దార్లల్లే ఆగి
 నడిరోడ్ల నెత్తిమీద ఒంటరితనం తాటాకులు పెట్టుకుని
 సూర్యుచంద్రుల్లేని ఆకాశాల్లాంటి నుదుళ్లేసుకుని
 తృణప్రాయంగా జారవిడుచుకున్న క్షత సాహచర్యాల్ని,

రహస్య వాగ్దానాల్ని, నిష్పల గర్భాల్ని
 సృజనాత్మకంగా ఒకర్నొకరు ఓదార్చుకుంటున్నారు

ఇప్పుడక్కడ గుమికూడిన పోరాట స్త్రీలు
 మదుగులేని స్నానపు గదుల్లోంచి, బయల్బొడ్డలోంచి
 నిస్పృగ్గు అంతః గోడలమీది న్యూడ్ చిత్రపటాల్లోంచి
 కోపోద్రిక్తంగా, దుక్ఖాంతరంగికంగా,
 సెగలుగక్కుతున్న రణ క్షేత్రంగా కూర్చున్నారు.

చంటిపిల్లల ముడ్లు కడగుతున్నట్టే
 బిర్యానీలో అల్లం ముద్ద కలిపి వండుతున్నట్టే
 తెగిన చర్మాల్ని, కాలిన బొబ్బల్ని, కారిన చీమూ నెత్తుర్ని
 ఆ ఒక్కచోట అనుభవాల్నేకం చేస్తున్నారు.

ఉద్యమాలింతేనేమో ?

మాగిన గాయాల్నేసుకుని

జీవన్మరణావస్థకి చేసుకుంటున్న చికిత్సలోంచే

కళ్లుదెరుస్తాయెప్పుడూ. ❁

మార్చి ఆన్ మహిళా..!

- ప్రసాదమూర్తి

అవనివీ నువ్వే ఆకాశానివీ నువ్వే
సగం సగం గతం మాట
సంపూర్ణ సాధికారం నీ బాట
సహన కుహన గహనాటవీ దగ్గ గీతానివి నువ్వు

గర్భకుహరం నుండే యుద్ధానికి సిద్ధమవుతావు
పాతాళం నుండైనా గగనాన్ని ఢీకొంటావు
అణచివేతలు ఆధిపత్యాలు అహంకారాలు
నీ మునివేళ్ల సెలయేళ్లలో మునిగి కొట్టుకుపోయాయి

రాబోయే కాలం పొడవునా
నీ కాలి ముద్రల సూర్యోదయాలే
నీ గొంతులో సరికొత్త పాటల నక్షత్ర కాంతులే
యుద్ధాలు లేని యుద్ధభయాలు లేని
హద్దులూ సరిహద్దులూ లేని స్వప్నాల రంగవల్లికలు రచిస్తూ
నువ్వు ముందుకు సాగుతుంటే
భూమి తన చుట్టూ తాను తిరుగుతూ
నీ చుట్టూ పరిభ్రమిస్తుంది
అంతరిక్షంలో ఇతర గ్రహాలు చుట్టం చూపుగా వచ్చి
నీకు దిష్టి తీసి పోతాయి
మార్చి ఆన్ మార్చి ఆన్...
మార్చి ఆన్ మహిళా.

If undelivered please return to

Manager

MAHILA GONTUKA
MATRUKA

H.NO. 35-3-6931 (4)

Com. Madala Narayana Swamy Bhavan

Sanjay Gandhi Colony

Near Sarma College, Ongole - 523 001.

Mobile : 9676206230, Ph. 08592 - 238350

Printed Matter - BOOK POST

March - 2019

To

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿವಾಟು

ಪುಸ್ತಕದ ವಿವರ	KLVA106M167
ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಮಾಹಿತಿ
ತಾರೀಖು	07 February 2025
ಮುಂದು ಲಕ್ಷ	YES
ವಿಷಯ ಲಕ್ಷ	YES
ಮೊತ್ತದ ವಿವರ	49
ಪಿಡ್ಡು ಸೇರಿದ ವಿವರ	NO
ಖಾತೆ ವಿವರ	NO
ಕೆಎ ವಿವರ	NO
ಕಾರ್ಯದ ವಿವರ	naveeda
ವಿವರದ ವಿವರ	naveeda
ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿವರ	akshaya
ವರದಿ ವಿವರ	HEMA
ವಿವರದ ವಿವರ	
ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿವರ	
ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿವರ	
ವರದಿ ವಿವರ	good